

גאון התורה

במלאת עשרים שנה להסתלקותו של

מרן הגאון רבי מיכל פיינשטיין זצ"ל

מוגשים עובדות, סיפורים ורשימות של

ניצוצי אורה ונגוהות הוד מעמלו בתורה

המבשר תורני

ערש"ק פרשת אמור
י"ד אייר תשפ"ג • גליון 753

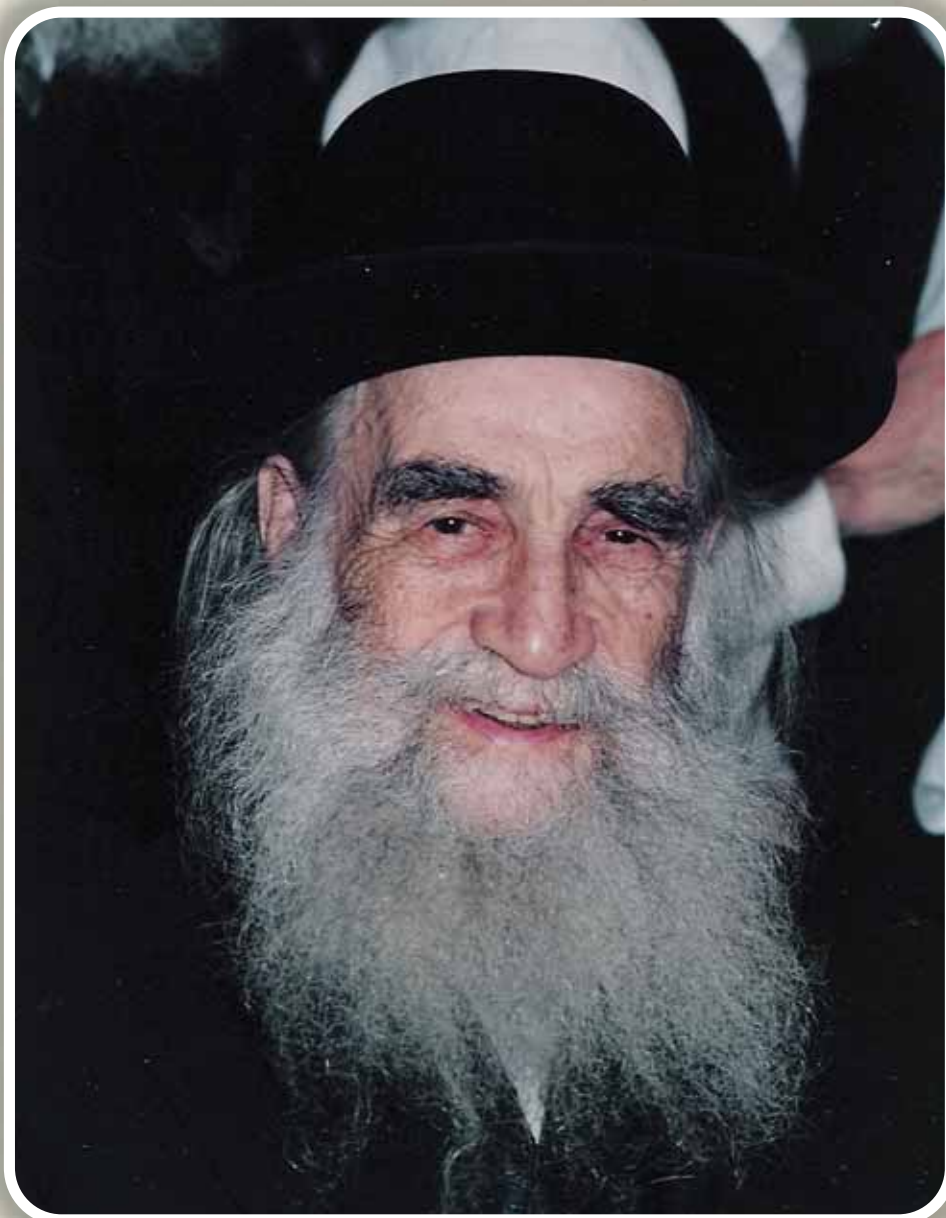
עבד ה'

קצות הליכותיו בקודש ודרכיו
הטמירים והנעלמים של הרה"ק
רבי פנחס מאוסטילא זי"ע
הי"ד בעל 'שארית לפנחס'
במלאות 80 שנה לעקידתו על
קידוש שמו יתברך

שמחים בצל רשב"י

ל"ג סיפורים ואמרות העוסקים
בכבוד הזולת, במסגרת הפרויקט
'שמחים בצל רשב"י'
להתחשבות בכבוד הזולת, כדי
שכולנו נוכל לחגוג בצוותא חדא
בהילולא דרשב"י

לפטור העולם || יריעה מיוחדת על יומא דהילולא של רשב"י והסגולות להיוושע בה

❖ **ואמרתם** דברים עושים פירות: סגולות עצות וישועות מגאוני וצדיקי הדורות (יז)
❖ **ואשרי העולים על ציוןך:** נסיעתו הראשונה של הרבי ה'ברכת משה' מלעלוב למירון (כו)
❖ **תורתו של רשב"י לכל?** דעתם של גדולי ישראל בעניין לימוד תורת הקבלה להמונים (יח)

הרב יב. שמ"ש

דברי שיר
להבין משל ומליצה

יקותיאל יהודה גנזל

הר של פקלאות

יש מי שסופר ראשים
העולים מירונה, אנשים ונשים
יש מי שממין בהרחבות
במה אוטובוסים, במה רכבות
אבל יש מי שרואה אחרת
לא במספר אנש מירון מתמחרת

יש מי שרואה שירה של תלאות
מאות אלפי תרמילים ופקלאות
כל יהודי מגיע למירון עם תרמיל
ובתוך התרמיל – נמצא התמחיל
בקשות, רצונות, חובות
באבים, התמודדויות, תלאות

ובמוצאי יממה וחצי פעילות
צבור שם הר של חבילות
נערמים, צבורים בלי תור
סומכים על מי שיכול לפטר
רבבות חוזרים, נטולי מטען
הפרקליט הגדול, עבדס יטען

כתית למאור, ולא למנחות
מטרת שבירת-הלב – להשתנות ולהתעלות

וימנע ח"ו מעבודתו יתברך. רק שינחם את עצמו במה שאמר ה' (דברים יד, א): 'בנים אתם לה' אלוקיכם' וגו', וכרחם אב על בנים כן ירחם ה' עלינו לקבל עבודתנו כמו-שהם, ובלבד שיהיה בכל לב ובכל נפש".

חובה זו של זכירת היותנו בנים-למקום שתשמש כוח חיזוק ועמידה כאחד-יחד עם לב-נשבר, יפה היא מבוארת בדברי-ישראל בתחילת הפרשה: "ידוע, לפעמים צריך להיות 'ויגבה ליבו בדרכי ה', כמחז"ל (תענית יא): 'לעולם ימוד אדם עצמו כאלו קדוש שרוי בתוך מעיו. שנ': בקרבך קדוש' וכאמרם ז"ל: 'חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם' – שהוא חשוב בעולם כדי לפרוש מן עבירה... וכמו שפירשנו 'חביבין ישראל שנקראו בנים למקום. חביה יתירה נודעת להם שנקראו בנים למקום' (אבות פ"ג, ג), כי בן מלך כשיועד בעצמו שהוא בן מלך, שומר את עצמו כראוי, מה שאין כן אם אינו יודע שהוא בן מלך – מזלזל עצמו בהתנהגות כבן כפר. וזה שפירש"י 'אמור ואמרת – להזהיר גדולים על הקטנים'. פי'. מילת 'על' משמעו לפעמים 'עם', כמו 'על הכבוד יסירנה' (ויקרא ג) – שנוטל מן הכבוד עמה... ורוצה לומר, להזהיר להיות גדולים עם הקטנות, פי' כדי לשמור את עצמו שלא יתלכלך צריך לפעמים להזהיר בנפשו עוז ולהגביה לבבו לידע בעצמו שהוא מיוחס, בן מלך, על ידי זה יהיה חס על עצמו וישים עין פקוחה על מעלליו". וכך בנוגע לחלק ה'עשה-טוב' – כשיזכור יהודי כי הינו בן-למקום, ויתבונן במשמעות הדבר, יאזור עוז לעבוד את ה' בעוצמה ובתנופה בה-בעת שליבו שבור בגין מצבו הרוחני.

בבוא יצה"ר ליהודי להזכירו חטאיו כדי להרפות ידי מעבודתו ית', ישים לב אל בחירתו בעיתוי זה דייקא, כשהוא עומד לשרת לפני ה', ולא בזמן אחר ומכך יבין כי אך עצת היצא היא זאת, ולא לטובה כוונתו; יתנער ויהדפנו הימנו – ויפנה אותו לזמן אחר, לשעה המתאימה, אז הדבר נדרש ומתבקש. וכפי שכתוב ב'עטרת-ישועה' עה"פ בפרשה (כב, טז) 'והשיאו אותם עוון אשמה באכלם את קדשיהם': "...כי זה תמיד עצת היצר – להזכיר חטאת האדם דווקא בשעת תורה ותפילה, אולם כאשר בוא-יבוא לאכילה ושתייה אז משכיח ממנו כל עוונותיו, ואז אוכל לתאוות נפשו באין מפריע, ומעוונותיו המו-רובים אינו זוכר כלל, ונמחה הכל מלוח ליבו. ולא כן צריך להיות. רק דייקא בת אכילה ושתייה יעלה על מחשבתו ויציירכל חטאותיו, למען תהיה אכילה מתוך תשובה ובקדושה. וזהו 'והשיאו אותם עוון אשמה באכלם', היינו בעת אכילה יעלה 'עוון אשמה' על ליבם ואז 'באכלם את קדשיהם' – שתהיה אכילתם בקדושה וטהרה לשם ה'".

בחיי העבודה והרוח – לב-נשבר אינו מהווה בעיה ולא מבטא מצב של חולשה וכשל, הדורש תיקון וריפוי. אדרבה, זהו דבר של 'לכתחילה', יעד מצופה ומיוחל שמי שזכה לו – טובה וברכה גדולה השיג. 'אין שלם מלב-שבור' – אמר הרה"ק מרופשיץ זי"ע. כיכך אמור להיות לב יהודי בריא – שבור ממצבו וקוצר-ידו בעבודת-ה', מהיותו רחוק מלמלא את המצופה והנדרש ממנו. לב 'מסופק' ו'מרגיש-טוב' הוא לא-תקין ולא-בריא מבחינה יהודית-רוחנית. אשרי לו למי שליבו שבור לפני ה'!

אך ככל שלב-נשבר נדרש ומבורך, הוא דורש זהירות ושמירה. מה השלב הבא? מה קורה כתוצאה? למה זה מביא ולאן זה מוביל? כי מטרת הלב-נשבר – לבד מעלתו מצד עצמו, כמבטא ענווה ושפלות-רוח – להביא התעוררות והגברת פעלים בעבודת-ה'. כך ימצא יהודי תמיד במצב של תשובה ותיקון, התקדמות והתעלות. אך שברון-לב גם עלול להביא לרפיון ושמירת-כנפיים, ועד ליאוש. כי אם מצבי כה חמור, מה רבה וגדולה לפני הדרך, וכי אין זה 'גדול עלי', וכלום יש לי תקווה.

וכך, שבעל הלב-נשבר צריך להיות עירני ודרוך כי זה יביאהו לתוצאות החיוביות והמיוחלות, ולא ח"ו לשליליות וההרסניות. הדבר הזה – אמר הרה"ק רבי ישכר-בער מראדושיץ זי"ע ('דברות-חיים') – רמוז בלשון חכמים (ספרא ג, ו) עה"פ בתחילת פרשת השבוע – 'ויקחו אליך שמן ויתן זך כתית למאור' – 'כתית למאור, ולא כתית למנחות'. ה'כתית', שברון-לב, מטרתו ותכליתו כי כתוצאה מכך יבוא יהודי להוסיף ולהרבות אור ולהאיר, ולא למנחות – "בל תביאם הכתית ליד עציבות המייאשת את האדם מכל וכל, ומניחתו כאבן שאין לו הופכין, ללא כל זיק של תקווה והתחזקות".

צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו. כי יראה יצה"ר יהודי החותר ומשיג ללב-נשבר, יבקש בעצם המעלה הגדולה הזאת להכשילו ולהפילו, בנסותו להביאו לאי-איוון בעצמו, לאמור: הן קטן אנוכי ודל, ומבלתי יכולת לעלות להר ה' ולקום במקום קדשו.

כלפי כך – כתוב ב'בת-עין' – רומז ומזהיר הכתוב בפתח פרשתנו 'לנפש לא יטמא בעמיו': "...אדם שימצא בעצמו שום בחינה שאינה בשלימות, ויפול ליבו בקרבו, ויאמר ח"ו בהסתת היצר: איך אקרב אל הקודש לעשות שום מצוה, שידוע שעיקר המצוה לייחד יחודים בעולמות העליונים ולהמשיך וכו', ומי אני איש כמוני ש – שאיני בשלימות המדות – שאקרב לה', שאוכל לייחד יחודים בעולמות הנוראים העליונים – ועל ידי זה יוכל ח"ו ליפול בעצמו מאוד ולהימנע ממצוות ה' ח"ו.

"על זה אמר הכתוב דרך רמז: 'לנפש לא יטמא בעמיו'. רצה לומר, 'עמיו' גימטריא 'ענו', פירוש, שלא יטמא ח"ו את הנפש על-ידי גודל ענווה, שיפול לבבו ביותר בהסתת היצר הרע

אמור ואמרת

עיונים ודקדוקים שונים בפרשת השבוע

אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם (ויקרא כא, א)

הכפילות 'אמור ואמרת' מעוררת תמיהה בלב כל מי שיתבונן מעט בשום לב, שכן הלשון הרגיל בכל המקרא הוא 'דבר... ואמרת', ולא בכדי, שכן לא הרי דיבור כהרי אמירה. המלבי"ם בתחילת פירושו לויקרא מבאר היטב את ההבדל: דיבור מורה על כך שפלוני "עסק עם פלוני בעסק הדיבור" ולכן שייך לומר "פלוני דיבר עם פלוני", אבל האמירה מורה על תוכן הדברים הספציפי שפלוני אמר לחבירו (ראה גם גור אריה כאן). ולכן לא שייך לומר "פלוני אמר עם פלוני" אלא רק "אמר לפלוני" [משהו]. לפי זה, פירוש המשפט הנפוץ בתורה 'וידבר ה' אל משה לאמור' הוא - וידבר ה' עם משה, וכך אמר לו...

הקושי הזה כמובן לא נעלם מעיני המפרשים, והתרגום המיוחס ליונתן פותרו על ידי חלוקת הפסוק לשני ציוויים, כך: "אִמַּר לְכֹהֲנָיִם בְּנֵי אֶהֱרֹן דְּכוּרֵיָא דִּיתְפָּרְשׁוּן מִן סְאוֹב, וְכִנְנָא תִימָר לְהוֹן: עַל בֶּר נִשְׁ דְּמִית לֹא יִסְתָּאב בְּעַמִּיה". כאילו המשפט 'אמור על הכהנים' הוא אזהרה כללית לפרוש מטומאה, ואח"כ הציווי הפרטי שאסור להיטמא למת. בדומה לזה דורש המדרש (ויק"ר כו, ח; תנחומא אמור ס' ג): "כל מקום שהוא אומר ויאמר ויאמר צריך לירדש [ומביא המדרש דוגמאות מפסוקים שונים]... ואף כאן: אמור אל הכהנים ואמרת אליהם; אמירה ראשונה - למת מצוה יטמא, והשניה - לאחרים לא יטמא. לפיכך נאמר אמור ואמרת".

רש"י מיישב את הקושי בהבאת דרשת חז"ל 'אמור ואמרת', להזהיר גדולים על הקטנים (יבמות קיד.). אך כיצד כפל הלשון 'ואמרת' מלמד ענין זה? ב'לקח טוב' כאן מבאר שהלימוד מבוסס על כך ש'בני אהרן' הם הקטנים, ועל זה מוסב 'ואמרת אליהם' - להזהיר הגדולים על הקטנים.

ואילו הרמב"ם מפרש ש'אמור ואמרת' פירושו אמור ותחזור ותאמר, וענין ריבוי האזהרות מלמדנו שיש לצוות את כל בני אהרן, אפילו הקטנים. אפשר שלפני הרמב"ם עמדו דברי רד"ק במכלול (דפוס ליק דף סא, א) המביא דוגמאות נוספות מסוג זה:

"וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחִישֶׁרֶשׁ וַיֹּאמֶר לְאַסְתֵּר הַמֶּלְכָּה" (אסתר ז, ה)... רוצה לומר שאמר לה פעם אחר פעם מרוב כעסו על הצר ההוא [המן]. וכן "וַיֹּאמֶר אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר..." (מ"א כ, כח), וכן יתכן "אמר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם" (ויקרא כא, א) - אמור להם פעם אחר פעם כדי שייזהרו מאד מן הטומאה, ורבותינו ז"ל דרשו: "אמור ואמרת - להזהיר גדולים על הקטנים". וכן "וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם אָבִיו, וַיֹּאמֶר אָבִי" (בראשית כב, ז), שאמר לו פעם אחר פעם לְתַמְהָה על הַכִּינוּ דברי העולה, ולא היתה שם עולה

יושם לב שכל הדוגמאות שמביא רד"ק הן ממקרים שהפועל 'ויאמר' חוזר על עצמו פעמיים. גם מדרש ויקרא רבה שהבאנו לעיל "כל מקום שהוא אומר ויאמר ויאמר צריך לירדש" מבין שמדובר באותה תופעה, ובמקבילה בתנחומא שם "כל מקום שהוא אומר אמור ואמרת צריך לירדש", והולך ומביא דוגמאות של 'ויאמר ויאמר', כמו אלו שהביא רד"ק וכן "וַיֹּאמֶר אֶל הָאִישׁ לִבְשֵׁי הַבְּדִים וַיֹּאמֶר..." (יחזקאל י, ב). אמנם בעיון הפרשה שהודפס בגליון וישב תשע"ז, הראנו שלתופעת 'ויאמר ויאמר' ניתן לתת הסבר אחר, ולפי זה אין היא קשורה למקרה מסוג 'אמור ואמרת'.

אמור אל הכהנים - את הפרשה דלעיל

ראב"ע פותר את הקושי בפירוש מקורי ומחודש מאוד: "ויתכן להיות פירוש 'אמור אל הכהנים' - כל הפרשה הנזכרת, כי התורה בידם. 'ואמרת אליהם' -

טעמי המצות שהם חייבים לשמרם לבדם".

פירוש דבריו: 'אמור אל הכהנים' מוסב על פרשת קדושים דלעיל [ואולי גם שלוש הפרשיות שלפניה], ושיעורו: ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים את כל הדינים בפרשה הקודמת כדי שהם ילמדום את בני ישראל [כי התורה בידם]. ואמרת אליהם - את המצוות המיוחדות רק להם, שיפורטו להלן.

ביתר ביאור כותב הספורנו:

ויאמר ה' אל משה, אמור אל הכהנים מה שנאמר למעלה, להבין ולהורות כל מיני הטומאות, ולהבדיל בין הבהמה הטהורה לטמאה, ובין העוף הטהור לטמא (לעיל כ, כה). כי זה יאות יותר לכהנים, כאמרו "ולהבדיל בין הקדש ובין החול", ובין הטמא ובין הטהור, ולהורות" (ויקרא י': י"א).

ואמרת אליהם - שצריכים הם ליהזר בלעדי אלה גם מטומאת מת וחלול הזרע, שהם מעלות קדושה לכהנים בלבד.

גם ב'פענח רזא' לרבי יצחק בן יהודה הלוי, מבעלי התוספות, מובאים שני פירושים ההולכים בדרך זו, אם כי באופן של דרש; הפרשה הקודמת מסתיימת בפסוק "וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְעֹנִי מוֹת יוֹמָתוֹ, בְּאָכְלוֹ יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמִיָּהם בָּם" (כ, כז), ועל הפסוק הזה מוסב 'אמור אל הכהנים', דהיינו - אמור אליהם במיוחד שלא יעסקו בעניני אוב וידעוני הקשורים אל המתים, ולא יטמאו בהם. באופן נוסף הוא דורש את הקשר כאילו כתוב 'דמיהם בם' - אמור אל הכהנים, והיינו שכאן רמזו הדין שכהן ששימש בטומאה אחיו הכהנים מוציאין אותו ופוצעין את מוחו בגזרין (ראה סנהדרין פא, ב).

דיבור ואמירה

כל השיטות שהבאנו עד עתה מתבססות על ההנחה שסגנון 'אמור ואמרת' הוא סגנון חריג שאומר דרשני. אך הרמב"ן חולק על כל הנחת היסוד הזאת, וטוען שדיבור ואמירה חד הם, ודין 'ויאמר לאמור' כדין 'וידבר לאמור'.

על דעתי בפשט הכתוב: טעם אמור - כמו דַּבֵּר, "אָמַרְי תִּפְּזִינָה ה'" (תהלים ה, ב) - דברי. וכן "אָמַרְי אָמַת" (משלי כב, כא), וכן: "כִּי הָיָא שְׁמָעָה אֶת כָּל אָמְרֵי ה'" (יהושע כד, כז) וכתוב: "בֹּא אֶל פְּרָעָה וְדַבֵּרְתָּ אֵלָיו" (שמות ט, א) כמו וְאָמַרְתָּ. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן וְאֶל בְּנָיָיו... קָחוּ אֶת הַמִּנְחָה" (ראה לעיל י, יב) - כמו ויאמר, ורבים כן.

וַיֹּאמֶר במקומות רבים "דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם", והוא נאמר בפרשיות אשר ירצה להזהיר בהן מאד, או לחומר הענין, או להיותם מורגלים לחטוא בהנה. וכן [על זה הדרך] יאמר "אמור אל הכהנים ואמרת אליהם". וכמוהו: "כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל הִלֵּךְ וְאָמַרְתָּ אֶל צִדְקִיהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר ה' (ירמיה לד, ב) וגו' - שטעמו דַּבֵּר אל צדקיהו ואמרת אליו. וכן: "וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַתְּקַעִית אֶל הַמֶּלֶךְ" (ש"ב יד, ד) - ותדבר האשה אל המלך ותאמר הושיעה. והנה טעם 'אמור אל הכהנים ואמרת אליהם' כטעם 'דבר אל הכהנים ואמרת אליהם', 'דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם'. וענינו: דבר אל העם בשמי ותאמר להם ככה...

ורבים יאמרו כי טעם 'דבר אל בני ישראל' כטעם קריאה, דבר אל בני ישראל שיתאספו אליך ותאמר להם ככה. וכן: אמור אל הכהנים - שיתקבצו וישמעו. אמנם דברי הרמב"ן צ"ע. שכן אחר כל הדוגמאות שהוא מביא, ברור שהתבנית הרגילה בכל התורה היא 'וידבר לאמור' או 'דבר ואמרת', ואילו לשון אמירה כפול הוא נדיר. וכפי שמעיר האוה"ח הק' כאן: "למה שינה מסדר הרגיל לומר בכל התורה (עשרות פעמים!) דַּבֵּר אֶל...?"

ביאורים וחידושים

על פרשת השבוע

הגאון רבי אהרן ישעי' רופר שליט"א מח"ס שערי אהרן

אלמנה וגרושה וחללה זונה כתב הרמב"ם (איסורי ביאה פי"ז הל"ח) וז"ל, כלל גדול הוא בכל איסורים שבתורה, שאין איסור חל על איסור, אא"כ היו שני איסורים באין כאחת, או שהיה האיסור האחד [האחר] מוסיף דברים אחרים על אותו האיסור, או אם היה כולל דברים אחרים על איסור זה, לפיכך אשה שהיתה אלמנה ונעשית גרושה ונעשית חללה ונעשית זונה, ובא עליה כהן גדול אח"כ, לוקה ארבע מלקיות על ביאה אחת, לפי שהאלמנה אסורה לכהן גדול ומותרת לכהן הדיוט, חזרה להיות גרושה, נוסף בה איסור ונאסרת לכהן הדיוט, לפיכך נוסף בה איסור אחר על איסור האלמנה, ועדיין היא מותרת לאכול בתרומה, נעשית חללה, נוסף בה איסור, שהרי נאסרת בתרומה, ועדיין היא מותרת לישראל, נעשית זונה, הואיל ויש שם זנות שאוסרה על ישראל אם זינתה אשתו ברצון, נוסף בה איסור אחר ע"כ.

נמצא לפ"ז מדויק לשון הפסוק, דלעיל בכהן הדיוט סידר הכתוב זונה ואח"כ חללה ואח"כ גרושה, כי כן דרך המקרא לדבר תמיד בדרך רבותא, כאומר זונה, ולא רק זונה החמורה שבכולן, אלא אף זו ללה הקלה ממנה, ולא רק חללה, אלא אף גרושה הקלה מכולן, וכאן בכהן גדול סידר הכתוב להיפך ממש מסיפא לרישא לרבותא אחרת, שרק בסדר הזה לוקה על גוף אחד ארבעה מלקיות משום איסור מוסיף, והוא הדין בסדר אלמנה זונה גרושה חללה לוקה שתיים, וכן הוא הדין בסדר אלמנה גרושה זונה חללה לוקה שלוש, אבל בכוונה תפס הסדר אלמנה גרושה חללה זונה, כי בסדר זה הרבותא יותר גדולה שלוקה ארבעה, ואולי משום כך חסרה וא"ו החיבור בתיבת "זונה" שאפשר יהיה גם לפרש, אלמנה וגרושה וחללה, שנעשתה אח"כ זונה (שם עולם, הגרש"ד הירש).

אלמנה עיין בפסוק הקודם שכתבתי בשם ספר החנוך בטעם פסול כל הנשים, והטעם הזה מתייחס גם לאלמנה, אמנם הרבה ראשונים כתבו טעם נוסף באלמנה, בעבור שביה"כ כהן גדול נכנס לפני ולפנים ומזכיר שם המפורש, ותפלת כהן גדול נשמעת לפי שהוא כמלאך השם, ושמא היה בישראל אשה יפה, והיה הכהן גדול בשעת אזכרה מחשב על בעלה שימות כדי שישאנה, על כן אסרה התורה הכהן גדול באלמנה (אמרי נועם, ר"ח פלטיאל, ר"י מווינא).

וחללה פרש"י, שנולדה מפסולי כהונה ע"כ, הטעם שהוצרך לפרש אותה פה, ולא סמך במה שפירש אותה בכהן הדיוט, כמו שסמך בזונה במה שפירש בכהן הדיוט, שלא תאמר דפירוש חללה דכהן גדול, הוא כפירוש חללה דכהן הדיוט, מה להלן שנולדה מפסולי כהונה, או שנתחללה על ידי ביאת אחד מן הפסולים לכהונה, אף כאן כן, וזה אי אפשר, שהרי כתיב ביה, והוא אשה בבתוליה יקח, ואי אפשר שישא חללה שנבעלה לאחר, על כן פירש כאן, שהחללה הזאת אינה אלא שנולדה מפסולי כהונה, אבל זונה, שאין הבדל בינה ובין זונה דכהן הדיוט, סמך על מה שפירש לעיל (רא"ם).

וע"פ משקל זה תיירץ במרפא לשון, מדוע דעל מש"כ חללה בכהן הדיוט, תרגם אונקלוס "ומחלא" ועל מש"כ חללה בכהן גדול תרגם "וחלילא" ותיירץ דבכהן הדיוט היות שאפשר לפרשו דהכוונה בנבעלה לפסול לה, על כן תרגם "מחלא, בלשון מופעלת, מפני שהיא מחוללת על ידי אחרים, משא"כ בכהן גדול שא"א לפרשו בנבעלת על ידי אחרים, דא"כ תיפוק ליה שהיא פסולה מחמת שהיא בעולה, על כן תרגם "חלילא" פירושא חללה מעצמה, דהיינו משעת הורתה בפיסול.

אמנם בספר הזכרון שדא ביה נרגא על הפירוש הזה, והקשה דא"כ למה ליה למכתב זונה, תיפוק ליה משום דבעינן בתולה, עיי"ש מש"כ בזה וצ"ע.

זונה חסר וא"ו הדבק, כגון שמש וירח עמד זבולה (ראב"ע) ועיין לעיל מש"כ בזה בשם הגרש"ד הירש.

את אלה לא יקח אחד מאלה לא יקח (רס"ג).

את אלה מלות "את אלה" מיותרות, ודרשו בתו"כ דבא ללמד, את אלה לא יקח ולא יחלל, ואין זרעו מן הנדה חולין, כלומר רק על ידי אלה נעשו חללים, ולא על ידי נדה, כי סד"א לומר ק"ו, ומה אילו שאינו חייב על ביאתו כרת, זרעו ממנה חולין, נדה שהוא חייב על ביאתה כרת, אינו דין שיהא זרעו ממנה חולין, ת"ל את אלה לא יקח ולא יחלל, אבל אין זרעו מן הנדה חולין.

כי אם בתולה עיין בפסוק הקודם מש"כ בזה בשם הרמב"ן.

כי אם בתולה מעמיו כלומר מעמיו מכל שבטי ישראל, ולא רק משבט אהרן או לוי (הגרש"ד הירש).

ובתו"כ דרשו "מעמיו" אפילו מקצת עמיו, דהיינו בת גיורת עמונית ג"כ כשירה לכהונה (מלבי"ם).

יקח אשה מלת "אשה" היא מיותרת, ומספיק היה לכתוב, כי את בתולה מעמיו יקח, על כן דרשו בתו"כ, דבא לרבות אשה אע"פ שאינה בתולה, כגון אירס את האלמנה בהיותו כהן הדיוט, ואח"כ נתמנה להיות כהן גדול, מותר לו ליקח את האשה, מכיון שהקיחה באירוסין היתה בהיתר (ח"ח).

עמוד התורה

במלאות עשרים שנה להסתלקותו של

מרן הגאון רבי יחיאל מיכל פינשטיין זצוק"ל

אנו מביאים בזה רשימות מפנקס זיכרונותיו של החברותא ויד ימינו הגאון רבי מנחם שפירא שליט"א רב ביהכ"נ המרכזי גבעת רוקח בבני ברק וראש כולל "תורת יאיר" ובו סיפורים ועובדות המגוללים את מסכת גדלותו וצדקותו לצד יגיעתו ועמלו בתורה

באהבתה ישגה תמיד. רבנו שקוע בלימוד

עבורו נשמת חייו וכל הון דעלמא לא היה שווה לו אל מול הבנה מחודשת של הרשב"א, או חידוש של גדולי האחרונים כהגר"א, הקצו"ח וה'נתיבות' והגר"ח וכו' והיא אשר נסכה בו עידוד עד יומו האחרון והייתה משוש חייו עלי אדמות, אצלו ראיתי בהתגלמותה את המושג "כל הפורש מן התורה כפורש מן החיים" ללא גוזמא כלל.

במחיצת ה'אבן האזל'

עודנו בצעירותו כבר ראו עליו הכול את שקידתו לצד כישורונותיו הברוכים וכולם כאחד העידו כי לאילנא רברבא יתעביד בכרם בית ה'. מו"ר כבר בהיותו בגיל אחת עשרה נסע ללמוד בסלוצק אצל מרן הגרא"ז מלצר זצ"ל. וסיפר לי מו"ר, כי באחת הימים הציע לו ראש הישיבה הגרא"ז מלצר שאלה בד' התוס' הרביעי שבבבא בתרא, וכאשר מו"ר השיב לו תשובה, נהנה הגרא"ז מאוד מתשובתו, והוסיף לו שתשובה זו אומר הג"ר נפתלי טרופ זצ"ל. מאז קיבל חביבות יתר אצל הגרא"ז מלצר ואף קירבו והרעיף עליו משפע תורתו תדיר.

חביבותו אצל רבו הייתה כה גדולה, עד כי בתקופת מלחמת העולם הראשונה והמאורעות שהיו ברוסיה באותה תקופה אילצו את הגרא"ז לסגור את ישיבתו שבסלוצק שהייתה בתחום רוסיה ולעבור לקלעצק שבפולין. אז פנה הגרא"ז אל אמו של מו"ר ושיכנעה להרשות לו לקחת עמו את בנה, בהבטיחו לה שהוא עצמו באופן אישי יפקח עליו ומאומה לא יחסר לו אצלו, אפילו "חלב של ציפורים". ואכן כך הווה. מדי שבת היה מו"ר סועד את סעודותיו על שולחנו של הגרא"ז, ולאחר מכן על שולחן חתנו הגרא"א קוטלר

**"...בהלוויית מו"ר הספידו
בבכי ידיד נעוריו, מרן הגרמ"ש
שפירא זצ"ל וציין בדבריו, כי
ישיבת מיר בליטא הייתה כידוע
ישיבה של ד' מאות עילויים
חשובים.. והבחור החשוב
'מיכל פינשטיין' היה המעולה
והמובחר מבין כולם..."**

הגרי"מ זצ"ל כפי שראה מקרוב.
לתועלת הקוראים וברשותו האדיבה של הגר"מ שליט"א אנו מפרסמים זאת כאן בפרסום ראשון ובלעד.

ועמלו בתורה

מו"ר זצ"ל שזכיתי לקבל תורה מפיו במשך שנותיו האחרונות עת זכיתי ללמוד עמו בחברותא, נודע היה בעמל תורתו מנעוריו ועד לימי האחרונים ממש. בלתי ניתן לתאר לבני דורנו עד היכן הגיע עוצם אהבתו ודבקותו הנוראה בתוה"ק. אצלו ראיתי והרגשתי בחוש את הפסוקים "תורת ה' תמימה משיבת נפש", "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף". כאשר ראיתי עליו כי התורה היא מקור חיותו ממש ומבלעדי התורה אין לו כלום בעולמו. התורה הייתה

מבין גאוני התורה המובהקים שעמדו לעם ה' בדור האחרון והטביעו את חותמם על עולם התורה, בלטה לה במיוחד דמותו המופלאה של האי גברא רבה, גאון ישראל והדרו, שר התורה, צדיק נשגב, איש האשכולות, משיירי כנסת הגדולה, מרן הגאון רבי יחיאל מיכל פינשטיין זצוק"ל מגדולי זקני ראשי הישיבות בדור האחרון וחדב"נ מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל, אשר במשך כשבעים שנה הרביץ תורה ברציפות במסירות נפש והעמיד המוני תלמידים ובהם גדולי תורה ויראה רבים.

מרן הגרי"מ זצ"ל נחשב היה בדורו לענק התורה והדעת, ממשיך נאמן לגדולי מוסרי התורה ומעתיקי השמועה בדורות עברו ובמיוחד מתורת רבו וחמיו הגדול מרן הגרי"ז זצ"ל אליו היה קשור בכל נימי נפשו עד אחרית שנותיו.

מרן הגרי"מ זצ"ל נודע היה בעולם הישיבות שבליטא עוד בדור הדעה שלפני החורבן כאחד מתלמידי החכמים והאיריות הגדולים, כאשר כולם ניבאו לו כי עדי לגדולות בכרם בית ה', דבר שאכן התממש והתקיים ברבות השנים כאשר שמו הטוב הלך לפניו כאחד מגאוני הדור וכתל תלפיות שהכול פונים אליו לשמוע את דעתו הרמה ולקבל את ברכתו. גדולי עולם בדור הקודם הביעו התפעלותם מגדלותו המופלאה בתורה לצד צדקותו הנדירה. העיד הגר"נ איינפלד זצ"ל ואמר: "נהירנא, כשביקר פעם בארה"ק דודו מרן בעל ה'אגרות משה' זצ"ל שמעתי מפיו בנוגע לרבנו כהאי לישנא: "תושבי ארה"ק אינם יודעים איזו זכייה יש להם ומי שוכן בקרבם, הלא בן אחי ר' מיכל הוא המומחה הגדול ליישר מוחות וראשים".

כן ידועה העובדה בבחור שלמד בישיבה מפורסמת בירושלים, לאחר נישואיו עבר להתגורר בב"ב, אותו בחור נכנס למרן הגרא"מ שך זצ"ל ושאלתו בפיו, מכיון שהוא תושב חדש בעיר רוצה הוא לדעת לאיזה כולל כדאי לו להיכנס שם יוכל להתעלות במעלות התורה כשאיפותיו הגדולות. תשובתו של הגרא"מ שך הייתה נחרצת וברורה: "אם אתה רוצה לדעת ללמוד" – עליך להיכנס ללמוד בכולל של ר' מיכל אשר בצלו תוכל לגדול ללמדן ות"ח מובהק".

לצד זאת נודע היה כ'מדברנא דאומתיה', כאשר דבריו המעוררים והחוצבים היו נשמעים ברמה מעל כל בימה וכינוס ציבורי לחיזוק בדקי הדת והיו מעוררים הדים רבים בעולם התורני.

עתה, לקראת יומא דהילולא העשרים הגיע לידינו חמדה גנוזה, רשימות מזיכרונותיו של החברותא של רבנו ויד ימינו, הגאון ר' מנחם שפירא שליט"א רב ביהכ"נ המרכזי בגבעת רוקח בבני ברק וראש כולל "תורת יאיר" בביהמ"ד 'מתבתא' בב"ב, אשר במשך שנים רבות זכה להיות כרוך אחר הליכות רבו הגדול זצ"ל ממנו דלה והשקה תורה ויראה, בפנקסיו אלו רשם עובדות והנהגות על דמותו הגדולה של מרן

20 שנים
להסתלקותו

עשרים שנה להסתלקותו - ט"ז אייר תשס"ג - תשפ"ג

עשות חסד

מו"ר היה נודע במידת טוב לבו ופזרונו הרב לצדקה ליחידים ולציבור. מעשים שבכל יום היו שבאו לביתו להתרימו לצדקה, והוא היה מפזר בעין יפה כאילו היה משועי ארץ. הנצרכים או המתרימים ידעו כי בבית זה יוכלו לקבל הרבה יותר משיוכו לאסוף אצל רבים אחרים, או אצל גבירים גדולים.

מטעם הכמוס עמו היה מו"ר נמנע לתת מכתבי המלצה עבור תרומות ליחידים. אבל מתוך חשש שמא על ידי הימנעותו הוא גורם נוק לאותו נצרך, לכן היה מפצה כספית מכיסו האישי בסכומי עתק את אותם שהגיעו למעונו, ולא אחת הייתי רואה איך שהיה מחלק גם כמה אלפי דולרים לאותם נצרכים ומסכנים.

בנו הגר"ח שליט"א סיפר בהספדו, כי הוא זוכר בצעירותו כשהיו מגיעים מאות מעטפות של נצרכים לפני הפסח, או בפרוס הימים הנוראים, היה מו"ר יחד עם הרבנית קובעים לעצמם ערב אחד שניהם יחדיו ועברו על כל מעטפה ומעטפה ונתנו תרומתם בכל אחת מהם לפי אומדן דעתם.

הבין אדם לחברו שלו הייתה בדרגה גבוהה. לא אחת כשהתקשרו אליו, ומאחורי הקו היה יהודי שביקש את ברכתו, היה מו"ר מיד מזדרז והיה חובש את מגבעתו ולוקח ספר תהלים לבקש רחמים על אותו חולה בדמעות שליש. היו פעמים שהייתי רואהו איך שהיה מבקש בתחנונים להשי"ת בשפת האידיש וכבן המשוחח לאביו ממש.

זצ"ל, וקרה כאשר פעם נחלה, הוא שכב כל זמן מחלתו אצל הגרא"ז זצ"ל כאשר רבו שמשו עד שקם מחוליו.

בישיבת מיר

לאחר תקופת קלעצק, כאשר הגרא"ז מלצר עלה לארה"ק לכהן כראש ישיבת "עץ חיים" בירושלים, נסע מו"ר ללמוד בישיבת מיר, למרות גילו הצעיר קיבלו המשגיח הגה"צ רבי ירוחם זצ"ל לישיבה לאחר שתהה על קנקנו. במיר בלט רבנו כארי בין האריות, כאשר כל הלומדים המופלגים ביקשו ללמוד עמו בחברותא ולהתענג על זיו תורתו. וותיקי התלמידים העידו כי גם במיר של הימים ההם שהייתה מלאה בבחורים ת"ח ועילויים, כבר היה מו"ר לשם דבר. שמו הטוב הלך לפניו בישיבה. הבחורים חפצו בקרבתו והיו שוטחים את שאלותיהם וספיקותיהם בסוגיה בפניו. בחורים למדנים ואף מבוגרים שנים רבות ממנו היו מוכנים להמתין שעות ארוכות כדי לשוחח עמו בלימוד ולהרצות לפניו את חידושיהם, מו"ר היה מאיר פנים לכולם, לצעירים כמו למבוגרים, לזה היה מתקן את סברתו, ולזה היה משבח את דבריו מתוך הארת פנים

נדירה.

מו"ר סיפר לי, כי במיר למד בחברותא עם הגאון הנודע ר' יונה מינסקר בעל ה'יונת אלם', שבזמנו היה נחשב לעילוי הגדול של עולם הישיבות. כמו"כ למד בחברותא עם הגאון האדיר רבי לייב מאלין זצ"ל. מו"ר אף סיפר לי, כי כאשר הרגיש שמפריעים לו בשאלות יתר, היה פונה לביהמ"ד אחר יחד עם החברותא ר' יונה שם הפליגו יחדיו בתלמודם שעות על גבי שעות ולפעמים עד אור הבוקר.

ואכן בהלוויית מו"ר הספידו בבכי ידיד נעוריו, מרן הגרמ"ש שפירא זצ"ל וציין בדבריו, כי ישיבת מיר בליטא הייתה כידוע ישיבה של ד' מאות עילויים חשובים (ראש הישיבה מרן הגרא"י פינקל זצ"ל היה מתבטא כי במיר בזמנו היו ארבעים בחורים ראשי ישיבות) והבחור החשוב 'מיכל פינשטיין' היה המעולה והמובחר מבין כולם.

במחיצת ר' ירוחם זצ"ל

במיר התקרב באופן מיוחד למשגיח הגה"צ רבי ירוחם אותו החשיב לרבו המובהק כל שנותיו. הייתי שומע רבות ממו"ר את הערצתו שלא ידעה גבולות לר' ירוחם, ואף היה חוזר על רעיונות מוסריים אותם שמע מפיו בישיבה בחיות מיוחדת כאילו זה עתה שמעם למרות שכבר עברו יותר משישים שנה מאז שמעם ממנו. פעם אמר לי מו"ר, כי בשיחותיו של ר' ירוחם שהיו עמוקות ביותר נפתחו לו אופקים חדשים בעבודת ה' עליהם השתית את עולמו הרוחני. ולא רק בעבודת ה' אלא אף בהבנת ודרכי לימוד הסוגיות בגמרא.

הנסיעה לבריסק

תקופת התקרבותו לחמיו לעתיד, מרן הרב מבריסק זצ"ל היווה פרק מכריע וזוהר בחייו האישיים של מו"ר.

מו"ר סיפר לי, כי רבו האבן האזל' הוא אשר יעצו לנסוע לבריסק ולשמוע שיעורים מהגרי"ז. הגרא"ז מלצר התבטא ואמר לו: "כדאי לך לנסוע לבריסק אל ר' וועלוועלה, באשר יש לו ראש זך ונקי, והדבר מתאים עבורך".

הגרא"ז הבטיח לו שישוחח על כך עם רה"י הגרא"י פינקל זצ"ל, ואכן הגרא"י פינקל נתן את הסכמתו שמו"ר יסע לבריסק ואף ביקש שבנו ר' מאיר הי"ד יסע אף הוא ללמוד תורה בבריסק מהגרי"ז.

מו"ר אכן נסע לבריסק, ומאז אכן נעשה מנהג קבע במיר שטובי הבחורים היו נוסעים מדי פעם לבריסק ללמוד תורה מהגרי"ז ולקנות את דרך לימודו הייחודי ולאחר תקופה היו חוזרים למיר. למעשה מאז חדר דרך לימודו של הגרי"ז לכלל הישיבות בליטא עד כי בריסק נהפכה למושג ושם דבר בעולם הישיבות.

כאשר מו"ר הגיע לבריסק ביקש הגרי"ז לשוחח עמו בלמוד. הגרי"ז יצא מלא התפעלות משיחתו עם מו"ר, ואף התבטא בהערכה ואמר: פגשתי את האיש שנהניתי לדבר עמו בתורה, ראוי לנו לחשוב עליו ברצינות...

בהקשר לכך, סיפר הגר"נ זוכובסקי שליט"א, כי כאשר הגיע זקנו הגר"ר פסח מקוברין זצ"ל לחפש אחר חתן לבתו שאל הגר"פ את הגרי"ז אודות מו"ר, נענה לו הגרי"ז **"אותו אני צריך לעצמי"...** כמו"כ שמעתי, כי באותה תקופה נתן לו הגרי"ז לעיין בחידושי הגר"ח שעוד היו בכתובים. מו"ר יחד עם עוד ב' לומדים עיינו בכתובים, וזה היה בליל שבת, הגרי"ז מרוב חולשתו שכב אז על המיטה וכך התווכחו ביניהם בחידוש מסוים, והנה לאחר שגמר להרצות בפני הגרי"ז את דבריו בהבנת דברי הגר"ח קם הגרי"ז ונשקו לעין כל.

מו"ר סיפר לי כי שהה בבריסק שנתיים ימים, בבריסק נפתחו לפניו שערי העיון בסדר "קדשים" שעד אז לא היה כ"כ ידוע בישיבות. מו"ר סיפר, כי שיעורו של הגרי"ז היה בדרך כלל בליל שבת והיה נמשך כשלוש שעות והשיעור הסתיים ונעשה כמרחקה ממש בין הלומדים המופלגים.

לאחר שנתיים חזר מו"ר למיר, אך גם לאחר מכן נסע ב' פעמים ממיר לבריסק כל פעם למשך כשנה או שנתיים שם המשיך לשאוב מתורת הגרי"ז בו ראה את אחד מרבותיו המובהקים.

עלותו לארה"ק

מו"ר עלה ארצה בשנת תש"ו ושוב שם פעמיו אל רבו הגרי"ז זצ"ל. מיד כשנכנס אל הגרי"ז קם הגרי"ז לכבודו והחל לשוחח עמו בלימוד, תוך שהוא מקדים ואומר לו: "טוב שבאתם... עכשיו יהיה לי עם מי לדבר בלימוד..." (כעבור חצי שעה של שיחה יצא הגרי"ז מחדרו שטוף זיעה כשכולו אחוז שרעפים, תוך שהיה שקוע בסוגיות השונות שהעלו תוך כדי שיחתם העמוקה.

הגרי"ז העריצו ביותר וראה בו את אחד מטובי הלומדים שהדור התברך בהם. ואף אירע כי באחת הפעמים כאשר הגיע מו"ר לביתו, התבטא הגרי"ז ואמר: "היום כבר יהיה פה יו"ט בשיעור". בחודש אב תש"ו נישא מו"ר לרבנית ע"ה בת הגרי"ז. מסדר הקידושין היה מרן הגרא"ז מלצר, החתונה כונתה אז "חתונת עולם התורה", כאשר כולם ידעו שבחיר עולם הישיבות נישא לבתו של גדול הדור. בסעודת הנישואין הסבו כל גדולי התורה שבדור, אז גם דרש מו"ר פלפול למדני שהדהים את כל הנוכחים. הגרב"ד פוברסקי שליט"א ר"י פוניבז' שנכח במקום סיפר לי, כי על פני הגרי"ז היה נסוך אושר ושמחה מיוחדת כאשר מו"ר נשא את דרשתו הلمדנית.

באהבתה ישגה תמיד

בארה"ק הקים מו"ר ישיבה וכולל למצוינים בת"א. בשנים הראשונות היה מוסר את שיעוריו שהתמשך על פני לא פחות מג' וד' שעות! ורק בשנים היותר מאוחרות ארך השיעור כשעתיים בלבד, אך תמיד היה נשאר לשוחח זמן רב לאחר השיעור וכאלו עצר השעון מלכת ובגין כך היה הרבה פעמים מתאחר לביתו ולא פעם היה מדלג על ארוחת הצהריים שלו.

שקיעותו בתורה הייתה לפלא בעיני כל רואיו. לא אחת הייתי רואה איך שאנשים נאלצו להמתין שעה ארוכה עד שמו"ר הרים

רבנו עם מרנן הגרי"ד (מימין) והגר"ד סאלאוויצ'יק זצ"ל

רבנו זצ"ל עם החברותא הגר"מ שפירא שליט"א

רבנו עם רעו וידידו למעלה מיובל שנים כ"ק מרן אדמו"ר מסטריקוב זצ"ל, נראים עוד האדמו"רים מראדזין זצ"ל ולהבדל"ח כ"ק מרנן האדמו"רים ממכנובקה בעלזא וטשערנאביל שליט"א

אליו ממש, מו"ר השיבו על אתר בפשטות: "חוששני כי אם אשב אני ארדם..."

זכורני, כי בליל שבת בין מנחה למעריב היה מו"ר מוסר שיעור קבוע במס' טהרות. מו"ר היה מבקש מאחד הלומדים בתקופת הקיץ שהשעה מתארכת לה שכאשר יגיע זמן תפילת ערבית שיזאיל בטובו להזכיר לו שלא יתארך השיעור מעבר לזמנו הקצוב, ושומעי לקחו לא יאחרו מלהגיע לביתם בשעה מאוחרת חלילה. והנה כאשר הגיע הזמן העיר הלה למו"ר שהגיע זמן מעריב, אך מו"ר מרוב חשקת התורה שבערה בו נענה ואמר: "חכו עוד דקה ואסיים! אינני מסוגל להפסיק באמצע!" והנה חלפו להם עוד כמה דקות, ואותו ממונה שוב העיר למו"ר כי הגיע הזמן, אולם מו"ר נענה לו שוב: "רק עוד דקה ואסיים!", וכך חלפו להן עוד דקות רבות עד שעבר זמן רב ומו"ר לרוב אהבתו לתורה לא היה מסוגל להפסיק כלל... עד שהנה הפסיק לו, כאשר התבטא שאסור לאחר בבית באשר הילדים הקטנים מחכים... אולם אז ראיתי בחוש את דבקותו הנוראה בתורה"ק שלא היה יכול לפרוש ממנה.

עובדה מופלאה שמעתי מאחד מבני המשפחה. היה זה כשבועיים טרם פטירתו. הרופא הקבוע הגיע לביתו לביקורת שגרתית. הרופא שאל את מו"ר בן כמה הוא? ומו"ר השיבו: "מאה חסר שלוש – ואני מקווה שתהיה שליח נאמן לסייע לי להיות בריא...", מו"ר אף הוסיף: "יש לי עוד הרבה להפסיק בחיי... יש לי עוד תכניות רבות לסיים לימודים שונים..."

אולם הרופא לא הבין מה התכניות של אדם כה ישיש וחלוש, ואף הביע תמיהתו כשהוא פנה למו"ר ושאלו איזה תכניות יש לו בגיל כה מופלג, ולמה מכוונים דבריו? אולם מו"ר השיבו ואמר לו בטבעיות: "אינני רוצה שום דבר אחר כי אם שאוכל ללמוד תורה כמימים ימימה, ואני גם מעוניין להמשיך במסירת השיעורים לשומעי לקחי..."

עזב את חדרו

גם כשהיה מחוץ לכותלי ביהמ"ד, היה כל כולו נתון במחשבות הסוגיה בה עסק. גם כשראו עליו שהוא פינה מזמנו לצורך עניינים שונים היה זה רק כלפי חוץ אך בכל אותה עת היה מוחו הגאוני שקוע בתורה.

"באחד הפעמים כאשר הגיעו לבקרו אורחים נכבדים אשר מחמת חשיבותם נאלץ היה לסגור את הגמ' ולשוחח עמם, לפתע הופתעו בני ביתו לראותו עוזב את החדר ופונה לחדרו הסמוך, באותו הרגע לא הבינו האורחים את פשר הדבר שפתאום עזב אותם, אולם כשחזר כבר התבהר להם התמונה... בכל אותה עת ישב עם אורחיו היה מוחו שקוע בקושיה עצומה שהטרידה אותו באותם ימים... אמנם גופו היה בחדר עם אורחיו – אך שרעפיו הפליגו להם הרחק אל מקום אחר... הקושיה העצומה אשר טרם נראה לה פתרון אמיתי. ומשום כך עזב לפתע לחדר הסמוך בכדי שיוכל להתרכז היטב... רק לאחר שהתיישבה הקושיה היטב ומהלך הסוגיה התבהר במוחו – החליט לחזור לשבת עם האורחים, כמובן תוך שהוא ממשיך להרהר בהמשך הסוגיה..."

את ראשו מהספר, או אז היה נפנה לשוחח עמם.

אחד מראשי הישיבות סיפר לי, כי פעם עלה לביתו ומצא אותו כשהוא שקוע בגמ' מבלי שישים לב אליו זמן רב, ועד שהרבנית לא השליכה בכוונה חפץ על הארץ כדי לנתקו מהגמ', לא הרים מו"ר את ראשו מהגמ'.

זכורני כי אחד ממקורביו שהיה הממונה הקבוע לקחתו בצהריים מן הישיבה בחזרה לביתו, ולא פעם אחת אירע שמו"ר היה שקוד על תלמודו בעומק העיון כשאינו שם לב כלל שהנה הגיע הזמן שעליו לחזור לביתו, ואמר הנ"ל למו"ר כבר השעה שתיים, כבר השעה שתיים ורבע, וצריך לילך הביתה. ונענה לו מו"ר "בוודאי בוודאי", והמשיך ללמוד, וכעבור רבע שעה אמר לו עוד הפעם כבר צריך לילך הביתה, ואמר לו מו"ר שוב "בוודאי בוודאי", והמשיך בתלמודו, עד כי היה צריך להזיז ספסלים וחפצים שונים שירעישו ויריס ראשו מהגמ', אך לפעמים קרה ששום דבר לא הועיל.

עובדה הווה באחד מתלמידיו שבא לקחתו לכולל וראה שלא יוכל להפסיקו משקיעותו בתורה, אותו תלמיד החל להזיז מעט מהגמ' להפסיקו, ובמקום להביט מי ומה מפסיקו המשיך מו"ר להביט אל הגמ' המתרחקת, והזיז עוד והמשיך להביט אל הגמ' המתרחקת ללא היסח הדעת כלל אף לשנייה אחת מתלמודו.

אחד מתלמידיו סיפר, כי בתקופה שהתגורר מו"ר בת"א בימי הקיץ החמים, כשהיו ללא מזגנים, לאברכים כבר אזל הכוח ואף חלקם נרדמו קצת מחמת עומס החום, מו"ר הבחין בזה ונתרומם בקצה השולחן בגבורה כזו כמו ארי, ואמר, א"כ למה זה אנוכי, לא כך לומדים תורה! צריך ללמוד כל רש"י, כל תוס', כל דיבור, מו"ר היה אז כבר למעלה מגיל שבעים, כאשר אברכים צעירים נפלו מן הכוחות, והוא אחרי שיעור מייגע של כשעתיים ומחצה עוד נתרומם כארי ואמר א"כ למה זה אנוכי, לא כך לומדים!

הרבצת תורה

גם בשנותיו האחרונות בהיותו בגיל 95 ומעלה לא אבה להפסיק בשום אופן משיעוריו הקבועים. זכורני, כאשר התקיימה פעם אספה של "עד הישיבות" בביתו של מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל, והזמינו את מו"ר להשתתף באספה שהייתה מكرעת ביותר, מו"ר ביקש אם ניתן לדחות את האסיפה לאחר שיעורו הקבוע. מו"ר אף הסביר לעסקנים ואמר להם: "אילו היו נותנים לי מאה אלף דולר בכדי לוותר על השיעור הקבוע שלי – אין ספק שלא הייתי מוותר על השיעור, ואינני מדבר מצד "טוב לי תורת פיך", או מצד "פרומקייט" כלשהי, אלא במציאות – שאין זה שווה בעיניי כלום לעומת שיעורי! השיעור נותן לי כוח לחיות – ולשם כך אני חי, ובלא השיעור למה לי חיים!"

כך היה גם כאשר חברי הועה"פ של אגו"י בקשו לערוך אספה בביתו אודות עניין ציבורי חשוב שהסעיר את היהדות

המעולה והמובחר בכולם. רבנו עם קבוצה של בחורים מיישיבת מיר בפולין תרצ"א

סקירה קצרה על מאבקו ופעילותו הבלתי נלאית של מרן הגרי"מ פינשטיין זצ"ל על קדושת ההלכה ושמירת כרם בית ישראל

היה זה במוצאי שבת בחדש כסליו תשל"ג בשעת לילה מאוחרת כשעל דלת ביתו של מרן הגרי"מ זצ"ל בשד' מוצקין בתל אביב נשמעו דפיקות בהולות.

הדפיקות הבהולות הסגירו שיש דבר מאחוריהם. מבעד לדלת ניצבו הגאונים רבי יוסף ליס זצ"ל ורבי חיים שאול קרליץ זצ"ל. הם הגיעו זה עתה מבני ברק בשליחותם של גדולי ישראל זצ"ל לטכס עצה כיצד לפעול לנוכח השמועה שהגיעה באותה לילה אל מרן הגרי"מ גריינימן זצ"ל כי הרה"ר ש. גורן מתכוון להתיר את 'האח והאחות' עליהם הכריז בית הדין הרבני שהם ממזרים. אחרי שביית הדין בפ"ת ובית הדין הרבני הגדול בירושלים דנו בנושא ואסרום בחיתון, כינס הרה"ר תשעה רבנים אלמוניים וצירפם ל'היתר' זה.

בהתייעצות זו החליט מרן הגרי"מ זצ"ל כי אין השאלה הלכתית ואין זו מחלוקת בעלמא, כי אם זו מגמה לכופף את ההלכה לצרכים פוליטיים ושיטה חדשה לעשות את התורה וההלכה לפלסתר. וע"כ יש ללחום ולא לתת לתופעה זו מקום. הוחלט לצאת למאבק ציבורי כנגד הפסק וכנגד הרב

הפוסק. בהתאם לכך החליט הגרי"מ זצ"ל כי ראשית דבר יש להבהיר את נקודת המאבק ושורש הפסול של פסק זה לכל בני התורה ע"מ לגייסם למאבק האדיר על קדושת התורה וההלכה כן הוחלט בעצה אחת עם גדולי הדור לצאת למערכה ציבורית, ולמחות על דבר עקירת ההלכה קבל עם ועולם. לאור זאת הוכרז על כינוס כל אברכי הכוללים בגוש דן, מבני ברק פתח תקוה וכמובן העיר ת"א, בהיכל בית הכנסת הגדול 'רמה' בתל אביב מקום משכנו של ישיבתו של מרן הגרי"מ ישיבת 'בית יהודה', כשצי של אוטובוסים מסיע את מאות האברכים אל המקום.

הוראה מיוחדת אף יצא ממרן האדמו"ר בעל ה'פני מנחם' מגור זצ"ל לאברכי כולל מרכז להוראה דחסידי גור בבני ברק, להשתתף גם הם בכינוס זה.

במעמד הגדול נשא מרן הגרי"מ זצ"ל בהתרגשות ובכאב לב דברים נוקבים חוצבי להבות שהכו הדים ברחבי העולם התורני כולו על הפרצה המסוכנת והסביר על מה נטושה המערכה, כשתנוך דבריו אמר:

"בשנים האחרונות שוקדים מחוג מסוים להחדיר ברחוב היהודי כמה יסודות שקר המתכחשים לעיקרי התורה. כדי להפיץ שקר יוצרים תחילה אווירה נוחה, רקע מתאים, אחרת קשה להחדירו – וכך עשו. זרקו לחלל את הגרסה הכוזבת כאילו יש בישראל שתי אסכולות: 'בית שמאי' ו'בית הלל', מחמירים ומקילים, אף שזה שקר ביסודו. אין כזאת בישראל.

"והנה נפל דבר בישראל. קם איש, מי שהחילונים הכתירוהו לרב עליהם, והרים יד בתורת משה – במצח נחושה, בפרהסיה ובזרוע. התייר ממזרים לבוא בקהל. החילונים לא נזקקו לרבנותו שיפסוק להם באיסור והיתר, אלא כדי שיכשיר הקרקע עבורם שיוכלו לעשות בכול ככל אות נפשם. המדובר לא בהתרת פסולי חיתון גרידא, בכלל לא ב'קולות' ו'היתרים', אלא בעקירת התורה ח"ו ועשייתה פלסתר, בניסיון לשנות ההלכה בידי אדם.

"מקדמת דנא לחמו גדולי ישראל נגד הרבנות הראשית. הדבר אמת, אולם מאז ועד עתה יש הבדל עצום. ביסוד הרבנות לחמו נגדה משום שהיו חכמים הרואים את הנוהל, לחמו על שם העתיד, ואילו אנחנו רואים את החורבן הגדול. רואים שמתכוונים לייצר פה רבנות רפורמית, לעקור ולבטל איסורי תורה ח"ו, להעביר אותנו על הדת.

...לדין אין צורך לומר שה'היתר' בטל ומבוטל, הממזרים נשארו אותם ממזרים ואסורים לבא בקהל. פשיטא שאין שמץ של

דברים נוקבים חוצבי להבות. רבנו נוואם בעצרת במעמד רבני ה'עדה החרדית'

תוקף לפסק של 'הרב הראשי' וגם שאר פסקיו והוראותיו בטלים, לא שרירין ולא קיימין – אך מה נורא חילול ד' וחילול התורה שנגרם בעקבות הפרשה הזאת.

...על פי תורה מחובתנו לפרסם ולהכריז גלוי, כי זה האיש איננו רב בישראל, איננו פוסק הוראות ובכלל אינו ראוי להימנות עם יהודים יראים ושלמים. אם נשריש בלבנו ובקהלנו את האמת שאינו כלום, סופו להתבטל".

כאמור אלו הם רק קטעים בודדים ממאמר ארוך שנשא הגרי"מ זצ"ל ועוררו רושם רב על מאות אברכים שבאו להשתתף ולשמוע את דעת התורה על המערכה על משמר התורה וההלכה, כשבכך ניתנה האות לפתיחת המערכה הכבירה על משמר הדת.

כעבור מספר ימים התקיים מעמד מחאה ענק לכלל הציבור כולו באולמי "גושל" בבני ברק וברחבה הסמוכה בהשתתפות למעלה מרבבה ובראשם מרן גדולי הדור זצ"ל.

מרן הגרא"מ שך זצ"ל נשא דברים בחומרת העניין באומרו: "אם מותרים הממזרים לבוא בקהל הרי אסור הוא לבא בקהל, הוא אינו רב ופסקיו אינם פסקים, אין לאכול על פי הכשריו ומוחץ למחנה מושבו".

בשיאו של המעמד זעק מרה גם רבי מיכל שהביע זעזוע עמוק מהמעשה ואמר שהיה צריך להכריז לגבי הממזרים: 'הרי אתם מותרים לבוא בקהל כדון ממשלת ישראל'. צריך לדעת שזיופה של תורה חמור מביטולה! והביא את דברי הירושלמי "אין עגול במצות ואין מרובע בבריאה, במצות אי אפשר לעגל פינות, תורתנו אחת היא ולא תשתנה לעולם, לא ישונה כאלו כמו זה שמנסה עכשיו לעקור הלכה".

ברור, אמר רבי מיכל באותה עצרת, שה'רב' לא יעצור בדרכו וימשיך להוביל את הרבנות הראשית מדחי אל דחי. כישרונו להעמיד פני למדן יכול להטעות רק המונים נבערים מידיעת תורה, למעשה הוא רחוק מאמתה של תורה שהיא נעשית סם חיים רק למי שיראתו קודמת לחכמתו.

כמו כן נשא דברים במעמד מרן הגרי"מ זצ"ל שדיבר בחומרת העניין של עקירת התורה.

ישיבת מועצה"ת מיוחדת

האמת שכבר כמה שנים קודם כשהרה"ר גורן החל להציע בציבור את 'שיטתו' לקראת הבחירות לרה"ר בהם עשה פעולות גדולות כדי להיבחר, כבר השמיע רבי מיכל את דעת התורה בנידון

של גורן. היה זה בער"ח ניסן תשל"א בשמחת בר המצוה לבנו של הגרי"מ גרוסברד זצ"ל.

במעמד גאוני התורה שהשתתפו באירוע, נשא דברים מרן הגרי"מ זצ"ל והתפרסמו בעיתוני הזמן, בדבריו אמר:

"...אנחנו חיים עכשיו בעולם השקר שבו מזייפים עיקרי תורה, לוקחים חלק מהתורה ומסלפים אותו, מעיזים פנים בתורה ומגלים בה פנים שלא כהלכה. באים בני אדם לדבר בשם התורה הקדושה בכל השקר והזיוף מתוך העזת פנים כנגדה. מן הסתם כולם מבינים כלפי מי נאמרים דבריי אלה. אין זה מדרכי לדבר בגנות בני אדם ברבים, אבל מחובתי להגיד לאנשי מעשה שבתוכנו – בין אם אני ראוי לומר ובין אם איני ראוי – שלא יחשבו פוליטיים ודיפלומטים. ברגע שעלו על הפרק שאלות הקשורות בהלכה לא יהיו איש חס וחלילה לחשוב אף רגע על יישובים בדוחק... יש לנו עסק עם בורים ועמי הארצות..." הדברים עוררו הדים בעולם התורה ופורסמו בעיתונות החרדית באותם ימים.

לאחר כמה ימים התקיימה אספת "מועצת גדולי התורה" לדיון רחב בעניין, כשמרן הגרי"מ זצ"ל יוצא מגדרו ומשתתף בישיבה זו. לישיבה זו זומנו גם באופן חד פעמי מרנן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל והגרי"ש אלישיב זצ"ל.

אחרי דיון פורה שנמשך למעלה משלוש שעות הוציאה מועצת גדולי התורה הודעה על ההחלטות ביניהם נאמר: "מועצת גדולי התורה כואבת עמוקות ורואה בחומרה רבה את הפרצה הנוראה בחומת הדת שנעשתה על ידי הפסק הידוע בענייני פסולי חיתון שהומצא בדרכים עקלקלות בניגוד לכל סדרי וכללי ההלכה, ומכרזת כי פסק זה בטל ומבוטל ואין לסמוך כלל על כל פסקיו והוראותיו של בעל הפסק הזה".

היו גורמים ממלכתיים שניסו לשנות ולעדן מעט את הנוסח על פסקיו של הרה"ר. מרן הגרי"מ זצ"ל שמע מכך מהגאון רבי יוסף ליס זצ"ל ובאותו לילה התקשר לאחד ממרביצי התורה שהיה קשור למערכת העיתון בכדי לעמוד על המשמר ולראות שהנוסח יישאר כפי שהוא כי פסקיו אינם פסקים!

מרן הגרי"מ זצ"ל ערב בפרשה זו גם את דודו פוסק הדור מרן הגאון רבי משה פינשטיין זצ"ל שכינס אספה דחופה של "אגודת הרבנים" באמריקה ואחרי דיון ארוך הוציאו "דעת תורה" בו הם מצטרפים להסכמת גדולי ארץ ישראל כי כל פסקיו והוראותיו בטלים.

אגב, כמה חודשים לאחר כן, בסיון תשל"ג, התקיים טקס חלוקת פרסים לבני ישיבות בתל אביב והרה"ר שרצה לבסס את מעמדו בקרב בני הישיבות החליט להגיע לאירוע. בהוראת מרנן גדולי ישראל זצ"ל הוחלט להחרים את האירוע ומבין חמישים אברכים שהיו אמורים לקבל פרסים, הגיעו רק שלושה. מעניין שאחד מהעיתונים באותה תקופה פרסם מודעה על האירוע, וב'הצופה' דווח כי בין האישים שנכחו היו נציגים בעיריית תל אביב ש'לא נשמעו לחרמות שחוגים קיצוניים הטילו על המעמד', אותם נציגים מאותה סיעה היו אלו שניסו לעדן את הנוסח החרף מדי לטעמם, בכרוז המיוחד של מועצת גדולי התורה ואילולא עמידתו האיתנה של מרן הגרי"מ זצ"ל על המשמר, היו מצליחים... בחוגי המזרחי רתחו על המסע הציבורי שהוביל הגרי"מ זצ"ל במלחמה נגד הרה"ר ובאחת מישיבות הנהלת המזרחי בת"א אף ביקשו לקבל החלטה על סילוק ישיבתו מביהכנ"ס בו שכן שהיה שייך לאותם חוגים, ורק אודות לגבאי ביהכנ"ס שראו בכך זכות שאדם גדול כזה בקרבם נמנעה פעולה זו.

שמחים ברשב"י. בצוותא

ל"ג סיפורים ואמרות המעוררות לשמירה על כבוד הזולת

במסגרת פרויקט 'שמחים בצל רשב"י', הקורא להישמע לכללים ולהנחיות בהתחשבות בכבוד הזולת, כדי שכולנו נוכל לחגוג בצוותא חדא בהילולא דרשב"י, ליקטנו ל"ג סיפורים העוסקים בכבוד הזולת | כבוד חברך חביב

כווייה דוממת

נפשם של המשמשים בקודש נחרדה בזעזוע. היה זה רגע לאחר שכ"ק מרן אדמו"ר ה"דברי שלמה" מבאבוב זי"ע נכנס לחדרו לאחר עריכת שולחן הטהור ומיהר לבקש שיעיקו עזרה רפואית שכן נכווה כווייה לוהטת במהלך עריכת ה'טיש'. מסתבר שהבחור שהגיש את קערת המרק לפני הקודש, מעד קלות, ומבלי משים נשפכה כמות מכובדת של מרק מבעבע על גופו הטהור של הרבי. "מדוע לא מיהר הרבי להזעיק עזרה מידית? מדוע המשיך להתייסר בעוד הכווייה צוברת שלפוחיות?" לא הבינו המשמשים. והרבי, לא הבין את אי ההבנה: "וכי מה רציתם? שאגרום חלילה חלישות הדעת וצער לבחור שהגיש את המרק? הלא אם היה קולט שהוא הסב לי כווייה וייסורים, הוא לא היה סולח לעצמו כל ימיו".

אשריך שפעלת

באותו בוקר הבחין הרבי הקדוש מפאסצנא זי"ע הי"ד ביהודי פלוני שדאגתו על ליבו שעמד ושח את דאגותיו באוזנו של אחד מדידי. הידיד עצר מלכת והסכית לכל מילה מתוך 'כבוד הזולת' במידה מובהקת. ככלות הכול, ניגש הרבי אל היהודי ששם אוזנו כאפרכסת ואמר לו: "בשמו של הבעל שם הקדוש זי"ע מקובלני, שכאשר יהודי מטה אוזנו להקשיב לצרת אחיו בסבלנות, הוא מעורר רחמי שמים ופועל שאבינו שבשמים יטה אוזנו לשמוע לקול שוועת ותחינת בני ישראל קדושים המתחננים אליו. אשריך שפעלת רחמי מרומים".

קנה שעון מעורר

בחור צעיר שזכה להתארח בקביעות במעונו של הרה"ק רבי

שלומק'ה מזוועהיל זי"ע, העז לבקש מהצדיק שיקיץ אותו לפנות בוקר, להשכמה. שהלא הרבי מסתובב באותן שעות מוקדמות בבית, אחוז שרעפים, ושמא יוכל לגמול עמו חסד. הרבי הוציא פרוטות מכיסו, העניקו, ואמר: "רכוש לך שעון מעורר".

בהוסיפו: "אני, איני מסוגל להעיר יהודי משנתו. כי נכון - אחרי שהוא משכים, הוא שמח ומודה על כך שהערתו אותו; אבל ברגעי היקיצה, הוא מרגיש מעט צער מכך שמטלטלים אותו משנתו העריבה. ואיני מסוגל לצער יהודי אפילו לא צער כזה שכולו טובה".

בידינו להחיות מתים

סלונים של מעלה ליהטה כתמיד. היכלו של הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע גדוש היה בחסידים עורגים אשר היטו אוזן ונפש לקבל את מאמריו של הרבי. פעמים רבות הייתה דרכו של הרבי הקדוש להעביר גופי תורה במילים ספורות ומדודות החודרות אל מעמקי הנשמה. כמו באותה שבת, בה ביאר שלוש תיבות מתפילת 'מעין שבע' של ליל שבת. "אנו אומרים: 'מחיה מתים במאמרו'. ומכאן ילמד כל אחד, ש'מחיה מתים', יהודי מסוגל להחיות מתים ממש, 'במאמרו', על ידי שהוא אומר מילת עידוד לזולתו, אפשר להחיות מתים ממש".

סוד מגירת השולחן

כאשר יהודי היה נכנס אל הגה"ק בעל ה'שדי חמד' זי"ע, הוא היה מבחין תמיד שהגאון ממחר לפתוח את מגרת שולחנו ולהציץ פנימה לרגע ורק לאחר מכן קיבל את פני הנכנס. בדקו תלמידיו ומצאו את הסוד שבמגירה - היה שם קלף ועליו תיבות המשנה: "הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות". הרב, שהיה תמיד טרוד בלימודו, הקפיד לשנן שוב ושוב את הוראת התנא הקדוש במסכת אבות, לפני כל מפגש עם יהודי

בחדרו. כדי לזכור שזוהי ההוראה התורנית-אלוקית: לקבל כל אדם בסבר פנים יפות.

ספרים נסגרים

בנו של מרנא ה'חפץ חיים' זי"ע, שאל את אביו: מדוע אבא נוהג, כל אימת שנכנס אליו יהודי לדבר אתו, לסגור את כל הספרים הפתוחים לפניו. ורק לאחר שהיהודי יוצא, הוא פותחם מחדש להמשיך בלימודו? מדוע לא ישאיר את הספרים פתוחים, כדי לחסוך דקות יקרות? השיבו החפץ חיים: "בני. מי שעשיר, יגמול חסד בממונו. ואיך אגמול אני חסד? על ידי שאסגור את הספרים, למרות הטרחה, כדי לתת ליהודי הרגשה שכולי קשוב אליו ולאשר על ליבו, מבלי לתת לו פתח לחשוב שאולי תוך כדי ההאזנה, אני גם מעיין בספרים הפתוחים".

לסגור את הגמרא

פעם ביקר הגאון רבי יעקב צבי וולדמן מבארשא זי"ע במעון קודשו של הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע, פנה אליו הרבי ושאלו: האם תמיד אתה לומד ללא כל הפסק? ענה הרב מבארשא: לא. שוב הרבי: וכי מתי יוצא שאתה מפסיק מתלמודך? ענהו הרב: כאשר ניצב לפני איש מר לבב וצריך טובה, אני סוגר את הגמרא כדי לסייעו. נענה הדברי חיים ואמר: "זאת אשר רציתי לשמוע ולדעת, האם יש בכם את השכל הנכון, לסגור את הגמרא בשעה שצריכים לעזור ליהודי מר נפש, הן בדיבור והן במעשה... על כל פנים לעודדו, לחזקו ולהחיות את נפשו..."

פתח לנו דלת

נקישות נשמעו על דלת הבית. אחד הילדים הצעירים ניגש לפתוח, וכמנהג חלק מהאנושות, הוא פתח את הדלת רק כדי טפח וטפחיים. אביו, הלא הוא מרן הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ' זצוק"ל הבחין בדבר ומיהר למסור לבנו תוכחת אוהבת. באומרו: "אין זה מן הכבוד לזולת לנהוג כן. כשמאן-דהו נוקש בדלת ופותחים אותה, לא פותחים אותה כדי חרץ צר, אלא פותחים אותה לרווחה בלבביות. במאור פנים. כדי שהלה ירגיש שהוא רצוי אצלנו וכל כולנו פנויים לעמוד לימינו ולסייעו בעניין אותו הוא מבקש".

תרומה משולשת

'משולח' כלשהו נכנס אל כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען זי"ע וביקש נדבה. הרבי - מגדולי בעלי הצדקה שבדור - לא שאל מאומה, אלא שלף לאלתר 500 דולרים והעניק לו. וירא ה'משולח' כי טוב וכעבור חצי שעה הוא חזר שוב, הפעם עם תלבושת אחרת. הוא שוב נכנס, ושוב קיבל. כאשר הופיע בפעם השלישית, עם כובע אחר, ושוב קיבל 500 דולר. כבר נכנסו הגבאים ושאלו את הרבי, האם לא הבחין בכך? השיב הרבי: "ודאי שהבחנתי. אולם לא הערתי לו מאומה. רציתי לתת לו הרגשה טובה, שהוא 'הצליח' לעבוד עלי ולקבל תרומה משולשת"

קהל ההמונים בהדלקה במירון לכבוד התנא האלוקי רשב"י זי"ע

המבשר מלווה את ההילולא במירון שומחים בצל רשב"י

זוהרים ונזהרים בכבוד • ל"ג בעומר תשפ"ג

אשרי העולים על ציונך. תמונה עתיקה מאתרא קדישא מירון

באותו היום הבחין הרב שך בדודו הגדול שמטפס את המדרגות העולות אל ביתו אולם מהר מאוד חוזר ויורד מטה. כעבור דקות אחדות שוב עלה הגאון ושוב ירד והמתין. ושוב עלה וירד בחזרה.

ניגש מרן הרב שך אל דודו הנשגב ושאל: "רבי, מדוע אין הרבי נכנס הביתה?"

מענהו של רבי איסר זלמן צדיקא, היה מרטיט: "בשעה זו מצויה בבית עוזרת ניקיון המסייעת לרבנית לנקות ולסדר. עוזרת זו אלמנה היא ומכך היא מתפרנסת. כשהגעתי אל פתח הבית, שמעתי שהיא מזמרת בקולה. ידעתי אפוא שברגע בו אכנס אל הבית, היא תהיה מוכרחת להפסיק את שירתה. וכי מסוגל אני לגזול ממנה את רגעי הנחת והזמרה הללו? לכן ממתין אני כאן ומדי פעם מטפס לראות האם עודנה שרה והאם כבר אוכל להיכנס אל ביתי וחדר לימודי."

השלט המחרדי

חרד היה הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע שלא לדבר סרה באף יהודי ותדיר מצא לימוד זכות על כל אחד מישראל. כאשר שמע פעם שמרננים על פורק עול שפתח מסעדת טריפה, ולא עוד, אלא שתלה שלט מתנוסס עם הכיתוב: "כאן מוכרים בשר חזיר", רחמנא לשיזבן. והיו מזכירים את אותו חוטא לשמצה. עדיין מצא הרבי לימוד זכות על אותו יהודי, בציינו: "לבטח לטובה כוונתו בשלט זה, ברצותו שלא ייכשלו יהודים שומרי תורה ומצוות ולא ייכנסו לאכול בחנות, להיגעל בשוגג במאכלות אסורות, חלילה".

להחליף את הקפה

אתמול כתבנו על זהירותו של הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע שלא לדבר סרה על אף יהודי. והנה פנינה נאה, מאוצרות גיליון 'פלאי התורה':

מעשה בבעל אולם שהחסידיים סיכמו לשכור את היכלו לתפילות הימים הנוראים. ברגע האחרון - ביטל הלה את ההסכם. נכנסו המשמשים לספר לרבי על ההתפתחות ואחד מהם התבטא בגנות כלפי אותו בעל אולם שהוא, כביכול, שקרן שאינו עומד בדיבורו. נחרד הרבי עד מאוד וציווה שיחזור בו מדיבוריו ויאמר שלוש פעמים 'חזורני בי'. ולא עוד, אלא אף את כוס הקפה שהייתה מונחת לפניו,

החסידיים בהפטירו: "גם אני נוהג כמותכם שלא לאכול בין 'תפילין דרש'" לבין 'תפילין דרבנו תם'..." הוא צרר שתי פרוסות עוגה בתוך מפית והגיש למשמש, בציינו: "הנח לי זאת בחדרי, על שולחני".

מיהרו אף החסידיים הנוכחים לנהוג כן, איש-איש צרר פרוסת עוגה ונטלו עמו.

משרת החיים

בליובאוויטש של מעלה, שמורה אמרה נוקבת ומעוררת אשר התקבלה, איש מפי איש, קדוש מפי קדוש, בשמו של אור שבעת הימים, מרנא הבעל שם טוב הקדוש זי"ע.

וכך הכריז הבעש"ט בעת שתלמידיו הקדושים הקיפוהו, במעז'יבו' של מעלה:

"דעו לכם יהודים יקרים. יהודי יורד לעולם הזה וחי כאן את חייו, משך שבעים או שמונים שנה. וזאת, בשביל שיעשה, ולו פעם אחת, טובה ליהודי אחר, בגשמיות ובפרט ברוחניות".

ואילו הרה"ק רבי מרדכי מנעשכי זי"ע היה אומר: "יום שלא עושים בו טובה ליהודי אחר - אינו נחשב".

לא להזיז אחרים

הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצוק"ל, מראשי ישיבת טשעביץ הבחין פעם בנכדיו הילדים, המשחקים בצוותא במשחק 'דוקים' - בו שופכים בערמה מקלות עץ משוננים וכל ילד בתורו צריך להצליח להוציא מקלות מתוך הערמה, מבלי שהמקל ייגע במקלות האחרים ויזיז אותם. פנה הגאון אל נכדיו בחיור:

"יודעים אתם ילדים, מה אפשר ללמוד ממשחק זה? שגם כשנמצאים הרבה ילדים או מבוגרים יחד וצפוף מאוד, עדיין אפשר ללמוד להסתדר בלי להזיז ולדחוף את האחר!"

שלא להשבית את הנעימה

מקורב היה מרן הגרא"מ שך זצוק"ל אל דודו הגדול, הגה"ק רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל מהמאורות הגדולים בירושלים של מעלה. פעמים רבות היה מתלווה אל דודו בשבוע מהישיבה בה הרביץ תורה לתלמידיו הרמים, אל מעונו.

קוואטער

מנהג ישראל לכבד ב'קוואטער' (-הכנסת התינוק לברית המילה) למי שזקוק לישועת זרע של קיימא.

תמה פעם כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען זי"ע: "מה פשרו של מנהג זה, מה סגולה לישועה יש בהכנסת התינוק אל מעמד הברית?"

הוא הקשה והוא תירץ:

"הסגולה בכך היא בעצם הדבר שהם באים ומשתתפים בפועל בשמחת ברית המילה אצל הידיד או הקרוב שזכה כעת לבן זכר. ועל ידי שששים ושמונים בשמחתו של ישראל, בשמחת הזולת - זוכים לישועות גדולות ונשגבות".

ללמדנו עד כמה כוחה של השמחה בשמחת האחר - - -

אהבת שיכורים

כך התבטא הרבי הקדוש רבי משה לייב מסאסוב זי"ע: מידת 'אהבת חברים' עד היכן. למדתי משני שיכורים ערלים.

שמעתי פעם שני שיכורים גויים משוחחים. שאל האחד את חברו: "האם אתה אוהב אותי?" והשני השיב בחיוב "ודאי. אתה חבר כמו אח ממש". הוסיף הראשון והציב מכשול, בשאלו: "אם אתה אוהב אותי. האם תוכל להגיד לי איפה כואב לי עכשיו?"

והיה רבי משה לייב מסיים: "מכאן למדתי מהי 'אהבת ישראל'. שיוכל היהודי להרגיש היכן כואב לזולתו. להיות ער אליו ולמכאוביו".

אונאה

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א:

"יסורים בלתי סבילים ייסרו את הגאון רבי חיים פרידלנדר זצוק"ל המשגיח דפוניבו'. הוא סבל מהמחלה הנוראה בשיניו ותחלואיו הטרידו את שלוות חייו. וביום מהימים מבחין אחד התלמידים שהמשגיח, העומד לקראת צאתו מחדרו אל מסדרונות הישיבה, ניצב מול המראה ומחייך.

תמה התלמיד, תורה היא והוא ביקש ללמוד: התייצבות זו מול הראי, למה היא נועדה?

הסבירו המשגיח המיוסר:

"כתוב בספר 'יראים': כשם שיש אונאה בדברים - כך יש אונאה בפנים רעות. כשאדם מסתובב בין אנשים ופניו רעות, הוא עובר על 'לא תונו איש את עמיתו', כי מצב הרוח שהוא משרד, מקניט את רואיו. אני שסובל מהמחלה הנוראה בפי, עומד מול המראה ומנסה להשוות לפניי מראה מחייך ומאיר ולוודא שחלילה איני יוצא מהחדר כשפניי רעות, בעקבות המחלה..."

שתי פרוסתו עוגה

יהודי הגיע יחד עם בנו, בר המצווה, להנחת תפילין אצל הרה"ק ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ זי"ע. אותו יהודי לא היה מהמדקקים בקלה ובחמורה. הרבי האיר לו פנים כדרכו והניח תפילין לבנו.

כשהסתיימה התפילה, שלף אבי הבן מתרמילו בקבוק ליקר ומגשי עוגה.

החסידיים ראו ונבוכו. ברור להם שאי אפשר לסמוך על אבי הבן בהלכות כשרות, ומאידך, אם לא יטעמו מהפרוסות הנכבדות המונחות לפניהם, הוא עלול להיפגע. המתינו לראות כיצד ינהג רבם.

ה'אמרי חיים' ראה והבין, ניגש אל השולחן, ופנה אל

הורה לסלק ולהחליף בקפה חדש, בציינו: "קפה ששמע דברי גנאי על יהודים - אין ראוי לשותתו!"

מצות מכונה?!

קפידה נוראה הקפיד הרה"ק רבי שלומק'ה מזוועהיל זי"ע נגד השימוש במצות מכונה בפסח. ובכל זאת, כשהתיישב פעם לצדו, באחד מימי הפסח, אורח מהאורחים הרבים ולמודי תלאות הנפש שהסבו על שולחנו, והלה הוציא מצקלוננו מצות מכונה ואכל בקול רעש גדול; לא הסכים הרבי שיעירו לו, חלילה. בציינו באוזני נכדו, כ"ק מרן אדמו"ר מזוועהיל זי"ע: "כשגניע לשמים לא ישאלו אותנו אילו מצות אכלנו או באיזה עובי 'גארטל' חגרנו. ישאלו ויתבעו אותנו: 'האם פגעת פעם ביהודי, אם לא?'

פרשיית ניקסון

היה זה בימים בהם עוד התגורר כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זי"ע בארה"ב. בליל הסדר, הלילה הקדוש והנשגב בו היה הרבי שרוי בעולמות גבוהים. הלילה היחיד בשנה בו לא הצליח להסתיר את מדרגותיו הגבוהות. באותו לילה הסבו על שולחנו גם אורחים מזדמנים. אחד מהם, שוחר פוליטיקה, נענה בעיצומה של ההגדה והחל מדבר על 'ניקסון' ועל הפרשייה שהסעירה את אמריקה באותם ימים. כולם נחרדו! רק הרבי, באיפוק על-טבעי, הבחין שהלה הסמיק מהחרדה שייצר. הוא זימן אותו אליו ומשך עשרים דקות - בעיצומו של ליל התקדש החג - דיבר אתו על 'ניקסון' ועל 'הפרשייה', עד ששבה אליו רוחו.

אדמו"ר בחנות פלאפל

סיפר הרב בעריש הכהן טורנהיים שליט"א: אבי מורי הבחין בכ"ק מרן אדמו"ר מסטראפקוב זי"ע העומד ליד דוכן פלאפל באחת השכונות החרדיות בירושלים ומזמין לעצמו... מנה פלאפל. המחזה היה מוזר והוא שאל את הרבי: "מה לאדמו"ר בדוכן פלאפל. הלא דבר הוא." גילה לו הרבי כממתק סוד: "אנשים מוסמכים העירו לי שבעל חנות הפלאפל אינו מקפיד על תרומות ומעשרות כדן. אולם איני רוצה חלילה לפגוע בו

ובפרנסתו. לכן אני מקפיד להיכנס לכאן ולקנות מנה פלאפל כשאני מבקש ממני שימלא לי 'הרבה ירקות'. בצאתי, אני מפריש את הירקות כתרומות ומעשרות, כדי להציל יהודים וכדי להציל את בעל החנות מבושה וכלימה."

לחשוב על הזולת

מאן-דהו שהה פעם ב'יחידות' בחדרו הקדוש של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע. בתוך הדברים שאלו הרבי שאלה מעניינת: "הלא ידוע שהצד הימני הוא הצד הטוב והנכון, להיפך מצד שמאל. מתבקש היה אפוא שהלב, האיבר החשוב והחיוני, מרכז החיים ממש, יהיה ממוקם בצד הימני של גוף האדם. אולם לא. מיקום הלב הוא בצד שמאל. מדוע ולמה?"

הרבי שאל. הרבי גם השיב.

ותשובתו זו צריכה לחדור למוחנו עדי עומק: "הלב אכן ממוקם בצד הימני. לא שלנו אלא של העומד מולנו. כשאנו ניצבים מול הזולת, הלב שלנו נמצא בצדו הימני של זולתנו. וזאת למה? כי לא נברא הלב כי אם לחשוב על האחר, לחשוב מחשבות על מנת להיטיב לזולת. ולכן, מאחר ותפקיד הלב הוא לחשוב על השני - ממוקם הוא ב'צד ימין' של אותו 'שני'..."

סע לאט!"

לאחר השתתפותו כסנדק בעיר רחובות, נכנס מרן ה'חזון איש' זי"ע לרכבו. בעודו יושב - עברו לפניו בסך תושבי המקום, איש-איש ומצוקותיו, איש-איש ולבטיו. לפתע חש ה'חזון איש' בכאב המפלח את גופו. המקורבים נזעקו בחשש ומיהרו להזמין את רופאו שימתין במעונו שבבני-ברק. נוצר הכרח לצאת לדרך מידית. מרחובות לבני-ברק. הופסקה 'קבלת הקהל' והנהג יצא לדרך. לא לפני שהוא שומע את בקשתו של הגאון המיוסר: "עד שאתה מגיע לסוף הרחוב, תיסע לאט ממש. אל תמהר עדיין. כדי שהיהודים שנשארו, במצוקותיהם וכאב ליבם, לא ירגישו שאני בורח מהם וליבם יכאב..."

בכיו של הרבי

כאשר נודע לרבי הקדוש רבי ישעיה מקרעסטיר זי"ע על כך שבנו נפל למיטת חוליו והוא סובל ייסורים, ראו על פניו צער גדול מאוד עד שהיה ממרר בבכי תמרורים. כאשר ראה עד היכן מגיע

צערו של הצדיק, נכנס אליו החסיד וניסה לדבר על ליבו הטהור שהמצב אינו גרוע בכלל והחולי אינו כה קשה עד שבוודאי יעזור השי"ת והבן ייצא מידי חולי ומכאוב.

שמע הרה"ק רבי ישעי' לע זי"ע ואמר: "לא על בני אני בוכה, כי אם על עצמי. על מצבי הרעוע בעבודת הבורא ובאהבת ישראל. הנה כבר חשבתי לעצמי שזכיתי להשיג קורטוב של מידת אהבת ישראל, כאשר בשעה שנכנסים אליי ומזכירים שמו של חולה, אני מצטער בעצמי צער אמיתי משל היה חולה בתוך ביתי. ועתה אני נוכח לראות שכאשר הודיעוני על בני שחלה, אני מרגיש צער גדול יותר ממה שאני מרגיש כאשר מזכירים לפני יהודי אחר. ועל זה אני בוכה וגם בוכה."

באמצע ה'שבעה'

כך מספר הרה"ג רבי משה בויער שליט"א על הימים בהם זכה לעמוד לימינו של הגה"צ רבי אריה שכטר זצוק"ל: כשהגעתי לנחם אותו באחת הפעמים שישב 'שבעה', הוא ביקש ממני לקחתו לביתו. הסעתי אותו, הגענו לביתו וסייעתי בידו לצאת מהמכונת. השתאתי לראות תור ארוך של אנשים ממתינים בפתח ביתו. כעת. בתוך ימי ה'שבעה'. מסתבר שהוא מתעתד להתיישב לקבל קהל. הוא אכן התיישב, על הרצפה, והתחיל לקבל קהל לעצה ולברכה. נוכח תמיהתי, הוא טען: "מה היהודים האלה צריכים לסבול בגלל שאני יושב 'שבעה'? אם יש כאן הורים שיש להם וויכוח מהותי לגבי הילדה שלהם, הם צריכים להמשיך ולריב רק כי אני יושב ומקבל תנחומים? אנשים צריכים להמשיך להתבוסס בבעיות ובלבטים שלהם רק כי אני צריך לשבת 'שבעה'?"

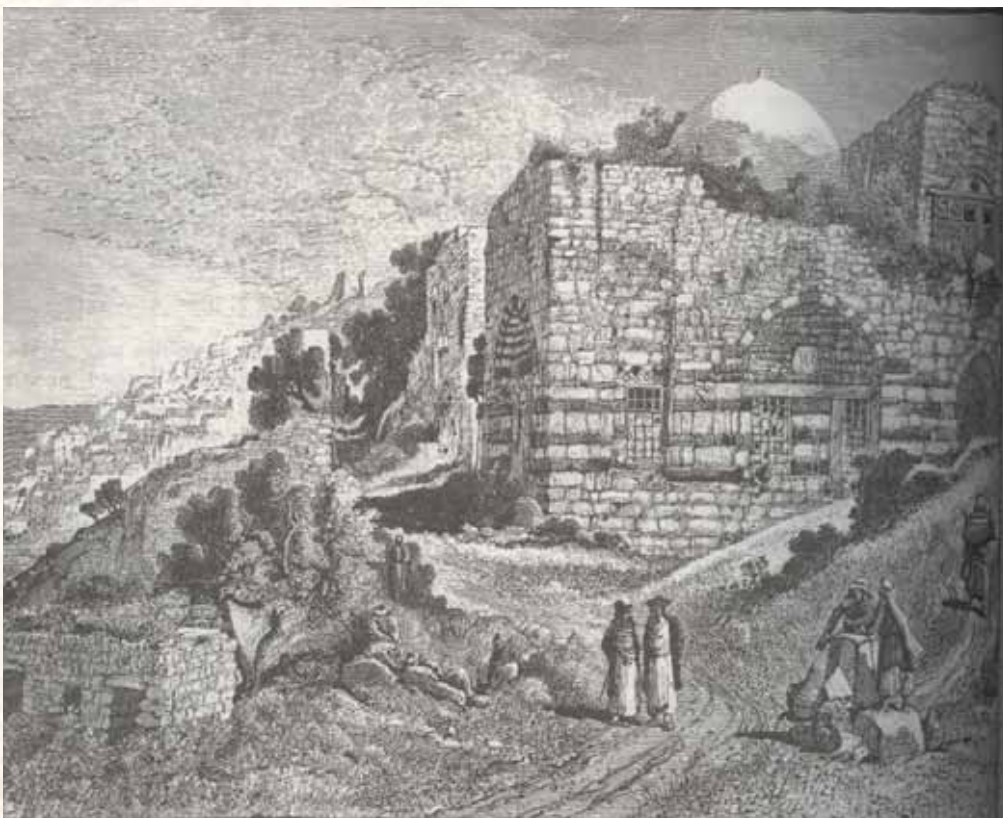

אנחות מיוסרות

המתין פעם הסבא מסלבודקא, הגה"צ רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל, בחדר ההמתנה שלפני קליניקת הרופא במחוז מגוריו. בחדר שהה חולה כלשהו, בלתי מוכר, שעבר טיפול רפואי מכאיב וקול אנחותיו המיוסרות נשמע היטב אל מחוץ לחדר. הסבא מסלבודקא שמע ונפשו נחרדה: בן ישראל בצער! הוא נעמד לאלתר והחל שופך דמעות בתפילה רותחת לרפואת החולה אותו לא הכיר ולא ידע. הוא היה אומר: "כדי לזכות למידת 'אהבת ישראל', אין פתרון אחר מלבד להתפלל. ותפילה זאת - מתקבלת תיכף ומיד ללא כל שהות!"

חוגגים עם ילדי החלאקה בחצר המערה במירון שנת תרח"צ

ציור עתיק של ציון התנא האלוקי רשב"י זי"ע משנת תר"מ

יושבים כעת שווה בשווה לפני המלמד. בעיני המלמד לא קיימים חוקי המשחק ויכול להיות שבעיניו, אותו ילד שהיה 'חייל זוטר' במשחק, הוא המעולה שבין התלמידים, ודווקא אותו 'גנרל' של ההפסקה, אינו אלא תלמיד פחות נחשב.

חתם רבי שאול את דבריו בענותנות:

"כאן בעולם הזה נדמה לך שאני ורבי שרגא פייבוש ה'גנרלים' ואילו אתה 'סתם חייל פשוט'. אבל לא כן בעולם העליון, שם 'עליונים למטה ותחתונים למעלה'. יכול להיות שכאשר המשחק כאן בעולם הזה ייגמר ואנחנו נעלה לשם, אל חיי האמת, נראה שדווקא אנחנו אין אנו אלא חיילים פשוטים ודווקא אתה תהיה הגנרל הגדול בכך יבחר הקב"ה לשבת בבית הדין של מעלה. ומי יודע, אולי דווקא אתה תהיה זה שישפוט אותנו שם, לעילא ולעילא..."

לב שלום עליכם

סיפור מסופר על ביקורו של הגה"צ רבי דניאל פריש זצוק"ל בעל 'מתוק מדבש', בהיותו בשחר שנות אברכותו, בעיר אנטוורפן. בהיותו שם נכנס להתפלל שחרית בבית מדרשו של הרה"ק רבי איציק'ל מפשעווארסק זי"ע. הציבור ישב באותה השעה והתכונן לקראת התפילה ואברך אחד - לאחר מכן התברר לו שהיה זה לא אחר מאשר חתן הרבי, הרה"ק רבי יענק'לע מפשעווארסק זי"ע - ניגש אל כל אחד מהאורחים וקיבל את פניו בחמימות ב'שלום עליכם' לבבי.

רבי דניאל שראה את הדבר, היטב חרה לו. וכי נכון לאחל 'שלום עליכם' ולקבל אורחים לפני התפילה. כשהגיע תורו של רבי דניאל לקבל את ה'שלום עליכם' הלבבי מהרבי הקדוש רבי יענק'לה זי"ע, הוא פנה אליו בתרעומת על כך שלפי ההלכה בעייתית להגיד 'שלום עליכם' קודם התפילה. ורבי יענק'לה זי"ע השיבו: "אברך. עוד מעט קט הולכים להתפלל וקודם התפילה אגיד, כתקוננו של האריז"ל: הריני מקבל עליי מצוות עשה של ואהבת לרעך כמוך. וכי חושב אתה שמדובר בלחש שלוחשים? אני צריך לקיים בפועל, בלב ובנפש מצוות ואהבת לרעך כמוך."

והנה, חלקו האחרון של הסיפור, בגרסה נוספת:

"רבי דניאל התרעם על נתינת 'שלום עליכם' קודם התפילה, כאשר בהלכה כתוב שלא לעשות כן. ורבי יענק'לה השיבו במאור פנים: מה שמובא להלכה שלא לשאול בשלום חברו קודם התפילה, הכוונה לקאלטן שלום עליכם' (-שלום עליכם קר, רשמי ובלתי-לבבי). זה אכן אסור בתכלית האיסור קודם התפילה. אבל אני איני מקדם אותך אלא ב'שלום עליכם' חם ולבבי מתוך אהבת ישראל!"

לא לעקוף

נספר על מרן הגאון רבי יהודה צדקה זצוק"ל שזוהר זהירות אפופת חרדה, שלא לעקוף חלילה את התור, בהיותו מייקר את זמנו של הזולת ונבעת מלגזול זמן. משום כך אופייני היה לראות את הגאון ניצב ועומד בתור, כשהוא מתעקש עם המתעקשים שחפצים לוותר לו על מקומם. בספר 'זוהר ליהודה' מסופר שהיו תקופות בהן הירבה לבקר במרפאה השכונתית, למען בריאותו. תיכף כשהיה נכנס, היו כל הנוכחים מתמלאים בהדר תורני ובחרדת קודש. כשהרופא היה מבחין בו, היה ממחר לבקש ממנו לעקוף את התור ולהיכנס ללא כל שהות. גם הממתנים כולם ענו ואמרו, בכל פעם מחדש, שהם מוותרים בחפץ לב על מקומם.

אולם הגאון זצוק"ל לא ניאות לדלג על תורו.

הוא התעקש. בכל פעם מחדש. להמתין ולהמתין עד בוא תורו.

הוא הסביר זאת פעם: "גם אם אנשים אומרים שהם מוותרים, מאן יימר שהם אכן מוותרים בלב שלם, ושמא בעוקפי את התור, אכשל בנדנדוד של איסור גזל זמן".

הורה דרוזית. דרוזים רוקדים עם היהודים בל"ג בעומר בחצר הציון במירון

תשובת הנער

עלם צעיר היה הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא זי"ע, כאשר חסיד מבוגר שאל אותו: "תגיד נא בחור צדיק. האם אתה מתכונן לכהן כרב עיר וכדיין דינים כאשר יגיעו הימים?"

השיבו הנער הצעיר, שכבר אז נודע בקדושתו הנשגבה: "לא ולא. הלא נאמר בפרקי אבות, הוראה לדיין: כשהיו בעלי הדין עומדים לפניך, יהיו בעיניך כרשעים. ואני איני מסוגל לעשות אף יהודי בעיניי לרשע, ולו לשעה אחת קלה.."

יו"דים בנוסח לעלוב

לעלוב של מעלה. היכלו של אוהב ישראל, הרה"ק רבי דוד לעלוב'ער זי"ע.

החסידיים העומדים מסביב מטים אוזן כאפרכסת לשמוע את דיבורי הקודש היוצאים מפי רבם. ורבם הקדוש משמיעם יסוד גדול שבתורה:

"אם נעמיד שתי יודי"ן זה על גב זה (שתי אותיות יו"ד, ומשמע גם: שני יהודים) - ייווצר סימן פיסוק המפסיק ומפריד. כי כשיהודי אחד חש גבוה מעל חברו, הוא גורם לפירוד בעליונים ובתחתונים. ומאיך, כששתי יודי"ן צמודות זו לזו, הן מרכיבות את כינוי שם ה' - ללמדך כוחם של יהודים הצמודים יחדיו ונוהגים כבוד זה בזה."

קדמה לתורה

כאשר ישב הרה"ק רבי אהרן צבי מביאלא זי"ע (יומא דהילולא ביו"ט שני של שבועות) בשולחנו הטהור ופתח את פה קודשו באמרות קודש, שררה במקום צפיפות עצומה מצד החסידים שנדחקו לשמוע דברי אלוקים חיים. בראות הרבי את הלחץ והדחק הגדול, פתח והבהיר:

"נאמר: 'דרך ארץ קדמה לתורה'. ללמדנו שלפני החשיבות של ההקשבה ל'דברי תורה', צריכה קודם להיות דרך ארץ מתוך התחשבות האחד בזולת. לא לדחוף את השני כדי לקנות קניין של דברי תורה."

צדקה ותוצאותיה

במוצאי יום הקדוש גילה רבי לוי יצחק קדישא את אשר נלחם בשטן המשטין בעיצומו של יום.

טענה קשה העלה השטן על משוא פנים שנוהג הקב"ה כביכול בבניו ומפליא בין שכן מצווה לעונש עוון. "כשיהודי עושה מצווה, מחשבים לו לשכרו את כל

מנהג ישראל תורה

שיחה מיוחדת שקיים 'המבשר' במעונו של המקובל
הגאון הצדיק רבי שריה דבליצקי זצ"ל,
על המנהגים המיוחדים שבימי הספירה, ול"ג בעומר

הגה"צ רבי שריה דבליצקי זצ"ל

"...הרב זצ"ל אף גילה לנו בשיחתו כי הוא גם נהג במנהג כבר שנים רבות,
כאשר שנה אחת מנהגו ללמוד מס' שבועות ושנה שנייה נוהג הוא ללמוד מס'
סוטה עד לחג השבועות..."

ט"ו בגדר זמנו ושוב לא בעי כוונה ואיכא חשש בל תוסיף, ולכן
נהגו לאכול ביום י"ד שאינו בזמנו.
למעשה – אמר לנו הגר"ש זצ"ל: "נראה שאין מקום לחשוש
לאיסור בל תוסיף באכילת מצה בפסח שני".
כאן ציינתי בפני הרב זצ"ל את מה שכותב הגה"ק ממונקאטש
זי"ע טעם נחמד ונעים מדוע אוכלין ביום י"ד מצות ולא בט"ו
וכותב בלשון קודש – "הסעודה ברבים עושים רק ביום י"ד
כמנהג אבות", וכן מנהג כל הצדיקים מתלמידי רבנו הבעש"ט
הק' שעושים הסעודה ביום י"ד וטעמא בעי, ומעולם תמהתי על
זה, הלא ביום י"ד אינו זמן אכילת הפסח עם המצה, ואם ההקרה,
הלא אינו בעוה"ר כלל בימינו שאין בית המקדש להקריב בו".
הגה"ק ממונקאטש מאריך לתרץ זאת ותורף דבריו הוא, שרואים
אנו שבכל חודש ניסן בעתותי קודש עד חג השבועות העיקר הוא
ההתחלה וההכנה יותר מהמעשה בעצמו, כמו שנקרא חג הפסח,
ובאמת אין לנו פסח בימינו בעוה"ר, וגם אז היה הקרבת הפסח
רק בערב יו"ט ועם כל זה קורין אנו את החג הקדוש בעצמו על
שם הפסח שהיה הכנה בערב יו"ט, ואין אנו קורין אותו חג המצות

המקדש, והיו מקומות שנהגו לאכול מצה ביום י"ד והוסיפו לאכול
מצה אף בליל ט"ו.
"אני נוהג לאכול מצה בליל ט"ו, שהרי אז הווי זמן אכילת
פסח ולא בליל י"ד כמנהג רוב החסידים שאוכלים אז את המצה.
כמנהגי נהגו רבים מגדולי ישראל בדורות שעברו. וכך מסופר על
הגה"ק מהר"ם א"ש וחותנו הגה"ק רבי דוד דייטש זי"ע, אך כאמור
המנהג הוא ברוב המקומות לאכול מצה ביום י"ד באייר.
האם שייך איסור בל תוסיף כשאוכלים מצה בפסח שני?
"הגה"ק בעל 'כלי חמדה' זי"ע (פ' ואתחנן) מביא ששמע
מה'אבני נזר' שהעיר על מנהג העולם שאוכלים מצה בפסח שני
ביום, ולמה אינם אוכלים בלילה שאז היה זמן אכילת מצה אם
מקריבים את הפסח, ונדחק ליישב. והנה ה'כלי חמדה' עצמו
כותב ליישב את העניין, משום דבאמת יש חשש של בל תוסיף
כאשר אוכל מצה באמצע השנה, אמנם שלא בזמנו בעי כוונה,
ומעתה זה דווקא כשאוכל ביום, אבל בליל ט"ו שאז הוא זמנו
אם אוכלים את הפסח, וידועים דברי הירושלמי שאם נבנה בית
המקדש בין פסח ראשון לשני מקריבים בפסח שני, א"כ הווי ליל

זכינו ובשנת תשע"ב נאות הגאון הצדיק רבי שריה דבליצקי
זצ"ל מגדולי זוקני ההוראה בדורנו לתת שיחה מקיפה לסופרנו
הרב יעקב הייזלר לקראת ל"ג בעומר, בימים אלו אנו מפרסמים
שיחה זו לתועלת הרבים.

בשחר טל ילדותו היה הגר"ש דבליצקי זצ"ל יוצא ונכנס
בשכונת מגוריו – 'שערי חסד', מקום מושבם של גדולי ישראל
מהדור הקודם שהתפרסמו ברוב דקדוקיהם במצוות בדחילו
ורחימו, וטבע קדוש זה נטבע בנפשו ובדמו של הרב זצ"ל, כאשר
מפורסם ונודע שמו בשערים כמדקדק נפלא במצוות לצאת כל
השיטות והסברות האמורות על כל מצוה ומצוה בכל פרטיה
ודקדוקיה.

את עיקר תורתו שאב וקנה הרב זצ"ל במחיצת הגאון הצדיק
המפורסם רבי דוד בהר"ן זצוק"ל, שדר עמו בשכונת בשכונת
"שערי חסד" בירושלים. לאחר נישואיו כאשר עבר להתגורר
בב"ב, דבק הגר"ש זצ"ל בכל עוז במרן החזו"א זי"ע. החזו"א
השתעשע עמו רבות, ואף נהג לצעוד לביתו מדי בוקר, להתפלל
עמו תפילת ותיקין. כמו"כ למד וקיבל תורה מרבו המובהק
הגה"ק המקובל רבי מרדכי שרעבי זצוק"ל, ממנו למד סתרי תורה
ושם קנה הודו והדרו בצפונות תורת הנסתר, עד שנעשה לאחד
המקובלים המובהקים בדורנו היודעים סתרי תורה וצפונותיה.
יידוע שמרן הגר"ש זי"ע אויערבאך זצוק"ל ראה אותו כבר סמכא
גדול בענייני קבלה, ואף היה מפנה את שאלותיו שעלו על שולחנו
בענייני קבלה אל הגר"ש זצ"ל שנים רבות.

בכל שעות היממה סבה דלת ביתו נאוהה של הרב זצ"ל על
ציירה, כאשר מאות ואלפים בני ישראל קדושים, היו באים
ועולים אל המקום אשר משכן כבוד ד' שמה, זה בא להתיעץ
ולקבל ברכת קודש, ורעהו בא לברר מקור להלכה נשכחת או
למנהג ישראל שנסתם מקורו. גם אנו ברצוננו לברר מקורם
טהור של המנהגים הרבים הנוהגים בימים אלו בקרב תפוצות
ישראל, ימי פסח שני, ימי הספירה, יום ל"ג בעומר, המלאים כולם
בעשרות מנהגים נאמנים וקדושים שהתקבלו אצל כל ישראל
בכל מקומות מושבותיהם, עלינו לבית נכון ונישא של הגר"ש
זצ"ל, וזכינו לשמוע מפיו תשובות ברורות קולעות וקולחות על
כל מה שהיה קשה בפנינו, ובס"ד כל הדברים נפתרו ונפרסו לפנינו
כשולחן הערוך, ולתועלת רבבות קוראי "המבשר" – שופרו הנאמן
של היהדות הנאמנה, העלינו את הדברים עלי גיליון, למען יהיו
הדברים עושים את פעולתם, להבין ולהשכיל את טעמי ומנהגי
תורתנו הק'.

אכילת מצה בפסח שני

פתחנו את השיחה המיוחדת עם שאלה אקטואלית על מנהג
ייחודי שנהוג אצל רבים מבני ישראל: **אנו עומדים כעת בערב
פסח שני. ידוע שיש מנהג חסידים ואנשי מעשה לאכול מצה
בפסח שני, רצינו לברר מה הוא המקור למנהג נפוץ זה, ומתי יש
לאכול את המצה?**

הגר"ש זצ"ל השיב לנו בענוות חז: "אכן, מנהג זה תפס מקום
אצל רבים מתפוצות ישראל ובמיוחד בקהילות החסידים, וגם
אני נוהג כמנהג החסידים לאכול מצה בפסח שני. ברוב המקומות
נוהגים לאכול מצה בסעודת יום י"ד באייר זכר להקרבת קרבן
פסח שני שהקריבו בין הערביים, אך היו מקומות שנהגו לאכול
מצה בליל ט"ו, מכיוון שאז אכלו מצות ביחד עם קרבן הפסח בזמן

זעירא וראוי שלא לומר בו תחנון", וכן איתא ב'אליהו רבה' סי' קלא וב'יד שאול' להגרי"ש נתנון זצ"ל ביו"ד סי' תא, ובסידור הרב לאדמוה"ז, וב'כף החיים', וכן הביא בלוח ארץ ישראל להגרי"מ טיקוצינסקי זצ"ל בשם רבני ירושלים שכן היה המנהג פשוט באר"י שאין אומרים תחנון, וב'שערי תשובה' אף הביא דעות שגם בט"ו אין לומר תחנון, ולאור זאת נהגתי כפוסקים אלו שלא לומר תחנון.

כאשר הגאון זצ"ל עבר על מאמרנו טרם ירידתו לדפוס, כתב לנו בכתב ידו, וזה לשונו: "וכן הוא מנהג כל הקהילות באר"י. ואם יש אולי כמה גדולים שנהגו לעצמם במניין שלהם לומר, עדיין לא בטל מנהג הארץ בגלל זה".

הוספנו לומר להרב זצ"ל, שמנהגו של ה'שבט סופר' זצ"ל היה לומר תחנון ביום זה, וכפי שהעיד גאב"ד ביליץ זצ"ל במכתבו שכך שמע מאחד מתלמידיו, שהיה נוכח במעמד בו ירד אחד מתלמידיו לפני התיבה בפסח שני, ובתום חזרת הש"ץ החל לומר 'קדיש' תחת תחנון. ה'שבט סופר' ניגש אליו והעלהו מן התיבה והתחיל לומר תחנון... כמו"כ מובא על הגה"ק מטשכנוב שהיה אומר תחנון בפסח שני.

לסיום ענייני פסח שני – אמר לנו הגר"ש זצ"ל גרגיר נפלא על מעלת יום פסח שני: "בזוה"ק (פ' בהעלותך) כותב בשבח ימים אלו, שכל שלושים יום מעת יציאת מצרים, יושבת המלכות בעטרותיה וכל החיל שלה בחדווה, כל מי שרוצה לראות את המלכה יכול לראות, וכרוז מכריז ואומר, כל מי שלא יכל לראות את המטרוניתא יבוא ויראה עד שלא ייסגרו השערים, מתי מכריז הכרוז, בי"ד לחודש השני [אייר], מכיון שמאז ועד שבעה יומין [כ"א באייר] השערים פתוחים, ומשם ולהלאה יינעלו השערים.

מנהגי ל"ג בעומר אתרא קדישא מירון

אחרי שנגענו בכמה מנהגים מענייני פסח שני, המשכנו לברר אצל הגר"ש זצ"ל מנהגים קדמונים על ענייני יום ל"ג בעומר, שאנו עומדים בפתחו:

מהו המקור הראשון שהתנא האליקי רשב"י נפטר בל"ג בעומר, כי הרי רבים מערערים על כך?

"בראש ובראשונה אם ראינו שמרן האר"י הק' זי"ע עלה להשתטח על ציון קודשו של רשב"י באתרא קדישא מירון ביום ל"ג בעומר, הרי זהו סימן מובהק לכך. ידועים דברי ה"משנת חסידים" שכותב "מצוה לשמוח שמחת רשב"י, ואם דר בארה"ק ילך לשמוח על קברו ושם ישמח שמחה גדולה". כבר הבאתי בספרי "אוצר נחמד" (עמ' יד) מה שהעיד הרב ר' אברהם הלוי על רבו האר"י הק', שרשב"י התרעם לפניו על איש אחד שאמר בל"ג בעומר נחם את אבלי ציון וכו' בברכת תשכון, כי זהו יום שמחה שלו. בסידור רבי שבתי מראשקוב כתב "ומצוה לילך על קבר רשב"י ובנו רבי אלעזר בל"ג בעומר".

"כיוצא בזה מסופר על רבים מגדולי הדורות שהיו עולים בהמוניהם למירון בל"ג בעומר לשמוח עם שמחת הרשב"י ביומא דהילולא דיליה. ומסופר על ה'אור החיים' הק' שעלה על ההר באימה ובריאה ובהתלהבות גדולה, והלך על ידיו ועל רגליו, וצעק בקול גדול, "היכן אני השפל נכנס למקום אש ולהבת קוב"ה וכל פמליא של מעלה הכא וכל נשמות הצדיקים שמה". בכלל כל גאוני ארץ מהגליל וסביבות עיה"ק צפת וטבריה היו באים להתפלל על קברו, ונוודעים ומפורסמים דבריהם של הצדיקים על מעלת האי יומא דריגלא אשר ישועות בו מקיפות.

האם הרב נהג לנסוע לאתרא קדישא מירון בל"ג בעומר?

הגר"ש זצ"ל השיב לנו בענוות חן: "מכיון שעל פי רוב קשה מאוד להיות במירון בל"ג בעומר, מחמת הרוחק הנורא, וגם דשכיחי שם אז אינשי דלא מעלי ריקים ופוחזים, לכן אפשר לנסוע גם בל"ד ול"ה בעומר, ואולי גם

"גם אני נוהג כמנהג החסידים לאכול מצה בפסח שני". כ"ק מרן אדמו"ר ה'באר יעקב' מנדבורנה זצ"ל ב'טיש' פסח שני לצדו להבחל"ח בנו כ"ק מרן אדמו"ר מנדבורנה שליט"א

אמירת תחנון

איך נוהגים לעניין אמירת תחנון בפסח שני?

"לא אומרים תחנון בפסח שני, ובעצם נידון זה כבר מדובר בהרחבה בספרי הפוסקים, האם לומר תחנון בפסח שני או לא, וכן האם לאותם דעות שאין אומרים תחנון, האם אין אומרים גם במנחה שלפניו, והאם בט"ו באייר גם אין אומרים תחנון? כי בשו"ע וברמ"א (סי' קלא) לא מוזכר כלל על פסח שני כיום שאין אומרים בו תחנון, ומשמע לכאורה שיש לומר תחנון ביום זה. כן כתב הפמ"ג שם שמנהגנו לומר תחנון, ומה שיחידים מקריבים קרבן פסח זה אינו עושה שלא יאמרו תחנון, ובתר זה כנראה נמשך ה'משנה ברורה' שלא מוכיר יום זה כיום שאין אומרים בו תחנון, וכן הביאו עדות על מרן החזו"א שהיה אומר תחנון בפסח שני, וזאת מכיון שלא הוזכר בשו"ע שלא לאומרו. אולם ה'פרי חדש' וכן ה'כנסת הגדולה' כבר כתבו שאין לומר תחנון בפסח שני, וכן הובא בסידור השל"ה, גם בסידור יעב"ץ כותב: "י"ד בו הוא יו"ט של דבריהם פיסחא

אכילת ביצים

האם הרב זצ"ל שמע על מנהג אכילת מרור וביצים בפסח שני?

גם שאלה זו הגר"ש זצ"ל מאשר שזהו מנהג שהתקבל בכמה מקומות בתפוצות ישראל, וכך אכן מובא בס' "זכרון יהודה" על הגה"ק רבי דוד דייטש זי"ע שהיה אוכל ביצים. והסיבה למנהג זה מובאת שם, כי הרמ"א כתב (סי' תעו) טעם למה נוהגים לאכול ביצים בליל הסדר, כי זהו זכר לחורבן שהיו מקריבים קרבן פסח ומתאבלים ע"ז, והנה טעם זה שייך גם בפסח שני, שהרי אילו זכינו והיה נבנה בית המקדש בין פסח ראשון לשני היינו מקריבים קרבן פסח בפסח שני, ועכשיו שלא זכינו יש מקום לאכול ביצים להתאבל ע"ז.

רבים מגדולי הדורות היו עולים בהמוניהם למירון. רבנו שופך שיח על ציון התנא רבי אלעזר זי"ע במירון

העניין לעסוק בספר הזוה"ק, ואומר לכם כמה מהם. בס' "כסא מלך" כתב, "הנה כי כן ראוי לכל אדם ליקח לו ספר הזוה"ק, ולא יעבור מלקרוא הפרשה מדי שבוע בשבוע, וזה גדר גדול לאדם כדי שלא ישיאנו יצרו לפנות עצמו לבטלה, שהיא רעה גדולה כידוע". כך כותב גם הגה"ק רבי יעקב מליסא זי"ע בעל 'חוות דעת' בהנהגותיו: "בכל שבת תקבעו ללמוד שיעור בספר הזוה"ק". בסה"ק "פלא יועץ" כותב הרבה בחשיבות נחיצות לימוד ספר הזוה"ק, וכן העיד הגה"צ רבי שלמה בלוך זצ"ל מתלמידי מרן ה'חפץ חיים' זי"ע, שה'חפץ חיים' היה מעורר לכולם ואפילו לבחורים, ללמוד בכל שבת את הזוהר של אותה פרשה. בכלל בספרי המוסר של ה'חפץ חיים' אנו רואים שהוא מביא ללא הרף מדברי הזוה"ק המעוררים את האדם ליראתו ית' ולחשקת התורה וקיום המצוות באופן מבהיל.

מה הדין לגבי לימוד תורת הקבלה לאנרכים צעירים?
"היום בדורנו אפשר להקדים ללמוד גם בגיל צעיר, ואני בעצמי כבר התחלתי ללמוד תורת הקבלה קצת אחרי גיל עשרים, אצל המקובל הגה"ק רבי מרדכי שרעבי זצוק"ל שנודע היה כחכם אלוקי ומקובל גדול בתורת הח"ן".
הערנו, שהרי מובא ברמ"א (יו"ד סי' רמו) שאין ללמוד קבלה רק לאחר שמילא כריסו בש"ס ובפוסקים, והוסיף על כך הש"ך שאף אחרי שמילא כריסו בש"ס ופוסקים צריך שיהיה לפחות בגיל ארבעים, כמו שאמרו בן ארבעים לבינה? ע"ז השיב לנו הרב זצ"ל, שבדורותינו השתנה העניין והרבה הקילו בזה, אך כמובן שזה מותנה בתנאי קודם למעשה, שכל מי שניגש ללמוד תורת הקבלה, צריך להתקדש מקודם ולהזדכך בכל מיני קדושות, ולא כל הרוצה ליטול את השם יבוא וייטול.
הרב זצ"ל אף הוסיף לנו, כי בדברים הללו הרי הם בבחינת סוד ה' ליראיו. ועל כן כל מי ששואף והוא מרגיש באמת ובתום לבו שהוא כבר בדרגה שהוא יכול ללמוד קבלה, אין עליו לשאול שאלה מעין זו אלא שייגש ללמוד תורה זו, ובס"ד ה' ינחה אותו בדרך הטובה.
הגר"ש זצ"ל אף הוסיף לנו בכת"י, וזה לשונו: "וכן יקפידו לשמור על כל חלקי השו"ע לפרטיהם".

כל הספרים מלאים וגדושים על גודל העניין לעסוק בספר הזוה"ק. כריכת ההוצאה הראשונה של ספר הזוהר, מנוסחה הש"ת

האריז"ל יושב במירון ג' ימים. הכניסה לחצר הציון במירון

בדורותינו השתנה העניין והרבה הקילו בזה, אך כמובן שזה מותנה בתנאי קודם למעשה, שכל מי "...שניגש ללמוד תורת הקבלה, צריך להתקדש מקודם ולהזדכך בכל מיני קדושות, ולא כל הרוצה ליטול את השם יבוא וייטול..."

בכתב ידו הוסיף לנו הגר"ש זצ"ל לאחר שעבר על המאמר, כהאי לישנא: "אבל כל זה לא לכל הכלל, רק לאנשים שיש להם ידיעה כל שהיא בדברי קבלה".
מה תוקף המנהג לגבי תגלחת ילדים קטנים?
"המנהג שלא להסתפר בכלל בימי הספירה נהג גם אצל ילדים קטנים, ולכן אין נוהגים לעשות חלאקה בימי הספירה, ויש לעשות את החלאקה רק בל"ג בעומר, ולכן גם ילד קטן שלא הגיע לחינוך אין לספר אותו בימי הספירה. מכל מקום בוודאי מותר לאדם הנוהג להחמיר כאריז"ל, לספר את חברו הנוהג בעניין זה היתר. גם לדעת האריז"ל שאין להסתפר עד ערב שבועות, לתינוק לא החמיר בזה, שהרי האר"י עצמו עשה תגלחת לבנו בל"ג בעומר במירון, ולכן מנהג זה להקפיד על איסור תגלחת חל רק על גדולים ולא על קטנים".

תורת הגסתר

היות והיה זה לפני ל"ג בעומר – יום פטירת רשב"י, הוספנו לשאול את הגר"ש זצ"ל שאלות הקשורות לחיבורו הקדוש של רשב"י – ספר הזוה"ק.
האם יש עניין ללמוד בזוה"ק בל"ג בעומר?
"בוודאי – משיב לנו הגר"ש זצ"ל בהתלהבות יתירה – הרי יום קדוש הוא מבואו ועד צאתו להתדבק בתוה"ק של הרשב"י, ואני נוהג בעצמי ללמוד באידיא ובשאר מאמרים בספר הזוה"ק. החיד"א זי"ע כותב בספרו "מורה באצבע" (סי' ח) שיש ללמוד בל"ג בעומר מאמרי רשב"י. היו צדיקים שנהגו לערוך סיום רבתי על כל ספר הזוה"ק ביום ל"ג בעומר. מסופר על הגר"ש נאטנזאהן זי"ע בעל 'שואל ומשיב', שבל"ג בעומר היה סופר ומונה את כל המימרות של רשב"י בכל הש"ס בבלי וירושלמי במשך ג' שעות.
האם מותר וראוי לאנרכים צעירים ללמוד בספר הזוה"ק?
הגר"ש זצ"ל משיב דברים נכוחה: "בוודאי שאפשר להם ללמוד ואין בכך שום בעיה, הרי כל הספרים מלאים וגדושים על גודל

בל"ו בעומר, כי בשער הכוונות מבואר שהאריז"ל יושב במירון ג' ימים, ומזה אפשר ללמוד שההארה נמשכת ג' ימים, וכן אני נהגתי כל שנתיי כאשר כוחי היה במותני לנסוע ביום ל"ד בעומר".
אחד הנוכחים הוסיף לשאול: האם גם תלמידי חכמים ראוי להם לנסוע למירון?
הגר"ש זצ"ל משיב על אתר בהתלהבות: "בוודאי, הרי זהו מנהג קדום מימות האריז"ל, ומדוע להזניח מנהג זה?".
הוספנו לשאול: **האם זכור לרב אם הגה"צ ר"ד בהר"ן זצוק"ל היה נוהג לנסוע למירון?**
"מו"ר הגר"ד בהר"ן לא נהג לנסוע, כי הפרושים בירושלים לא כ"כ נהגו לנסוע לרשב"י בל"ג בעומר, מחשש לביטול תורה והיו שאף התבטאו שרשב"י נמצא בגמ', אולם על מרן הגר"ח זוננפלד זי"ע מובא שנהג לנסוע למירון בל"ג בעומר".

תספורת בל"ג בעומר מה המנהג לעניין תספורת בל"ג בעומר?

"הנה לפי ההלכה מותר כבר להסתפר מל"ג בעומר, אך המנהג הרווח הוא כמנהג האריז"ל, שעל פי קבלה אין להסתפר רק בערב חג השבועות.
האם צריך להחמיר בזה?
"אכן ראוי לנהוג כך, כי כבר התקבל מנהג זה בהרבה מקומות, וע"כ אין ראוי להקל בזה, והנוהגים כמנהג האריז"ל שלא להסתפר עד ערב חג השבועות, נוהגים להחמיר בין על שער הראש ובין על שער הזקן. הסיבה למנהג האריז"ל אינה קשורה לזה שימים אלו הם ימי אבלות על פטירת תלמידי רבי עקיבא, אלא הסיבה היא שימים אלו הם ימי דינים התלויים בשערות, ולכן אין מסתפרים גם אלו שעושים ברית או חתנים".

ימי הספירה - ימים המסוגלים להתקרב אל הקב"ה בלימוד התורה

בספירת הגבורה, וכך ימשיך לתקן בכל שבוע מידת הספירה שלו.

"דברים מופלגים על מעלת ימים אלו – כותב החיד"א בספרו "לב דוד" (פרק לא) שבימי העומר צריך להיזהר ביותר בעבודת ד' בתורה ובמצוות, מפני שהם ימי דין, כשיצאנו ממצרים היינו מתטהרים בימים הללו לקבל התורה"ק, וכשם שבימים ההם ע"י התעוררות ישראל ליטהר, ממרום שלח שפע קודש להיותם עזרים ומגנים, כן עתה אם ישים אליו לבו ויקיץ מתרדמת יצרו, יהיה לו עזר, כי הבא ליטהר מסייעין אותו, ומה גם כי הימים האלה מסוגלים לזה עת שהגיעו אבותינו ליטהר, ואנחנו ניחלץ חושים לעשות כמעשיהם וליזהר בכל סדרי טהרה, ובפרט בעוון שנאת חנם צריך לדקדק מאוד, כי ידענו מה היה לתלמיד רבי עקיבא בין פסח לעצרת, וגם האריז"ל הזהיר מאוד מאוד על אהבת החברים, עיי"ש בדבריו כי נעמו.

"על מעלת השבתות של ימי הספירה – כותב בס' "דרכי חיים ושלום" (סי' תרכט) שהימים בין פסח לשבועות בפרט בשבתות, היו תמיד ביותר ימי התאמצות ותקווה לראש שמחת עולם, וציפייה לישועה קרובה.

עתה, כי הכול רק רמז אל ההנהגה הפנימית, עכד"ק. "בימים אלו צריכים להיות זהירים וזריזים לעמוד לשרת לפני השי"ת ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה בקדושה ובטהרה וביר"ש כל היום. בס' "דרכי חיים ושלום" מונקאטש (סי' תרכט) הובא, שימי הספירה הם הכנה דרבה להגאולה השלימה בביאת בן דוד, שאז נזכה לקיים בפועל ממש "והקרבתם מנחה חדשה לד'". בס' "כף החיים" (סי' תפט אות קז) כותב בזה הלשון: "מה טוב ומה נעים לעושים תיקון כרת בליל שישי של הספירה בכל שבוע, ובשבוע השישי בכל הלילות, והכל לפי כוחו של אדם".

בס' "סידורו של שבת" (שורש ז' ענף ב') כותב דברים נלהבים, שעניין מצות ספירת העומר אינה רק ספירה באמירה בפה בלבד, כי העיקר הוא בלב לספר ולזכך את לבבו מכל מיני טומאות רעות. וכפי אשר יכין האדם את עצמו בנקיות ובטהרת הלב ע"י שבירת התאוות וכוחות היצה"ר, כך תתרבה ערך אור קדושתו ושכינת ד' תוכל לשכון עליו. בס' "שער הכוונות" (דף פז) כותב, שטוב לו לאדם לכוון במ"ט ימים אלו לתקן כל אשר חטא בכל ה' ספירות, בשבוע ראשון יכוון לתקן מה שחטא ופגם בספירת חסד, ובשבוע השני יכוון לתקן מה שפגם

לתועלת הקוראים ביקשנו לשמוע על מעלת ימי הספירה שאנו נמצאים בהם כעת.

"הנה, מובא על הגר"א שתיכף אחרי חג הפסח התיישב ללמוד בפרישות גדולה עד למאוד, באומרו שהם ימי הכנה לקבלת התורה עד חג השבועות. ראיתי בספר אחד, כי טוב ללמוד ולעסוק במ"ט ימי העומר כל יום במידה אחת ממ"ח מידות שהתורה נקנית בהם, וביום מ"ט לעומר לחזור על כולם, וכל זה בתור הכנה ראויה ורבתי לקבלת התורה בחג השבועות. מי לנו גדול יותר מהרמב"ן שכתב (פ' אמור) שימי הספירה יש להם קדושת ימי חול המועד.

"וכן כותב ה"שפת אמת" רעיון נפלא בדבר, שהרי ימי הספירה נזכרים בתוך פרשת המועדות, כי המה ימים טובים כמו חוה"מ שיש קדושה לפניהם ויש קדושה לאחריהם מיציאת מצרים עד קבלת התורה, ולכן ימי הספירה נחשבים בתוך כלל מועדי ד', וכפי שנקראו בפסוק "שבע שבתות תמימות תהינה", מכלל שהם בבחינת שבתות. השפ"א כותב עוד (אמור תרמ"ב) שימי הספירה מסייעים לטהרה, כמו שאמרו (שבת קד). הבא ליטהר מסייעין אותו, וכל השנה תלויה בימים אלה, כמו שגידול כל התבואות בימים אלו, כך חיות האדם מתגלה

ימי הספירה

האם יש לנהוג כמנהג קהילות חוץ לארץ שמנגנים בשבתות ימי הספירה ניגונים עצובים בזמנר "לכה דודי"?

"כיום בארץ ישראל לא נוהגים כך, ורק בפרנקפורט ועוד כמה קהילות שבהונגריה נהגו כך. מסופר על הגה"ק בעל 'קול אריה' זי"ע שביטל את המנהג נגנן בשבתות ימי הספירה ניגון עצוב בלכה דודי, כי היה רע עליו המנהג לנהוג אבלות בפרהסיא. כמו"כ מביאים טעם נוסף, שבילדותו שמע ה'קול אריה' על בית אחד בעירו שהיו מקננים שם שדים ורוחות, ושמעו שבלילות ימות החול אמרו לכה דודי בניגון 'אלי ציון ועריה', כי באו כוחות הסט"א להראות בזה שהם נהנים ממה שמזמרים בשב"ק ניגון זה בלכה דודי, ולכן ביטל מנהג זה גם בשבתות של ימי בין המיצרים.

מהו מקור המנהג לאכול מצה בשבתות של ימי הספירה

האריז"ל יושב במירון ג' ימים. הכניסה לחצר הציון במירון

עניין המצה שאוכלים בימי הפסח שהוא מיכלא דאסוותא, מאכל רפואה, ולכן גם אחרי חג הפסח אפילו שכבר אוכלים חמץ, מכל מקום אוכלים גם מצה, בכדי ללכת בהדרגה עם אכילת החמץ והמאכלים הגסים. **מה המקור ללמוד מסכת שבועות או מסכת סוטה בימי הספירה, והאם הרב זצ"ל גם נוהג כן?**

"אכן, מנהג זה הוא מנהג קדום עוד מימי מרן ה'חתם סופר', שהיה נוהג ללמוד עם תלמידיו בין פסח לעצרת מסכת שבועות, שיש בה מ"ט דפים כמניין ימי הספירה. כך נהג גם המהר"ם א"ש זי"ע. ואילו ב'ליקוטי מהרי"ח' תמה על מנהג זה, כי לכאורה אין שום קשר בין מניין ימי הספירה למניין דפי המסכתא. [ידוע טעמו של מהרי"א מזידיטשוב זי"ע שהסביר טעם המנהג, שבדף ל"ד ממסכת שבועות, נאמר מחכו עליה דרבי שמעון הוא רשב"י, ודף ל"ד נלמד ביום ל"ג בעומר שבאותו יום נפטר רשב"י, וכדי להראות שאף צדיק כמונו אין שלטון ביום המוות, לכן הוצג ברוח קודשם באותו דף מחכו עליה דר"ש].

גם מסכת סוטה נוהגים ללמוד בימי הספירה. הרב זצ"ל אף גילה לנו בשיחתו כי הוא גם נהג במנהג שנים רבות, כאשר שנה אחת מנהגו ללמוד מס' שבועות ושנה שנייה נוהג הוא ללמוד מס' סוטה עד לחג השבועות.

בסיום השיחה מוסיף לנו הרב זצ"ל, על מנהג רבים וטובים לערוך תיקון כרת בליל שישי של הספירה בכל שבוע, ובשבוע השישי נעורים בכל הלילות והכול לפי כוחו של האדם ובזה עולה לרצון לפני השי"ת לכפר על חטאיו שחטא האדם. (כן כותב הגר"ח פלאגי זצ"ל וכן הביא ה"כף החיים" בס' תפט אות קז)

ובשבוע השישי של ספירת העומר עושים תיקון כרת כל הלילות של השבוע, ואחר הספירה אומרים תחילה וידוי הגדול של ליל יוה"כ בבכייה והכנעה, ואח"כ אומרים לשם ייחוד על הלימוד והתיקון כרת ויושבים ולומדים בצוותא חדא את דברי האר"י עד חצות הלילה ואח"כ אומרים תהלים ועוסקים בתורה עד אור הבוקר, וכן נהגו המקובלים בחברת בית אל בירושלים עיה"ק.

במהלך עריכת המאמר זכינו לסיוע רב מהרה"ג רבי יוסף שוב שליט"א רב ומו"ץ במודיעין עילית וממקורבי הגר"ש זצ"ל מזה שנים רבות, שאף ניאות בטוב עינו להעביר לנו את תכריך כתביו מפסקי הגר"ש זצ"ל בעניינים אלו לתועלת הקוראים. תשר"ח ורב תודות.

עם סגולה:

לקט סגולות עצות וישועות
מגאוני וצדיקי הדורות

ל"ג בעומר

בל"ג בעומר לדרוך בקשת שלש פעמים, ופעם אמר בשעת מעשה כלשון הזה: 'איינס - דו זאלסט מיר געבן, צוויי - דו זאלסט מיר פארגעבין, דריי - דו זאלסט מיר נישט צונעמען...' [= אחד - שתתן לי, שני - שתמחול לי, שלישי - שלא תקח ממני].

ועל כ"ק אדמו"ר ה'אמרי חיים' מוויזניץ זי"ע מספר חסיד: דכירנא פעם אחת כאשר רבנו זי"ע ירה החץ מקשת שמעתי מפה קודשו הפסוק: 'וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק', וכן הקטע מן הפיוט: 'כל ימיו אשר חיה אות הקשת לא נהיה כי אות עולם היה', לבסוף: 'א מפלה פאר אלע שונאי ישראל, הרמת קרן ישראל'.

ועל אף שאין אתנו יודע עד מה בכוונת קודשם ופנימיות העניינים, אבל אנו עושים על דעתם ועל כוונתם.

לקט עניני ל"ג בעומר

ח"י רוטל

הרה"ק ה'קדושת ציון' מבאבוב הי"ד זי"ע כותב במכתב: נדרשתי מא' מאנ"ש יחיה בעניני נשגב, היות ששמע מפי אנשי ארצינו הקדושה ת"ו שקבלה בידם סגולה לחשוכי בנים ר"ל, לנדב ח"י ראטל משקה ביומא דהילולא על ציון התנא האלקי רשב"י זי"ע ועכ"י. לכן בחרתי בו לעשותו שליח מצוה להזכיר את... וינדב עבורם ח"י ראטל משקה כנהוג'.

ובשנים האחרונות נתפרסמה סגולה זו למאוד, וידוע מכמה וכמה שנושעו ע"י סגולה זו באופן פלאי ממש.

ויצוין, שישנם כאלה שעשו כן במקומות מושבותיהם בחו"ל, שנדבו ח"י ראטל משקה ביום ל"ג בעומר לשמחת היום, וראו בזה ישועת ה'.

ונכון להוסיף, כי האמנם דלפי העניין נהגו ביין או ביי"ש, אך מובן שאין הסגולה תלויה בזה דוקא אלא גם כל מיני משקה להשקות צמאי עם ישראל, [והגה"צ רבי אלימלך בידערמאן שליט"א מציע לנדב ח"י ראטל 'גוטע ווערטער' לכל יהודי המזדמן...]. וכמו כן לעניין המידה 'ראטל' שחישבו ומדדו כמה שזה יוצא במידות ומשקלות של זמנינו (- והוא לערך נ"ד ליטר), אבל האמת שאין עניין מיוחד ב'ראטל' דווקא, רק זאת היתה המידה שהשתמשו בה אז, (וכהיום זה יכול להיות ח"י ליטר, ח"י בקבוקים, וכדומה). ועיקר המכוון היתה על המספר ח"י (ועל דרך כן הוא לגבי סגולת הבעש"ט לתת ח"י 'גדולים' לצדקה לע"י רבי מאיר בעה"נ, שה"ה בזמנינו הוא ב'ש"ח ו'דאלער' וכדומה). והוא פשוט.

ואגב נוסיף להסמך הנהוג בפרס: במקרה של מחלה קשה ה"י נוהגים לנדור לערוך סעודה ביום הילולא של רבי שמעון בן יוחאי, שחל בל"ג בעומר. הנודר מזמין לסעודה זו את כל בני המשפחה, ידידים ומכירים, ולפני הסעודה ולאחריה, קוראים פרקי זוהר. לקט עניני ל"ג בעומר

לשאלות הארות והערות אפשר לפנות לכתובת המערכת, ולציין 'עבור עם סגולה'

כ"ק מרן אדמו"ר ה'עקבי אבירים' מסאדיגורה בהדלקה

והוסיף לספר: בשנה שעברה היתה שם גם בתי והלכה לרבי גמליאל, ואמר לה: 'את רוצה להיות כלה?', תעלי ותקבלי על עצמכם משהו, אבל תקיימי מה שאת מקבלת, תכתבי את זה על דף, ותראי שבשנה הבאה בל"ג בעומר תכירי את החתן שלך'.

בל"ג בעומר זה העל"ט ב"ה התארסה, הוא אמר 'בל"ג בעומר תכירי את החתן שלך' ובל"ג בעומר התארסה. אבל היא לא סיפרה את זה לאף אחד.

כאשר דיברה עם החתן אמרה לו: בשנה שעברה הייתי אצל רבי גמליאל וקיבלתי על עצמי איזה דבר, וב"ה - הוא אמר שבל"ג בעומר אכיר את החתן שלי, ובל"ג בעומר אני מכירה אותו. אז הוא שאל: 'אז מה קיבלת על עצמך?', והיא אומרת: 'קיבלתי על עצמי שחמש דקות לפני שבת אהיה מוכנה לשבת'. והוא אומר: 'מה אמרת?' 'אני קבלתי על עצמי שחמש דקות לפני שבת אהיה מוכנה!'. אז הוא אומר: 'לא תאמיני, בשנה שעברה 'אני' פגשתי ברבי גמליאל ואמר לי: 'אם אתה רוצה למצוא כלה עד ל"ג בעומר הבא, אתה צריך לקבל על עצמך איזה דבר'. והוא אומר: 'כתבת על פתק [אני מקבל על עצמי] שמהיום ולהלאה אוודא שאני מוכן לשבת, חמש דקות לפני שבת!'. שניהם קיבלו על עצמם אותו דבר בלי לדעת אחד מהשני.

ילקוט סגולות ותפילות לזיווג הגון

יריית חץ מקשת

הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע כותב בס' המידות: 'דריכת הקשת בל"ג בעומר היא סגולה לבנים'.

[וציינו שם מקורו בדברי הימים א' (ח, מ) 'דורכי קשת ומרבים בנים'. - וסימנך: 'כחיצים ביד גיבור - כן בני הנעורים'].
ונוסיף בזה מנהגו של הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע ש'נהג

הדלקה

הרה"ק אדמוה"ז רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע היה אומר: כי רבבות נשמות מקבלות את תיקונם בהדלקה זו לכבוד התנא האלקי רשב"י.

וצדיקים אחריו הוסיפו שאין הכוונה רק על נשמות שבעולם העליון, אלא גם הנשמות של 'החיים' בעולם הזה.

והרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב ירושלים זי"ע אמר, ש'בעת ההדלקה יורדים כל נשמות הצדיקים ועולות יחד עם להב ההדלקה'.

ונוסיף מה שכותב הרה"ק ר"ש מקוידינוב ב'משמרת שלום': 'שמעתי מפי אבא מארי ז"ל, שרצונו שכל אחד יביא נר להדליק קודם תפילת ערבית לכבוד הרשב"י, וטוב לומר כשמדליק:

הָרִינִי מְדֻלֵּק נֵרוֹת לְכָבוֹד הַתֵּנָא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, אוֹר צַדִּיקִים יִשְׁמַח בְּרִשְׁעִים יִדְעֶךָ. וְיִהְיֶה נֹעֵם וְגו'. ומנהגי להדליק נרות כמנין טוב'.

ובטעם ההדלקות כותב הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע: 'בזוה תבין מנהג ישראל תורה הוא להדליק נרות ומאורות ביום זה לכבוד האור כי טוב שמתחיל

להתנוצץ ביום זה היקר ל"ג בעומר טו"ב ימים קודם מתן תורה, ולכבוד נשמת מאור התורה בוצינא קדישא אשר נתגלה ביום הזה, וביום הזה עלה לשמי מרומים והוא יומא דהילולא דילי', לאורו נסע ונלך. לכבוד ספרו הקדוש זוהר המאיר ומבהיק מסוף העולם ועד סופו (אשר כתב ר' אבא ביום הזה) והוא מאיר לנו בגלותינו עד כי יבוא משיח צדקינו, והמשכילים יזהירו כזה"ר הרקיע, ותבין לפי זה אשר נתאמת לנו מאנשי אמת אשר השמחה ביום הזה על ציון רשב"י היא שלא כטבע, דכתיב אור צדיקים ישמח.

ונסיים בסיפור נורא: בביהכנ"ס הגדול שבעיר לבוב הדליק השמש הרבה נרות ביום ל"ג בעומר לכבוד התנא הקדוש רשב"י כנהוג בכל תפוצות ישראל. פעם ראה גבאי ביהכנ"ס את השמש שהוא מרבה בהדלקת הנרות, קצף עליו מאוד ואמר, למה תרבה בהוצאות יתרות, הלא הוא ככל המון התנאים הקדושים ואין אנו מדליקים מאומה ביומא דהילולא שלהם. וציווה לכבות הנרות וכן עשו מיראתם אותו. ולא יצאו ימים מועטים ונחלה הגבאי הלזה ולא הוציא שנתו ר"ל, ומיום ההוא מנהג ביהכ"נ להרבות בנרות יותר מדאי לכבוד התנא הקדוש רשב"י זי"ע ועכ"י אמנ'.

לקט עניני ל"ג בעומר

קבלה טובה

סיפר הר' זכרי הכהן וואלערשטיין ז"ל (גדול מצילי נשמות בדורנו), שלפני שעולה למירון הוא נכנס אל רבו הגה"צ רבי גמליאל רבינאוויטץ שליט"א, ואמר לו: אם תקבל על עצמך איזה קבלה, תראה ישועות.

חמרי שפר על הפרשה

יעקב שלמה שיינברגר

חמירה נעימה.....

תשובה שנונה וחריפה לכסיל

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּאֲחָד לַחֲדָשׁ יְהִיָּה לָכֶם שְׂבָתוֹן זָכְרוֹן תְּרוּעָה מְקַרָּא קֹדֶשׁ כָּל מְלֹאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ (כג, כד-כה).
בין הדמויות המיוחדות שהסתופפו בצל הרה"ק המהר"י מבעלזא זי"ע, ניכר היה רבי זלמן וואלף. כל ישותו של ר' זלמן זה אמרה שמחה וחדוות חיים. מוחו החריף ולשונו השנונה היה לשם דבר, ואמרותיו שופעות החכמה היוו לרבים מקור עידוד. מגוריו חי בעיר ראווא הסמוכה לבעלזא, ומקומו המיוחד היה שמור לו אף שם. בעל קול ערב היה ושימש לעתים מזומנות

חמרי פלל.....

טעם להתלהבות במצות ספירת העומר יותר משאר מצוות

וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשְּׁבֹת וְגו' (כג, טו).
שמעתי דבר נחמד מאת הגאון האדיר הראב"ד דפעיה"ק הרב ר' פנחס עפשטיין (שליט"א) זצ"ל, אנו רואים שברכת ספה"ע עם ספירת העומר אומר הצבור בהתרגשות דקדושה ובקול רם ובתנועת כל האיברים, יותר מכל ברכות המצוות אחרות, ומדוע אינן זוכות מצוות וברכות אחרות ג"כ לזה. הטעים הרב הנ"ל בטוב טעם, היות ואנו מוצאים שלהוציא מליבן של צדוקים אנו תופסים כל האמצעים, כמו שמטמאים כהן העוסק בפרה, ובקול ג"פ אומרים מגל זה כנ"ל, כן גם כאן, להוציא מליבן שאומרים ממחרת השבת הוא שבת בראשית, ואשר לפי"ז הספירה שאנו סופרים הוא אינו אותו היום שהצדוקים אומרים, לזאת בהתרגשות יוצאת מן הכלל בקול רם מברכים ברבת ספה"ע, וסופרים היום כך וכך, להוציא מליבן כנ"ל.

ספר "שערי פרנסה טובה" (על תהלים) עמ' 627 (להגאון רבי מרדכי ראטהשטיין זצ"ל דיין בק"ק האלמין)

חמרי דרוש.....

עפ"י רוב זכרים חיים יותר מנקבות

כִּי אִם לְשֹׂארוֹ הִקְרַב אֱלִיוֹ לְאִמּוֹ וּלְאִבּוֹ וְגו' (כא, ב).

בטעם הקדמת האם לאב, ביאר רבנו האבן עזרא' 'כי הזכר חי יותר מהנקבה, ברוב' - דעפ"י רוב זכרים חיים יותר מנקבות וא"כ אימו מתה

כבעל תפילה בעירו, אף בימים הנוראים הזדמן לו לשמש שליח ציבור בבית המדרש המקומי. לא נמנה ר' זלמן על בעלי הממון ודייקא ההגדרה המצויה בהלכה להעדפת שליח ציבור - ביתו ריקן - התאימה לו יותר.

ראש הקהל באותה עת, חיים ג', לא נמנה על אלו אשר יראתם קודמת לחכמתם ונחשב לקל דעת, כבר על אביו המנוח שהיה סוחר גדול ומעשירי המקום, ריננו אחריו שכאשר אין הוא מספיק לסדר את חשבונותיו משך ימות השבוע אינו נמנע מלעורכם בשבת קודש לאחר החמין רח"ל.

שנה אחת לאחר שחלפו הימים הנוראים חמד לו ראש הקהל לצון בר' זלמן. ראה נא ר' זלמן, אמר לו, אתה עם תפילותיך הבוכיות וליבך השבור, איזו שנה נגזרת עליך, בקושי יש לך כדי מזון ומחיה, ואילו לי, אף שאין תפילותיי כאלו, ראה נא ראה איזה עושר ורווחה יש לי...

ר' זלמן לא אבד עשתונותיו, חס היה על כבוד שמים וחש צורך מידי להשיב לאותו פוחז מנה אחת אפיים. שמע נא והבן, השיב לראש הקהל על אתר, אומרים אנו בתפילות החג "בראש השנה יכתבונו"... הרי גם קודשא בריך הוא ופמליה דיליה מקיימים את התורה, וכי איך ניתן לכתוב בראש השנה, הרי חילול יו"ט הוא? אלא כאשר נוצר בשמים צורך לכתוב ביום טוב תרים ומחפשים בשמים אחר אחד כזה אשר גם בעולם הזה לא חס על כבוד שבת ויו"ט וחיללם בכתיבה, עליו מטילים מלאכת כתיבה זו. מובן אפוא שבחרו באביך לתפקיד "הכותב". נו, וכי איזה אב לא יכתוב עבור בנו שנה טובה מבורכת בכל טוב, מה אעשה אנוכי שאבי ירא שמים היה?!

קובץ "בית ועד לחכמים" (עמ' תרסז; נאראל - יו"ל שנת תשע"ד)

קודם לאביו, כך שהכהן נזקק להיטמא לאימו טרם נטמא לאביו.

ומקשים העולם, דמה יענה למה שכתוב לקמן (פסוק יא) בכהן גדול לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא והיה צריך ג"כ להקדים אימו.

והגאון רבי יעקב געזונדהייט זצ"ל, בעל 'תפארת יעקב' מרבני וורשא, ביאר באופן נפלא. שהרי כהן גדול אינו מתמנה בחיי אביו, שאילו היה אביו קיים, לא היה הבן נעשה כהן גדול. שהרי בדרך כלל יורש את מקום אביו (תורת כהנים אחרי ת, ה). אלא שרק אחר מיתת אביו מתמנה מיד בנו, בהכרח לא תהיה אחר מיתת האם. שכן אימו, או שכבר מתה או שתמות אחר אביו שנפטר זה עתה עם התמנות הבן לכהונה גדולה.

ובזה ביאר גם מה שהזכירו במשנה (מכות יא, א) שאמותיהן של כהנים גדולים היו מספקות לרוצחים מחיה וכסות. ולמה לא הוזכרו אבותיהם, כי אין להם אב שידאג להם, אלא רק אם.

"עיסורי תורה" - בפרשתנו

זופרא דזופרא.....

עתידין מחללי שבת ליתן הדין שלא שמעו תקיעת שופר בר"ה שחל בשבת...

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּאֲחָד לַחֲדָשׁ יְהִיָּה לָכֶם שְׂבָתוֹן זָכְרוֹן תְּרוּעָה מְקַרָּא קֹדֶשׁ כָּל מְלֹאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ (כג, כד-כה).

הגאון רבי חיים אלעזר ואקס רבה של קאליש ובעל ה'נפש חיה', אמר פעם לתלמידיו: עתידיים מחללי שבת ליתן את הדין בעולם האמת, על אשר לא שמעו תקיעת שופר בראש השנה שחל להיות בשבת, ולא בירכו ברכת 'על נטילת לולב' בחג הסוכות שחל להיות בשבת.

כל כך למה? תמהו התלמידים.

הסביר להם הגאון: כידוע לכם, תקיעת שופר ונטילת לולב אינן נוהגות בשבת מפני החשש, שמא יבוא לידי טלטול ברשות הרבים, אבל הללו שאינם מקפידים על דיני שבת, לרבות טלטול ברשות הרבים, אין כל סיבה לפטור אותם מתקיעת שופר ונטילת לולב, ביו"ט שחל בשבת.

"אמרות חכמה" - בפרשתנו

להתענג בתענוגים

שביבי חיזוק ואמונה
באספקלריה
אקטואלית

יוסף מאיר האס

אמור אל הכהנים: בקשתו האחרונה של היהודי הכהן לפני הירצחו על קידוש השם באושוויץ: "היום הוא יו"ט וברצוני לברך אתכם בברכת כהנים האחרונה לחיי"

לפנינו סיפור של אמונה זכה, שהועבר למערכת בטאון 'קול ברמה' בעריכת הסופר הרב משה מיכאל צורן הי", ע"י הרבנית מנטל, אלמנתו של הגר"י מנטל זצ"ל, ומצוה גדולה לספר את הסיפור הזה בכל בית יהודי:

יהודי וקן, תלמיד חכם וירא שמים, שהיה באושוויץ והתגורר לאחר מכן בארה"ב, התנהג באופן מוזר. מדי יום טוב, כשהיו מגיעים בתפילת מוסף לברכת כהנים, היה האיש יוצא בחשאי מבית הכנסת, בטרם עלו הכהנים לדוכן וחוזר עם סיום הברכה.

יום אחד החליט רב בית הכנסת לשאול אותו על מה ולמה הוא נוהג כך. סיפר האיש את המעשה המצמרר:

"כידוע לכם, הייתי באושוויץ והתייסרתי בשבעת מדורי הגיהנום שהיו שם. כל בני משפחתי נעקדו על קידוש ה', הי"ד. והנה, בשנה אחת, עת התקרב חג הפסח, החלטנו, חברי ואני, שהשנה אנחנו עושים את ליל הסדר, ויהי מה. החבר שלי השיג קמח ואפילו 3 מצות לליל הסדר, ובדרך פלא הצלחנו להשיג גם יין. הגיע הלילה הקדוש, התאספנו כמה אנשים והחילוננו לומר את ההגדה.

"באמצע השמחה, פרץ לחדר אחד החיילים הנאצים ימ"ש, וכולנו נרעדנו. הנאצי החל להכות בנו וביקש לדעת מי האחראי על ה'מסיבה' הזו. בשלב מסוים החליט הארוך הזה לשים עין על החבר שלי ואמר לו: 'אני יודע שאתה ארגנת את הכל, תוך כמה דקות אוציא אותך להורג!'"

הזקן בארה"ב המשיך לספר לרבו, כי לפני מימושה של ההוצאה להורג, אמר הנאצי לחברו שאם יש לו 'בקשה אחרונה', הוא יתיר לו לעשותה. "אני מעוניין לדבר שתי דקות אל העם שלי הנמצא כאן", אמר היהודי, והנאצי ימ"ש נתן לו רשות. "חברי היה כהן. הוא הפנה את פניו אל הנמצאים, הסתכל אל כולנו בעיניים מאירות ואמר: 'היום - יו"ט הוא! ברגע האחרון לחיי אני רוצה לברך אתכם ברכת כהנים בפעם האחרונה לחיי' (בחו"ל מברכים ברכת כהנים רק ביו"ט).

"עוד לפני שהספקנו להבין מה קורה, הרים הכהן את ידיו אל העם ואמר בקול רם את פסוקי ברכת הכהנים. כל הקהל ענה אמן בבכייה רבה. מיד לאחר-מכן הוציא הנאצי את אקדחו וירה בחבר שלי, שצנח ארצה מתבוסס בדמו, הי"ד".

הזקן המשיך לספר לרב ביהכ"נ: "לאחר כמה שבועות הסתיימה המלחמה, וכמובן שאחרי כל מה שעבר עלי הייתי שבור ורצוף מאד. הגעתי למצב כל-כך נורא עד שחשבתי לנטוש את היהדות ר"ל. אולם, בכל פעם שהייתי במצב כזה, עלתה בליבי אותה 'ברכת כהנים' שבירך אותנו החבר שלי רגע לפני הירצחו, וזה חינק אותי מאד. רק בשל כך נמנעתי מלעבור על רצון קוני".

"על שאלתכם מדוע אני יוצא מבית הכנסת בברכת כהנים", לחש הזקן באוזני הרב המופתע, "אשתף אתכם בנימה אישית, כי בכל פעם כאשר הכהנים פורסים את טליתותיהם אני מתפרץ בכבי נסער, בזכרי את מה שאירע לנו בשואה, וכיון שאינני רוצה שהמתפללים ישמעו את בכיי, אני מעדיף לצאת החוצה ולבכות שם, לעצמי..."

מסכמת הרבנית מנטל את הסיפור המדהים ומבקשת למסור: "הנה רואים מכאן את ההשפעה שיש למעשה אחד על כל מהלך חייו של יהודי. כשמדברים על אמונה בבית היהודי, יש לזכור שכל מעשיהם ופעולותיהם של ההורים נחרטים בלבבות הרכים של ילדיהם. מה רבה אפוא האחריות המוטלת על האב והאם לפתח בביתם הנהגה של דוגמה אישית, כדי שהילדים המתבוננים בהם יושפעו מהנהגה זו.

"חינוך הבנים אינו עניין של מה בכך. הילד צריך לראות כל הזמן את הדוגמא הטובה מאביו ואמו, ולדעת שכבודו של הקדוש ברוך הוא יקר בעיניהם יותר מכל דבר אחר. יבוא המעשה הנורא הזה עם ברכת הכהנים וילמדנו דעת על מידת ההשפעה שיש למעשים שאנחנו עושים כאן בעולם הזה, ולא דווקא כאלה שהתרחשו באושוויץ... כל מבע פנים של האב האם, כל תגובה שלהם, משדרת לילדים מה העיקר ומה הטפל בחיים".

'רשב"י לכל' - תורתנו לכל?

בירור דעתם של צדיקי וגדולי החסידות בעניין לימוד תורת הקבלה להמונים

גדולי וצדיקי החסידות, אף שהם עצמם ודאי עסקו רבות בזוהר הק' ובכתבי האריז"ל, וידעו אותם על בורם, הסתייגו מלימוד קבלה המוני, על כל פנים באופן קבוע, והטילו על כך הגבלות גדולות, מה שהשאיר למעשה את העסק ברוי התורה לבעלי מדרגה בודדים. להלן נביא כמה מקורות מפורשים לקביעה זו, אולם ישנם עוד רבים שלא יכילם הגיליון.

כך כותב הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק ("נועם אלימלך" כי תצא, ד"ה כי יהיה בך איש) אודות לימוד סודות התורה על ידי אדם שאינו מזוכך ונקי לגמרי בקדושה ובטהרה:

"התורה הקדושה מרמזת על איש צדיק ההולך בדרכי השי"ת, אבל עדיין אינו טהור בכל מחשבותיו... שאין גופו טהור לגמרי שיהיה נשמר מטומאת קרי ח"ו, ועיניו מלהסתכל הסתכלות לא טובות ומלאות ברע ואזניו משמוע ופיו מלדבר דבר שאינו צורך גבוה לעבודתו ויראתו ית"ש... שלא יאחוז בדרכי הצדיקים הקדושים האמיתיים העוסקים בסודות עליונים ביראתם ובאהבתם שלמה בלי שום סיג ונדנוד חטא והרהור עוון כלל, ולא כן הוא שמחשבתו פגומה ואינה צלולה בקדושה ואבריו אינם מתוקנים ואיך יכנסו בהיכלא דמלכא לחפש ולפשפש באוצרות המלך הם סודות התורה הקדושים העליונים. ואדרבה ח"ו קנאים פוגעים בו הם הקליפות החיצוניים ומתאחזים בו להחטיאו ולהכשילו יותר חלילה.

"ולכן צריך לתקן את נפשו ואבריו... שיסגף עצמו באיזה סיגוף ויתחרט וישוב ויזהר וישמר עצמו מהדברים המביאים אותו לידי חטאים הנ"ל, ויראה להתאמץ ולהתחזק להצליל את מחשבותיו, ולדקדק במעשיו ולהסתכל בהם אם הם עשויים באמת בלב שלם בלי שום תערובות חמץ וסיג ופסולת, ושיהיה מעשיו בדרך אמת בלי שום ערוב טוב ורע, ולדבק עצמו בהתורה הקדושה ולעסוק בה בטהרה, לטבול עצמו בעת שצריך טבילה, ואז יתלהב לבו בקרבו לדבקות והתלהבות בהירות קדושה עליונה... אז יבא אל פנימיות המחנה הם הסודות העליונים".

ועל דרך זה ידועים דבריו ב'הנהגות האדם' (ה): "ולפעמים ילמוד באימה במעט איזה כתבים מהאר"י זצל"ה, וכל זה באימה וביראה ופחד ה'. בדורות הראשונים היה נשמותיהם נשמות קדושות, והיו נשמרים מנעוריהם מכל חטא ועוון, והיו נשמותיהם ראויים ומסוגלים ללמוד חכמה זאת. אבל עתה בעוונותינו הרבים שיש לנו גוף עכור וחומר עב, צריך האדם לזכך ולכבס עצמו מכל חטא, ולזכך נשמתו, ויבין האדם אם זכך נשמתו כאשר אין יצר הרע מסיתו לשטות והבלים כאשר בתחילה, ואז יוכל ללמוד בכל פעם הכתבים. והשי"י יזכהו אם יזכך מחשבתו בקדושה באמת ובתמים, שיפתח לו שערי החכמה בכתבי האר"י זללה"ה, אשר לא כן כל זמן שמלוכש בתאוות גופניות בהבלי זמן שהלימוד קשה לו מאד ח"ו" (וראה באגרת הרה"ק רבי אלעזר בן הר"א 'אור אלימלך', קעד) שהביא

דעות במשך הדורות במידת הנגשתה או הצנעתה. אלו סבורים שיש להסתירה בהסתרה לפנים מהסתרה כדי שרק יחידי סגולה יהגו בה, ואלו טוענים שאדרבה יש לפרסמה יותר כדי שתהיה נחלתם של רבים העומדים בתנאים הבסיסיים של יראת שמים ופרישות.

במאמר שלפנינו נתמקד ביחס גדולי החסידות ללימוד תורת הקבלה: החסידות כידוע מושתתת כל כולה, הן בתורתה והן בהנהגותיה, על חכמת הסוד, וכתביה מלאים במושגים הלקוחים מתורת הקבלה, ויחד עם זאת היא תנועה הפונה להמונים. האם ראו אפוא צדיקי החסידות בעין יפה את פרסום תורת הקבלה לרבים, ולימודה על ידי כל הרוצה ליטול את השם, או שגם הם סברו שרוי התורה כמות שהם, בלא הלבשתם בשפה החסידית, אינם מיועדים אלא לצנועין?

הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק: 'לזכך ולכבס עצמו'

ובכן, ניתן לקבוע בוודאות ובברירות, שרוב מגיין ובניין של

ציון הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק. הזהיר על לימוד סודות התורה בלא זיכוכ נפשי גמור

במרכזה של חגיגת יום ל"ג בעומר, עומדת השמחה הגדולה על גילוי תורתו של בעל ההילולא, רשב"י – חכמת האלוקות הנשגבה והעילאית, תורת הקבלה. כלל ישראל כולו, מאנשי המעלה ובעלי המדרגה ועד פשוטי ונחותי העם, משתתף בשמחה זו, כיוון שאור וקדושת תורתו של רשב"י שייכת ומשפיעה על הכול. אולם האם גם בלימוד החכמה הקדושה בפועל יש חלק לכל?

בשאלה זו דנו והתפלמסו רבות במשך הדורות: מצד אחד הכבירו המקובלים בגודל נחיצותה של ידיעת חכמת הקבלה לחיי יהדות ועבודת ה' בשלמות, ולאידך, הרי כבר שנו חכמים (חגיגה יג.) שאין מוסרים סתרי תורה אלא למי שיש בהם מעלות רוחניות עליונות.

באמת, גם בעלי הקבלה עצמם הצביעו על הסכנה, הרוחנית והגשמית, האורבת לפתחו של העוסק בחכמה הקדושה והעליונה הזו והוא איננו הגון לכך, והציבו רשימה של תנאים בסיסיים בהם יש לעמוד כדי להיות ראוי לבא בסוד ה'. כך ידועה הקדמתו של רבי חיים ויטאל, תלמיד האריז"ל וכותב תורתו, לספר הקדוש 'עץ חיים', שבראשה הוא משיב את כל מי שהספר הזה יבוא לידו שיקרא הקדמה זו, "ואם אותה נפשו לבוא בחדרת החכמה זאת יקבל עליו לגמור ולקיים כל מה שאכתוב".

וכותב, שראשית כל צריך להשיג יראת העונש, ושעיקר מגמתו תהיה 'לבער קוצים – הקליפות – מן הכרם, וכיון שכן בוודאי שיתעוררו הקליפות נגדו לפתותו ולהחטיאו ולכן יש לו להיזהר שלא יבוא לידי חטא אפילו בשוגג, ולהיזהר גם בדברים קלים, וצריך לפרוש מבשר ויין כל ימות השבוע. "וצריך הזהרת סור מרע ועשה טוב ובקש שלום", בקש שלום – שיהיה רודף שלום ולא יקפיד בביתו על שום דבר וכל שכן שלא יכעס, ולהתרחק בתכלית הריחוק מן הרע, ויעשה טוב, כפי שמפרט שם פרטים שונים של חסידות ופרישות מופלאה.

בייחוד ידועות שתי הגבלות כלליות שנאמרו בעניין לימוד הקבלה. האחת, שלא ללומדה לפני לימוד חלק הנגלה שבתורה, הש"ס והפוסקים. וכפי שכותב מהר"ח (הקדמה לשער ההקדמות): "אל יאמר אדם אלכה לי ואעסוק בחכמת הקבלה מקודם שיעסוק בתורה במשנה ובתלמוד כי כבר אמרו רז"ל אל יכנס אדם לפרדס אלא אם כן מלא כריסו בבשר ויין". והשנית, שלא ללמוד קבלה לפני גיל ארבעים, וכפי שהביא הש"ך (יו"ד רמו, ו), וכן נתקן בעת החרם על כת הפרנקיסטים שר"י שהוכרז בעיר בראד בשנת תקט"ו ואושר אח"כ במושב ועד ארבע ארצות: "איסור גמור לשום אדם שילמד בהם עד ארבעים שנה, רק ספר הזהר וספר שומר אמונים וספר הפרדס מהרמ"ק ז"ל דין אחד להם שמן שלשים שנה ואילך מותרים ללמוד בהם".

אולם גם אחר שכולם הסכימו שישנה מדרגה רוחנית בסיסית שיש לעמוד בה כדי להיות ראוי ללימוד הקבלה, היו חילוקי

דברים אלו ביתר הרחבה).

**ה'מאור ושמע': לימוד הפנימיות לפני
הפשט - סכנה!**

גם בספר הק' "מאור ושמש", המכונה 'השולחן-ערוך של תורת החסידות', בהציגו משנה סדורה וברורה של כל פרטי העבודה וההנהגה בדרך החסידות, מתייחס בכמה מקומות בספרו ללימוד תורת הקבלה. ברוח דבריו של ה'נועם אלימלך' הוא כותב גם כן: "להשיג פנימיות התורה אי אפשר עד שיזדכך עצמו מהחומר מכל וכל, וכל חמדת עולם הזה יהיו בעיניו כלא ויהיה לו התפשטות הגשמיות, אז יוכל להשיג פנימיות התורה" (ואתחנן ד"ה את הדברים).

ובקטעים אחרים הוא מאריך שלא שייך לעסוק בתורת הסוד, אלא רק אחר השגת 'פשטות התורה', ונביא כמה מהם:

"...לכן ניתן לנו פשטיות התורה, והפנימיות היא מכוסה ממנו, שאם לא היה מכוסה ממנו פנימיות התורה היינו פוגמים ח"ו בפנימיות כדורות הראשונים שהיו יודעים פנימיות התורה והיו פוגמים הרבה, לכן לא ניתן לנו רק פשטיות התורה, ועל ידי שנלמוד פשטיות התורה ונפלפל בה ונשמור אותה נזכה להשיג הפנימיות" (בראשית, ד"ה ואמר אלקים יהי רקיע).

“עיקר והיסוד הוא פשטות התורה, שכל עוד שלא הזדקך נפשו כראוי על ידי פשטות התורה לא יוכל לעסוק בפנימיות התורה, שסכנה היא לו, וכמו שאמר אדומ”ר רבנו אלימלך זצוק”ל ‘בסודם אל תבוא נפש’ (בראשית מט, ו) - מי שאין לו אלא בחינת ‘נפש’ לבד, אל יבוא לעסוק בסודות התורה, רק על ידי שמזדקך נפשו בעסקו בפשטות התורה זוכה אל ה’רוח’ ויוכל לבוא לידי דרשות התורה, וזוכה אל ה’נשמה’ ומשיג רמזי התורה, ואחר כך זוכה אל ‘חיה’ ומשיג סודות התורה” (יתר, ד”ה עוד במדרש הנ”ל אנכי).

”כנגד ד’ העולמות אלו יש ד’ תורות, תורה דאצילות, ותורה דבריאה, ותורה דיצירה, ותורה דעשייה. פשטות התורה היא דעשייה, ודרוש התורה היא דיצירה, ורמזי התורה היא דבריאה, וסודות התורה היא דאצילות, וכנגדם יש באדם נפש רוח נשמה יחידה. הנפש היא דעשייה, לכן הנפש נוטה לתאוות הגשמיות. לכן צריך האדם להזדכך נפשו שיבדיל עצמו ממאכלות האסורות ומטומאות, אפילו בדבר שאינו אלא מדרבנו, וצריך כל איבריו והענינים והפה לשמור אותם שלא לפגום אותם חלילה, שהם גגם כן מדברים הנוגעים לתיקון הנפש, ואם מקל על עצמו אפילו בדרבנן אינו מתקן נפשו כראוי ואי אפשר לו שיזכה לרוח, רק אם הוא משמר עצמו מכל וכל הוא משיג פשטות התורה, ואחר כך זוכה לרוח ומשיג דרוש התורה, ואחר כך זוכה לנשמה ומשיג רמזי התורה, ומנשמה הוא בא ליחידה ומשיג סודות התורה... אבל אם אינו מתקן את עצמו על ידי פשטי התורה ודרשות התורה, דהיינו שאינו משמר את עצמו מאיסורי תורה וטומאה ופסול, אזי אינו מתקן את עולם העשייה ויצירה, ואינו יכול לבוא לרמזי התורה ולסודות התורה...” (תזריע, ד”ה עוד יש לרמוז במדרש הנ”ל כ”).

מדבריו אלו עולה הקפדה יתירה על התנאי של 'מליו כריס' בבשר ויין – לימוד חלק הנגלה של התורה, לפני התחלת לימוד תורת הסוד, וכדי לזכות להשגת הפשט יש תחילה להזדכך בקיום דיני התורה לפי פשוטה ומדרשה בכל פרטיהם ודקדוקיהם. רק אז זוכים להשיג את חלק הפשט והדרוש שבתורה, ומשם לחלק הרמז, ורק אז זוכים להשיג לחלק הסוד.

אף בחסידות חב"ד, שכוללת במיוחד בסגנונה הקבלי, נמסר בשם מרן הבעש"ט שציווה "שלא ללמוד ספרי הקבלה, כי מי שאינו יודע להפשט הדברים מגשמיותו מתגשם מאד על ידי לימוד זה כשנותן ציור בעניות דעתו לאלקותו ית' לפי מדות פרטיים" (הרה"ק ה'צמח צדק', דרך מצותיך – שורש מצות התפילה).

**ה'עטרת צבי' מזידיטשוב: 'למסור נפשו
לעסוק בחכמה זו'**

לעומת גישה זו, שהייתה מקובלת על רוב ככלי גדולי החסידות, בולטת חסידות זידיטשוב וענפיה בגישתה השונה והייחודית, בהיותה כן דוגלת בפרסום ובהפצת לימוד הקבלה בקרב ההמון, ובצמצום ההגבלות והתנאים שניתנו לכך בדורות הראשונים.

הראשון בשושלת, הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע, שהיה כידוע גדול מאוד בחכמת הקבלה, ונודע בכינויו 'שר בית הזוהר' על שם ידיעתו העמוקה והרחבה בספר הזוהר ה', שבאה לידי ביטוי בספרו הקדוש 'עטרת צבי' הכוללת ביאורים עמוקים והגהות ותיקונים רבים על הזוה"ק, ייסד בית-מדרש רשמי ללימוד הקבלה, והיה יושב דורש ברבים בכבשי דרחמנא וברזין דאורייתא.

אף הוא חיבר ספר מיוחד כהקדמה ללימודי הקבלה, הנקרא 'הקדמה ודרך לעץ החיים', ובשמו המאוחר יותר 'סור מרע ועשה טוב' – וזאת כיוון שחלקו הגדול מושתת על הקדמת הרוח"ו הנ"ל בתנאי לימוד הקבלה בסור מרע ובעשה טוב.

ואחר שמאריך בנחיצות לימוד החכמה, כותב: "והנה רבים מן החברים מתייראים לנפשם לעסוק בעץ החיים לטייל בפרדס הגן, שלא יארע להם כמעשה אחר ח". ובפרט בראותם מה שהזהיר מהרח"ו ז"ל בעצמו בהקדמת עץ חיים, וזה לשונו בקיצור: 'ועיקר מגמתו בידיעת החכמה הזאת יהיה לבער קוצים מן הכרם, כי לכן נקראים העוסקים בחכמה זו מחצד"י חקל"א, ובוודאי שיתעוררו

שער ספרו של הרה"ק מזידיטשוב 'סור מרע ועשה טוב'

הקליפות נגדו ח"ו לפתותו ולהחסיאו, לכן יזהר שלא יבא לידר חטא אפילו שוגג, שלא יהיה להם שום שייכות בו, לכן צריך כו', ולכן צריך לפרוש עצמו מבשר ויין כל ימות השבוע, וצריך הזהרת סור מרע' וכו'. עיין שם כמה תנאים ואזהרות שיתבארו בעזרת השם להבא אי"ה, אשר לאו כל אדם זוכה לקיימם, ובפרט בדור הזה החלש מכובד הגלות, ומי יקרב אל הקודש פנימה.

”דע לך אחי ידיד נפשי הקורא נעים, אמת שזעוסק בחכמה זו ומתגרים בו החיצונים ומבקשים להחטיאו ח”ו אחר שכל מגמתו היתה הסיבה אשר מן אותם שנכנסו לפרדס לא יצאו בשלום אלא רבי עקיבא כי נתגרו בהם מצולות ים, עד כאן. אמנם שמע בקולי והיא האיעצך ויהי אליקים עמך, אל תמנע בשביל הפחד לכונו בעסק ההכחמה, כי מה נפש חיותך אשר אתה בעולם אם ח”ו אין בך חכמה ומומדם אין חייד חיים, והכתוב אומר ראה נתתי לפניך את החיים, ובוחרת בחיים. והגע עצמך, אם איש יעמוד עליך למנעך מחיים ח”ו תעמוד עמו למלחמה הן וכו’ והן לחיים, או תמשול בו או ח”ו להליפן, וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו ויקלו בעיניו כל הפעולות ויאיצטדקאות שבעולם לעבור בים ולעלות לשמים... עד שיכניע את העומד כנגדו ורוצה למנעו מן החיים, וקל וחומר מה נעשה

ומה נאמר בחיים הנצחיים חיים הנקראים חיים ולא במדומה, על אחת כמה וכמה שמחויב כל אחד להליחם להיקהל ולעמוד על נפשו נפש חיותו, ולמסור נפשו לעסוק בחכמה זו לבער קוצים מן הכרם ולהכרית חוחים, אם יזכה טוב, ואם ח"ו יפול במלחמה הנה בשביל זה נקרא מלחמה... על כן אחי אל תיראו ואל תפחדו, כי ה' יהיה בכסלך, ושמר רגלך מלכד.

"אמנם אחי, כללן של דברים, האזהרות הנאמרים שם בראש עץ חיים מחויב כל בר דעת ובעל נפש להתאמץ ולקיים אפילו בלא העסק בחכמה זו. אבל שמע נא ידידות נפשי, כל הדברים נאמר בהן אחר כוונת הלב הן הן הדברים, ושורש ומקור לכל שילמוד החכמה ויעסוק בה לשמה, כאמור בדברי מהר"ו ז"ל לבער קוצים מן הכרם... ובתחילה נבאר האזהרות הפשוטים הצריכים לעסק זאת החכמה המבוארים בהקדמת עץ החיים..."

התנגדות לשיטת זידיטשוב

ואמנם, שיטתו הייחודית הזו, עוררה את רוגזם של כמה ממדיקי הדור, וכפי שמוסר רבי יקותיאל אריה קאמלאהר בספרו 'דור דעה': "שיטת הרה"ק מו"ר ר' צבי הירש מצאה התנגדות עצומה מצד הרה"ק זקן הצדיקים בעל ספר 'אוהב ישראל' מאפסאט והרה"ק מו"ר ר' אורי מסטרעליסק זצ"ל.

"הרבי ר' אורי השרף מסטרעליסק היה אומר: האר"י הקדוש ז"ל ראה בעיניו מה שכתב, אבל להגיע לעומק הקבלה על ידי ספרים אי אפשר בשום אופן. ופעם אחת נפגשו יחדיו ובהתווכחם אודות זה, אמר לו הרה"ק מזידיטשוב שיכול להגיד את כל ספר הזהר הקדוש בעל-פה. אמר לו הרה"ק השרף שהוא יכול להחזיק רעיון אחד אלף ימים.

"על ידי העסק בלימודי האצילות שנתרבה בגלילות זידיטשוב ובואנוגארין במחוז מארמאראש בקרב חסידי הרה"ק מו"ה ר' צבי הירש ז"ל, הרגישו בהעדר הספרים כמו ספר עץ חיים ופרי עץ חיים וכו' שהיו אז יקרי המציאות ולא נמצאו גם אחד בעיר, ובקשו המדפיסים להדפיסם רק באופן שיסכים לזה הרה"ק בעל ספר 'אוהב ישראל' מאפטא, אבל הוא לא הסכים, כאמור למעלה, שהיה מוחה מלפרסם סתרי תורה ברבים שזה נגד שיטת החסידות של הבעש"ט ז"ל. אז ראה הרה"ק מו"ה ר' צבי הירש ז"ל את עצמו נאלץ להתרפס לפני הרה"ק מאפטא ז"ל, וכתב לו מכתב ארוך מלא בקשות והתנצלות (נדפס בספר 'עשר קדושות' בערכו), וכן הנהיג הלאה את שיטתו וחיבר הרבה ספרים על הזוהר הקדוש בחכמה נסתרה להפיצם ברבים לקרב על ידי זה את הקץ".

ה'בני יששכר': הלוואי שלא היו מקילין בלימוד החכמה הקדושה'

גם הרה"ק ה"בני יששכר" מדינוב, שהיה מעיין תלמיד להרה"ק מזידיטשוב, הלך בשיטתו בעניין זה. הוא כתב 'הוספות' על הספר 'סור מרע ועשה טוב', ושם מקל מאוד בעניין לימוד הקבלה. כפי שכותב (אות יג):

”נראה לי שהרב (המהרש”א) ז”ל ראה שהיו מניחין עיון הש”ס ופוסקים גם בימי הילדות, והיו עוסקין רק בחכמה הלזו, וחשש כן ח”ו לא יהיה בדור מי להורות משפטיו ליעקב. וגם בלא זה ממהראוי למלאות כריסו קודם בש”ס ופוסקים, כאשר כתב מר”ן ז”ל גם כן בהקדמה. על כן בקעה מצא וגדר בה גדר. וגם נראה ל”ל שהרב המהרש”א ז”ל לא האירו עינו עדיין בימיו כתבי האר”ן ז”ל, ואיך קדוש ה’ האריז”ל אמר שהנסתרות בזמן הזה הם כמו הנגלות, והוא ז”ל חשש פנה ירסו לעלות וכו’ מי שאינו ראוי לכך, ועל כן גדר גדר. אבל אנו שזכינו וראינו כתבי קדשי הקדשים, אמת נכון הדבר שחלילה להניח עיון ש”ס ופוסקים ולכוון להלכה בלאמיתה של תורה, אבל יבטח בשם ה’ ויטייל ארוכות בדברי האריז”ל, ויפרש על פי דבריו מאמרי הזוהר כיד ה’ הטובה עליו, וזאז ייקרא בן להקב”ה ויקרב הגאולה.”

ובעניין תקנותיו של מהרש"ו בתנאי לימוד הקבלה, כותב (אות יז): "אציין הנראה לעניות דעתי בדברי הקדוש מהרש"ו. דנראה לומר החכמה דודאי אין כוונתו שלא יתחיל ללמוד החכמה הקדושה עד יקים כל הכתוב לחי"ם, דהנה זה לשונו הקדוש, ואם איותה נפשו לבוא בחדרת החכמה זו, יקבל עליו לגמור ולקיים כל מה שאכתוב, עכ"ל. הנה תראה שאמר בלשונו יקב"ל עליו"

שפוט השופטים

תיאור קורות תקופת השופטים

שיחת מוסר נוקבת

נביא ה' מפלח את כליות בני ישראל

בני ישראל באותו הדור שהגיעו למצב סבל קיצוני בידי המדיינים הרשעים, התעוררו לשוב בתשובה ולזעוק אל אלוהיהם, יתברך ויתעלה. היתה זו תשובה מיראה, מחמת יראת המדיינים ולחציהם העצומים. ואחרי ששבו אל בוראם מיראה, הם כבר זכו לזיכוך בכך שזדונותיהם נעשו לשגגות. כעת ראויים היו שהבורא ישלח להם נביא שיוכיח אותם ויעורר אותם להתעוררות פנימית עד שישבו אל בוראם מתוך אהבה והכרה פנימית¹. וישלח ה' איש נביא אל בני ישראל². להוכיחם.

הנביא הזה היה לא אחר מאשר פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן³, אותו צדיק נשגב שכבר היה קשיש מאד. בדורות מאוחרים יותר התגלה פנחס כאלוהו הנביא⁴. כעת, שיגרור הבורא להוכיח את בניו ולהביא אותם לידי תשובה שלימה. זאת היתה תוכחתו הנוקבת של פנחס הנביא⁵:

כה אמר ה' אלוהי ישראל. אנוכי העליתי אתכם ממצרים - ארץ שהיא סגורה ומסוגרת ואף עבד לא יכול היה לברוח הימנה, והוצאתי אתכם מתחת שעבודם הקשה של המצרים. הוספת גם להעביר אתכם את הים, באותות ובמופתים שנראו בקריעת ים סוף⁶. בטומאת מצרים הייתם שקועים והקדמתי להוציא אתכם טרם הגיע קץ גאולתכם, כדי שלא תשקעו לגמרי בטומאתם והייתם צריכים ללמוד מכך עד כמה צריכים אתם להתרחק משיקוציהם וגילוליהם וכיצד נפלתם כך בעבודה זרה?⁷

הוסיף הנביא תוכחה מפי הגבורה -

הלא אתם ראיתם את כל האותות והמופתים שעשיתי לכם כשהצלתי אתכם מידי סיחון ועוג מלך הבשן והצלתיכם מידי לוחציכם. היה עליכם להכיר בכך בגדולת הבורא ולהתמלא ביראת שמים לבלתי תחטאו. ואיך התדרדרתם למצב נורא שכזה?! לאחר מכן גירשתי את הכנעני ויתר העמים מארצם - שוב היה עליכם להבין מכך שמחמת מעשיהם המשוקצים הם גורשו, וכיצד קרה הדבר שגם אתם דבקם במעשים משוקצים כמותם?! ואם לא די בכך, הרי הורשתי לכם את ארצם, התיישבתם בארץ חלב ודבש וקיבלתם נחלה ומנוחה, איפה היא הכרת הטוב?! וכי כך מכירים אתם טובה לי על כל אשר השפעתי עליכם?⁸

מה קורה אתכם יהודים?!

אני ציוויתי עליכם מפורשות לא לטעות אחרי האלילים, אבל לא שמעתם בקולי. לא קיבלתם את דבריי⁹. וכעת ראו את המצב אליו התדרדרתם כאשר השיגה אתכם הרעה הגדולה הזאת!¹⁰

סיים הנביא בחריפות ובלשון נוקבת: "עתה, למרות שאתם זועקים, ראויים אתם שלא ישמע ה' לקול זעקתכם - כפי שאתם לא שמעתם בקולי!"¹¹

קיבלו בני ישראל את התוכחה ושוב בתשובה גמורה ואמיתית. וישועתם התקרבה לבוא - - -¹²

1.....אלשיך	10.....רלב"ג, אברבנאל,
2.....פרק ו, פסוק ח	מלבי"ם
3.....רש"י	11.....אלשיך
4.....בבא מציעא קיד, א	12.....אלשיך
5.....פסוקים ח'-	
6.....אברבנאל	
7.....כלי יקר	
8.....מלבי"ם	
9.....תרגום יונתן	

תולדותיהם

תולדות ועובדות מצדיקי הדורות

משה אהרן אויש

הרה"ק רבי משה חיים מסדליקאב זי"ע

י"ז אייר תק"ס

לשמוע את הבת קול

שמר ושמעת את כל הדברים אשר אנכי מצוך למען ייטב לך כי תעשה הטוב והישר בעיני ד' אלקיך. שמור ושמעת, יובן על פי מאמרם בכל יום בת קול יוצאת מהר חורב, וכפי שפירש הבעש"ט שהם הרהורי התשובה הבאים לאדם בכל יום, וביאר בעל ה'תולדות', שרק מי שרוצה ומשתוקק שתבוא לו התעוררות זו, רק הוא שומע הבת קול שהן הרהורי התשובה, וזה שאמר הכתוב "שמור", כלומר המתן וצפה לשמוע דבר ד', אז בטח "ושמעת" הרהורי תשובה הנוכחים.

"דגל מחנה אפרים"

ספרו הק'

אמר הרה"ק בעל ה'דמשק אליעזר' מוויז'ניץ זצוק"ל בשם אביו הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע בשם זקנו הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע, שלימוד ב'דגל מחנה אפרים' איז מסוגל צו גוטע קינדער.

"שיח זקנים", ח"ה עמ' מב

אמונה פשוטה

פ"א דיבר אדמו"ר רבי יצחק מסקווירא מעניין אמונה פשוטה, וסיפר כי היה מוכסן אחד ממקורבי הבעש"ט הק' והיה עם הארץ גדול רק שהיה מאמין מאוד בהבעש"ט והיה מחזיק אצל אדון אחד כמה אורענדעס, והוא השכיר מידו לכמה מוכסנים לכל אחד אורענדעס אחת, און הער האט זיך אינטער גישמייכלט אינטער, דעם בעש"ט, כן אמר אדמו"ר, והכוונה מזה כי היה חונף את הבעש"ט וכמעט שרימה את הבעש"ט. ופעל אצל הבעש"ט שנשא חן בעיני האדון ולא נתן ראטע בעד האורענדעס כל ימיו, כי האדון היה מוחל לו. והוא לקח ראטע אצל המוכסנים שהיו שוכרים מידו ועוד היה לוקח אצלם בכל שנה הוספה. ואחר פטירת הבעש"ט הק' התחיל האדון לתבוע ממנו ראטע, ויסע המוכסן הנ"ל להרה"ק ר' יעקב יוסף הכהן מפולנאה תלמיד הבעש"ט בעהמ"ח ספר 'תולדות יעקב יוסף', ויספר לו עניינו ומבוקשו. ויאמר לו התולדות הקדוש עתה שנפטר רבנו הקדוש הבעש"ט אם יש לאיזה אדם איזה מבוקש העצה לזה שיאמר תהלים בכוונה בכל לבו ויעזור לו השי"ת. וילך המוכסן מהתולדות וידפוק על הדלת ויאמר בוודאי יש לנו לבכות ולהתאונן על פטירת רבנו הקדוש הבעש"ט, כי בעת שהיה רבנו עמנו בעוה"ז האם היינו צריכים אז לאמר תהלים. וכאשר שמע התולדות דבורי הבין ברוח קודשו כי הוא אומר זאת באמת מחמת רוב אמונתו בהבעש"ט אמונה פשוטה. אז קרא אותו התולדות והחזירו, ויאמר לו לך לביתך כי פעלת שלא תשלם ראטע. וכן היה כל ימי חי התולדות.

ואחר פטירת התולדות התחיל האדון עוד הפעם לתבוע ממנו ראטע. ויסע המוכסן הנ"ל להרה"ק ר' משה חיים אפרים זצוק"ל נכד הבעש"ט, והרה"ק הנ"ל היה אז משכן כבודו בעיר מעז'בוז' אשר שם ספון זקנו הק' הבעש"ט. וקודם שבא המוכסן להרה"ק הנ"ל, הלשינו עליו לפני הרה"ק הנ"ל ואמרנו לו תדעו כי יבוא לפניכם איש אחד עם איזה מבוקש, וואס ער האט זיך אינטער געשמייכלט אונטער זקנכם און אינטער דעם תולדות. (כן אמר אדמו"ר, וכאשר ביארנו מקודם הכוונה מזה) כי פעל אצלם שלא נתן ראטע להאדון כל ימיו והוא לוקח ראטע אצל המוכסנים האחרים, ולא די לו זאת אלא שהוא לוקח אצלם בכל שנה הוספה. וכאשר בא המוכסן הנ"ל גער עליו ויאמר לו רשע אתה רימית את זקני ואת התולדות, וחשבת לרמות גם אותי. וילך המוכסן מהרה"ק הנ"ל בפחי נפש, וירץ תיכף על ציון הקדוש של הבעש"ט. ויבן מאוד ויצעק רבי על מי עזבתם אותו. ומרוב הבכייה נדרם וישן שם. ויבוא אליו הבעש"ט בחלום ויאמר לו לך לנכדי ותפעל עתה אצלו שלא תשלם ראטע. והרה"ק הנ"ל היה דרכו כשהיה ישן היו הולכים שומרים סביבות ביתו לשמור שלא ילך שום אדם סמוך לביתו. כי אם היה הולך איזה אדם אפילו בחוץ סמוך ממש לביתו לא היה יכול לישן. ובעת הזאת היה ישן הרה"ק הנ"ל, והמוכסן הנ"ל מחמת רוב אמונתו בהבעש"ט, ע"כ כשאמר לו הבעש"ט בחלום לך לנכדי, נתעורר תיכף והקיץ משנתו וירץ תיכף להרה"ק הנ"ל במהירות ובהתפעלות גדולה כ"כ עד שמרוב זריזותו לא הרגישו בו השומרים ולא ראו אותו. והוא בא לבית הרה"ק הנ"ל, והרה"ק הנ"ל הקיץ אז משנתו ויאמר להמוכסן הנ"ל לך לביתך כי פעלת שלא תשלם ראטע כל ימך וכן היה.

"מעשיות ומאמרים יקרים"

תולדותיו

הרה"ק רבי משה חיים אפרים אשכנזי מסדליקאב זי"ע, נולד בשנת תצ"ז לאביו הרה"ק רבי יחיאל מיכל אשכנזי זי"ע ולאמו הרבנית אדל ע"ה בת מרן אור שבעת הימים רבנו הבעש"ט הק' זי"ע.

גדל על ברכי זקנו הק' עם אחיו הרבי ר' ברוך ממעז'בוז' זי"ע. ואחר הסתלקות זקנו נסע להסתופף בצל המגיד ממעזריטש זי"ע ובצל ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע. לימים נתקבל למגיד מישרים בסדליקאב ומשם זרח אורו למרחקים בהפיצו תורת החסידות על פני העולם. קודם הסתלקותו עבר למעז'בוז' ושם נסתלק ביום י"ז אייר ל"ב עומר תק"ס, ומנו"כ באוהל זקנו הק'.

צאצאיו:

בנו הרה"ק רבי יעקב יחיאל מקאריץ זי"ע.
בנו הרה"ק רבי יצחק מקאליס זי"ע.
בנו הרה"ק רבי יוסף זי"ע.
בתו הרבנית אדל ע"ה, אשת הרה"ק רבי דוד הלוי איש הורוביץ זי"ע ממשיך דרכו בסדליקאב.

קדוש בין קדושים

אלומות אורה וזהרורי הוד בשולי אדרתו הטהורה והנשגבה של

הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא זי"ע הי"ד

בעל 'שארית לפנחס'

במלאות 80 שנה לעקידתו על קידוש שמו יתברך - י"ז באייר תש"ג-תשפ"ג

80 שנים
להסתלקותו

הרה"ק מבעלזא, התקיימה בפאר והדר בעיר בעלזא אור ליום י"ב טבת שנת תר"ס, ונשאר שם לשבת סמוך על שולחן חותנו שנים רבות על התורה ועל העבודה, שם קנה לעצמו שלמות על שלמותו בהתמדה ושקידה נפלאה, מופרש ומוקדש מתענוגי עולם הזה מכל וכל. יושב היה רבנו כל היום מעוטר בטלית ותפילין עד סמוך לחשיכה בלי טעימה כל שהיא, אחר תפילת המנחה טעם קמעא כדי להפסיק את תעניתו.

אחר-כך התחיל מחדש את סדר יומו בקיימו לא איברא לילא אלא לגירסא, להמשיך עליו חוט של חסד בעוסקו בתורה כל שעות הלילה ברציפות עד הבוקר בהתלהבות ובחשק נפלא, כשהוא מציג רגלו אחת על הכיסא כדי שלא תחטפנו השניה, וכשהשמש

יצאה על הארץ בשעה שמונה או נח מעבודתו לתת לעפעפיו תנומה, "און האט געמאכט נאכט" [כעדות חתנו הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא זי"ע], וישן כשעתיים, ובערך בשעה עשר התגבר כארי לעולת התמיד של שחר והפטיר כדאמול.

אין זה פלא אפוא שרבנו היה נערץ ונקדש מאוד בפי חותנו הק' מבעלזא. ומסופר, שכשגיסו של רבנו, הרה"צ רבי יצחק נחום אב"ד ראווה רוסקא זצ"ל, הגיע לבעלזא לחתונתו, שאלו חותנו הק': "האסטו שוין געזעהן מיין ר' פיניא'לע? ס'איז א סגולה צו יראת שמים אזא איד אנצוקוקען!"... (האם כבר ראית את פיניא'לע שלי? זוהי סגולה ליראת שמים להביט בפניו)...

כן הרבה חותנו הק' להפליג בשבחיו והיה אומר שגם לפני חמישים שנה היה רבי פיניא'לע שלי חידוש גדול! עוד הרבה לומר: "מיר דאנקען השי"ת טאג טעגליך אז מיר האבין די זכייה צו זיין מיט אים אונטער איין דאך!"... (אנו מודים להשי"ת בכל יום על גודל הזכייה שיש לנו להיות יחד עמו תחת קורת גג אחת). ופעם אמר עליו שיש לו ממש את הצורה של זקנו הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע.

כל מעייני בך

מתמיד עצום היה רבנו בתורה הקדושה יומם ולילה, וחותנו הרה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע העיד עליו פעם, שארבעה חלקי שו"ע שגורים לו על פיו כ"אשרי". מספרים, שחתנו הרה"ק מהר"י מסקווירא זי"ע שהיה נודע בהתמדתו המופלגת, המשיך ביתר שאת גם לאחר נישואיו בהיותו סמוך על שולחן חמיו הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא זי"ע, וכבר בימי ה'שבע ברכות' ישב הרה"ק מסקווירא כל היום בביהמ"ד ולא

הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא זי"ע

לרבנו אשר מאוד חמדה נפשו ואיוותה לקחתו לחתן לבתו מרת חנה רחל'ע הי"ד ע"ה, עד שעלתה בידו וקשרי השידוכין נגמרו בכי טוב.

כל-כך נפלאה אהבתו של הרה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע אל רבנו, שבינתיים עד שהקשר בא לידי גמר, בא השמש בצהריים ונחשכו המאורות בהסתלקותו של אביו הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע ביום כ"ג בשבט תרנ"ד, ובהאי עידן באמצע ימי השבעה גמר אומר בנו הרה"ק מהר"ד לקיים את קשרי השידוכין, מבלי לחכות עד תום ימי האבלות, וטעמו ונימוקו עמו שמקיים בזה מצות כיבוד אב שהקשר הזה היה חפצו ורצונו הק' של אביו! ובפעם הראשונה כשראהו חותנו הרה"ק מבעלזא התבטא עליו: "ער איז פון די גרויסע נשמות אין רוסלאנד".

שמחת אפרינו עם הרבנית חנה רחל ע"ה בת

כבר משחר טל ילדותו יגע ושקד הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא זי"ע הי"ד בתורה, כאשר יראתו קודמת לחכמתו עד כי גדל וצמח לאילנא רברבא, עץ זית רענן. אפס קצה גדלותו באותם ימים נוכל להביט ולהתבונן מתוכן ומכתלי המכתבים שכתבו עליו גדולי וחכמי אותו דור דעה, בעודו רך בשנים וצעיר לימים כבן עשרים שנה, כשכבר אז ניכרה הערצתם בשבח המגיע לכתבים.

לדוגמה ננקוט מתוך ב' מכתבים וזה לשונם: "גבר קדישא חו"פ ה"ה כבוד ידיד עליון וידיד יראי ד' וידיד נפשי עוז הרה"ק והטהור פרי עץ החיים שמן תורק כקש"ת מו"ה פנחס שליט"א"; "הרה"ק המפורסם בחסידות ופרישות הגדול בתורה ובחכמה וביראה מעוז ומגדול שמו

הטוב כשמן תורק כקש"ת מוה"ר מורינו הרב ר' פינחס שליט"א' - כשגדולי הדור משתעשעים בחידושי תורתו.

עוד זכה בצעירותו לכתר תורה וקיבל "הורמנא דמלכא" להורות דעה ולהבין שמועה מאת גדולי דורו, בראשם הגאון האדיר רבי יצחק שמעלקיס זצ"ל אבדק"ק לבוב אשר הפליג את חריפותו ובקיאיותו הנפלאה, ופארוהו ושבתוהו לגדול בכל מכמני התורה. שמעו הטוב שהלך ונדרף למרחוק הגיע עד לגליציה הרחוקה, לאוזני מרן הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע, אשר מלבד כי בכלל ערגה נפשו של הרה"ק מבעלזא להתחתן עם צאצאי גזע קודש בית טשערנאביל, כאשר אף התבטא פעם: "איך וויל די גאנצע מזרח וואנט זאל מיר זיין אויסגעשטעלט מיט טשערנאבלער אייניקלעך"... חיבה יתירה נודעת לו

מאוסטילא ללעמבערג. ידיעה בעיתון 'נייער מארגען' כ"ד חשוון תרח"צ על השבת הגדולה במחיצת רבנו

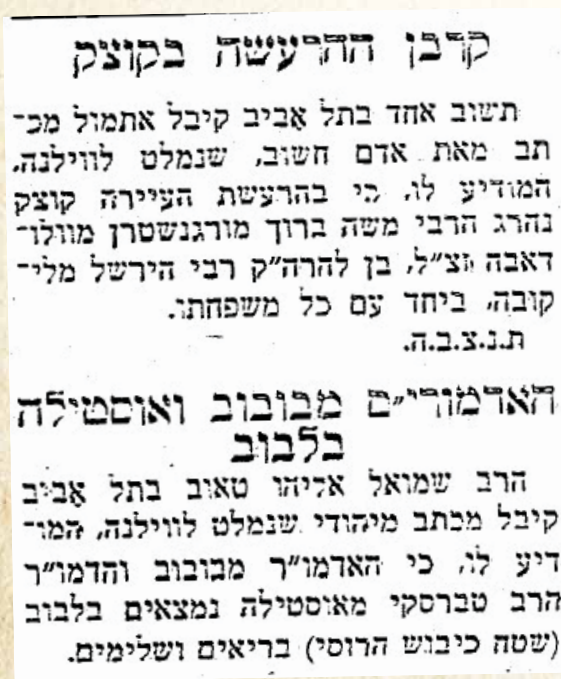
בקדושה של מעלה. ביתו של רבנו בעיר פשמישל

בהזדמנות אחרת השיב: בזוהר הק' הקשה דכתיב "פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון", ולמה לא כתיב "לכל חי אכלם". ותירץ רבנו, שיש אנשים הזקוקים להרבה אוכל כדי שיהיו שבעים מזה, ויש שדי להם במיעוט אוכל, כמאמר הכתוב (ויקרא כו, ה) "ואכלתם לחמכם לשובע", ופירש"י שם אוכל קמעא ומתברך במעיו, וזה שאמר "ומשביע לכל חי רצון", היינו שמשביע לכל חי כפי רצונו.

'חסיד מיט אלע פיטשעווקע'ס'

"כשבאתי לבעלזא", היה אומר רבנו פעמים רבות, "קשה היה לי להתרגל לדרך חדשה זו, מה שלא ראיתי אצל אבותיי הקדושים. זמן רב חלף, כשלוש שנים ומחצה, עד שהתרגלתי. ברם, משכבר רגיל הייתי בדרך זו, דבקתי בה כליל, והייתי ל'חסיד מיט אלע פיטשעווקע'ס'..."

אחד מחסידיו של רבנו מוסיף בכתביו: "שמעתי מפי איש מהימן

בימי צר ומצוק. קטע מעיתון של אותם ימים על שהותו של רבנו בלבוב תחת שלטון הרוסים

פסק פומיה מגירסא, ואף לא נכנס אל ביתו לאכול מעט ולנוח קמעא.

הדברים לא מצאו חן בעיני חותנו הרה"ק מאוסטילא ונכנס אל חמיו הרה"ק מהרי"ד מבעלזא ושטח בקשתו בפניו שיואיל לומר לחתנו החדש – הרה"ק מסקווירא, שיסור אל ביתו להחיות נפשו ולטעום משהו. הרה"ק מבעלזא ענה להרה"ק מאוסטילא: "מה אתה רוצה ממנו? הרי גם אתה לא היית טוב יותר ממנו..."

כבר בימי חורפו התפרסם רבנו כגדול בתורה ברחבי העולם. לכל מקום שהגיע במהלך נסיעותיו בקרב הארץ, התקבצו אליו הלומדים המקומיים ופלפלו עמו בדברי תורה. כאשר נפוצה שמועה שהוא אמור לבקר בעיר מסוימת, הכינו הלומדים את עצמם בקושיות ובשאלות החמורות ביותר, שהיו מונחות אצלם ב"צריך עיון". פעם בהגיעו לעיר חוסט, נפגש עם הרב דמתא, הגאון המפורסם רבי יוסף צבי דושינסקיא זי"ע (מהרי"ץ), אשר הציע לפניו המון קושיות ושאלות שהיו מוקשים אצלו, והרה"ק מאוסטילא השיבו על כל ספקותיו וקושיותיו בליבון שמעתתא, על פי מקורות ברורים מש"ס ומפוסקים.

בתקופת השואה נודע לו שהרשעים הנאצים ימ"ש אורבים לנפשו ומחפשים אחריו כאחד ממנהיגי היהדות. לכן התחפש רבנו ליהודי פשוט מהמון העם וברח ממקום למקום. בסתר אוהלו המשיך ועסק עוד ועוד בתורה ובעבודה כמקדם קדמתא, והקפיד אז על שקידת התורה עוד יותר מזמנים רגילים. למקורביו סיפר, שבעת מלחמת העולם הראשונה, זירז חותנו הרה"ק רבי יששכר דוב מבעלזא זי"ע את ה'יושבים' ללמוד תורה ביתר שאת, היות שדם ישראל נשפך כמים ר"ל, אם כן, אין שמחה לפני הקב"ה כביכול, לפיכך צריכים להגביר את התמדת לימוד התורה יותר מהרגיל, כדי לגרום שמחה לפניו יתברך... סיים הרה"ק מאוסטילא ואמר: **"אם כך היו הדברים אז, על אחת כמה וכמה כיום, כאשר ישראל מובלים כצאן לטבח ובכל יום נהרגים אלפים, בוודאי שחייבים יותר ויותר להתחזק בלימוד תורתנו הקדושה!"**...

פעם אחת שאלוהו מקורביו בתקופה איומה זו: "איך אפשר להתחזק וללמוד תורה בזמן שמחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה?" השיב להם רבי פיניע'לע באמרתו של הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבוז זי"ע שאמר פעם: "הדבר המפחיד ביותר הוא קוואק, ובכל זאת מנדנדו קל דרבנן אני מפחד יותר". סיים רבי פיניע'לע ואמר: **"הרי העוון של ביטול תורה אינו נדנדו דרבנן, ולא עבירה דרבנן, אלא איסור דאורייתא!"**

סיפר נכדו כ"ק מרן אדמו"ר מסקווירא שליט"א, שאמרו עליו, על הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא זי"ע, שהיה בקי נפלא בשו"ע ונושאי כליו והיו נהירים לו כל הפוסקים שהובאו בש"ך וגם ידע בדיוק את מספר הפעמים שהש"ך מביאם בין המוני מראי מקומות. כמו"כ סיפר הרה"ק רבי שלום משאץ זי"ע, כי פעם, כשהיה עומד בלימודו בשו"ע חו"מ, נזדמן לו להיפגש עם הרה"ק מאוסטילא ונכנסו בשיחה בענייני חושן משפט, ונוכח לדעת שהוא זוכר כל דף ודף בשו"ע חו"מ עם נושאי כליו וה'קצות' – **"ער האט געקענט פריש יעדן דף ווי ער וואלט דאס יעצט געלערנט"**. והתבטא עליו: **"ער איז א זיידענער בעל מוח"**... [הוא בעל מוח עדין]. (שארית לפנחס' הקדמה).

מסופר, שפעם נסעה בתו של רבנו, הרבנית טראני ע"ה [אשת חבר הרה"ק מהרי"י מסקווירא זי"ע] לנסיעה קצרה והייתה אמורה לחזור עם הרכבת שהגיעה בשעה שש בבוקר. והנה, מחמת סיבה טכנית איחרה את הרכבת ולכן חזרה עם הרכבת השנייה בשעה תשע. כשנכנסה לבית רבנו שהיה שקוע בלימודו כל הלילה ולא הבחין שכבר הגיעו שעות הבוקר, שאל אותה בתמיהה: **"דער זעקסטער באן איז שוין אנגעקומען?!"** [האם הרכבת של השעה שש כבר הגיעה?] ענתה לו בתו, שלא רק הרכבת של השעה שש כבר הגיעה, אלא גם הרכבת של השעה תשע כבר הספיקה להגיע...

עבודת הקודש מבעד לחלון

עבודת קודשו בלהבות אש שנמשכה שעות ארוכות אל תוך היום כהכנה דרבה לקראת תפילת שחרית, הייתה נודעת ומפורסמת בפי כל, כאשר רבים וטובים היו חפצים לבוא בארבע

אמותיו של רבנו ולהתענג על זיו אורו באותן שעות יקרות מפז. אחד מהם היה כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברך משה' זצוק"ל מסאטמאר, שהיה דבוק מאוד בדמותו של רבנו והרבה היה מספר בהפלגה גדולה על שגב רוממות קדושתו, כפי שזכה להכירו ולראותו כמה פעמים בזכות גיסו הרה"צ רבי יוחנן טווערסקי זצ"ל אב"ד מוושאי – בנו של רבנו וחתן אביו הרה"ק ה'עצי חיים' זי"ע מסיגעט.

"הפעם הראשונה בה זכיתי לראות את הרה"ק מאוסטילא הייתה כשהגיע לסיגעט לרגל שמחת נישואי אחותי עם רבי יוחנן טווערסקי", סיפר לימים ה'ברך משה'. "היות וכבר שמעתי לפני-כן על גודל עבודת קודשו בשעת תפילת שחרית שהייתה נמשכת על פני שעות ארוכות, השתוקקתי מאוד לזכות ולשהות במחיצתו כדי לראות עבודתו מקרוב. אולם, היות ומנהגו של הרה"ק מאוסטילא היה להתפלל ביחידות בתוך חדר סגור, לא יכלו לראות סתם כך את עבודתו הרבה בשעת התפילה. אני אמנם כן רציתי לראות את עבודתו הנשגבה בשעת התפילה ולכן טיכסתי לעצמי עצות איך אוכל לראותו בתפילתו".

המשיך הרבי מסאטמאר את סיפורו: "החלטתי לעמוד בחלון החדר שם התפלל הרה"ק מאוסטילא תפילת שחרית, ומשם לראות את נועם עבודתו בשעת התפילה. אך היות והחדר בו התפלל היה בגובה קומה, לקחתי עצים והנחתי אותם אחד על השני מלמטה עד שהגיעו סמוך לחלון החדר, שם עמדתי על העצים והשקפתי מבעד לחלון לתוך החדר כדי לראות את עבודת הקודש של הרה"ק מאוסטילא".

כל ימיו היה ה'ברך משה' מספר ומדבר בהתפעלות גדולה מאותה עבודת עבודה נשגבה של הרה"ק מאוסטילא, כפי שזכה לראות אז מבעד לחלון החדר. **"משעות הבוקר המוקדמות היה הרה"ק מאוסטילא מכין את עצמו לקראת תפילת שחרית"**, סיפר הרבי בערגה, **"אבל רק בשעות אחר-הצהריים המאוחרות היה מתחיל את התפילה שהייתה באש להבה יוקדת ביותר. כך היה יושב גם אחרי התפילה עם טלית ותפילין תוך כדי עבודתו המיוחדת שהייתה דומה לאחד משרפי מעלה. רק בשעות הלילה היה מפסיק את תעניתו על ידי טעימה כלשהי, לאחר-מכן היה יושב ומקבל את הקהל משך שעות רבות, ובסיום קבלת הקהל יצא לטייל קצת ברחובות סיגעט"**.

כשנשאל פעם רבנו למה הוא מסגף את גופו כל-כך בתעניות ובמיעוט שינה, השיב: **"אינני יודע לשם מה לפנק את גופי, הרי לנשמה אין שום עיכוב לעבודת הבורא, כי אם מצד הצטרכות הגוף, ואם כן צריכים לספק את הגוף רק עם ההכרחיות לקיומו בלבד..."**

הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא זי"ע הי"ד -

הייתה האשה בישועתה. שלח אפוא לחפש אחריה ולא מצאوه, וסיים הרה"ק מבעלזא: "הייתה לי עבודה קשה ומאומצת, אך לבסוף שוחרר בנה מהצבא"...

מעניין לעניין: בתקופתה הראשונה של המלחמה בשנת ת"ש, נכנסו הרוסים לגליציה המזרחית, שם אילצו את היהודים לעבוד עבורם בשבת. על יהודים שהתנגדו לכך איימו כי ישלחו אותם לסיביר. היהודים שהיו שם לא ידעו כדת מה לעשות, מצד אחד הרי חילול שבת לפניהם וכיצד ילכו בידיהם לעבוד עבודה ביום השבת. ומצד שני, הרי אם יישלחו לסיביר, גם שם יצטרכו לעבוד בשבת, ולא עוד אלא גם

אורח בלעמבערג. עיתון 'נייער מארגען' ד' כסלו תרצ"ז מדווח על הגעתו של רבנו לעיר

ששמע מפי קודשו, שאמר כי היה תקופה בבעלזא שלא היה כל-כך חסיד של חמיו, ובין הדברים שעשאו חסיד היה אחר הנהגתו במונקאטש, שלא הוציא מפי קודשו אף דיבור קל נגד יריביו. ואדרבה, אמר כי בכל יום הוא מתפלל להש"ת שלא יזיק לו כלום וכו'. וסיפר, כי נסע פעם אחת יחד עם חותנו הקדוש ז"ל בעגלה אחת בעיר מאסט, שהיה שם חנוכת בית הכנסת, והיה לו לחמיו ז"ל שם כבוד גדול, וראה כי ממש זלגו מעיניו דמעות הרבה, והיה אומר בחשאי: "הכתר והכבוד לחי עולמים"...

בנוסף לדבקותו הרבה בחותנו הק', מרן מהרי"ד זי"ע, שמר רבנו את כל אשר שמע וקיבל מפי חותנו הגדול, והיה בור סיד שאינו מאבד טיפה. במשך כל ימי חייו, היו דברי חותנו הק' נר לרגליו ויסוד לדבריו. את כל דברי תורתו אשר נשא במקהלות עם, בשולחנות הטורים ובכל עת מצוא, היו בנויים על יסודות דברי רבותינו הק' מבעלזא בכלל, וחותנו כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע בפרט. עובדות ואמרות שונות נשארו לפליטה, שהיו שגורים בפי רבנו מאשר שמע וחי בבעלזא, במחיצת אותו זקן חותנו כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע.

באחד השיחים סיפר רבנו, שפעם שח לו חותנו הק' ואמר: "להיות רבי הוא דבר קשה!" וסיפר לו, כי פעם אחת באה אליו אשה מרוסיה ובידה קוויטל עבור בנה העומד להתייצב לצבא, ונפשה בבקשתה שיזכה להשתחרר ולא ייפול לידיהם. רק לאחר שהלכה הבחין הרה"ק מבעלזא כי השאירה כפדיון נפש סך של חמש מאות רובל – סכום עצום בימים ההם – והבין מכך שבטוחה

רבנו זי"ע מוקף בחסידיו

כבר בהיות הרה"ק מבעלזא במונקאטש, בעיצומם של ימי המלחמה, הגיעה משלחת נכבדה מעיר אחת, במטותא למנות את רבי פיניע'לע למרא דאתרא. בימים ההם גברו הפצרותיהם של בני הבית, שדאגו לכלכלת בני המשפחה הגדולה ורצו להוריד מעולו של מרן מהרי"ד זי"ע, בכך שאחד מיוצ"ח יתמנה לרב באחת העיירות, וכך יוכל לכלכל בעצמו את בני משפחתו. לשמע הצעה מיוחדת זו, ניסו המקורבים לפעול אצל הרה"ק מבעלזא שיסכים לכך, אך הוא סירב בכל תוקף.

לימים, כאשר ישב כבר רבי פיניע'לע על כס הרבנות בעיר אוסטילא, הסביר מרן מהרי"ד זי"ע באוזני החסיד ר' ישראל משה מאנדל ז"ל מטעגלאש, את פשר סירובו להצעה ההיא. וכה סיפר: "כאשר באו אז אנשי העיר לקבל את חתני כרב לעירם, קראתי לבתי הרבנית חנה רחל'ע, ושאלתי אותה: 'אמרי לי, כמה הוא סכום הכסף שאצטרך לשלוח לכם לאוסטילא'? חישבה מרת חנה רחל את הוצאותיה, כל הנצרך לה לביתה וכך גם התחייבותה לצדקה, בהיות שנהגה כבר בבעלזא לפרוש כפה לעני ולשלוח ידיה לאביון, והציגה לפני את הסכום המלא.

"כעת, לאחר שכבר נתמנה רבי פיניע'לע לרבה של אוסטילא, כאשר באה לבקר אצלי, ביקשה ממני, כי היות שבבעלזא שהיא עיירה קטנה, לא היו הוצאותיה לצדקה גדולות כל-כך, לכן היה הסכום ההוא די עבורה, אולם לאחר שעברו לעיר גדולה, שגם העניים שבה מרובים ונוספו גם הם על חשבונה, צריכה היא לקצבה נוספת משל זו".

"אז", הפטיר מרן מהרי"ד זי"ע, "כאשר הציעו לפניי את הצעת הרבנות, ידעתי גם ידעתי שלא זו בלבד שלא ארוויח ממינו זה, אלא הדבר אף יעלה לי ביוקר... וכי בכדי להכפיל את הוצאותיהם שילחתי מביתי מרגלית כזו?!!..."

רק בשנת תרפ"ג, לאחר שחזר הרה"ק מבעלזא וכל פמליא דייליה לעיר הולשיץ שבגליציה, נעתר לבקשת טובי עיר ואם בישראל 'אוסטילא' שבוואהלין ונתן את הסכמתו שחתנו רבי פיניע'לע יכהן שם פאר וישב על כיסא הרבנות בעיר.

ברכתין בכל אשר תעשה

טרם עזב רבי פיניע'לע את הולשיץ והלך להיפרד מחותנו הק', ביקשה ממנו זוגתו הרבנית חנה רחל ע"ה, שיבקש בעת ברכת הפרידה שחותנו הק' יברכנו שיוכל לפעול ישועות עבור כלל ישראל. רבי פיניע'לע לעומתה סירב ואמר שדבר זה אי אפשר להשיג על ידי בקשה, אלא על ידי גיעה רבה בעבודת הבורא יתברך.

ראתה הרבנית ע"ה כי לא תוכל לו, קראה לבנה הגדול הרה"ק רבי ישעי' זושא זצוק"ל (לימים חתן דודו כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א מבעלזא זי"ע), **ופקדה עליו בגזירת כיבוד אב, שיבקש מזקנו ברכה מיוחדת שיוכל אביו לפעול ישועות לבני ישראל. ואכן עשה כדבריה.**

הרה"ק מבעלזא שהבין מיד שידה במעל, ושרבי פיניע'לע לא הסכים לבקש בקשה כזו, אמר להם: התורה הק' מספרת לנו, שעשו שאל את יצחק (בראשית כז, לח): "הברכה אחת היא לך אבי", ומיד נאמר: "וישא עשו קולו ויבך". וקשה, הלא עשו שאל את שאלתו מאביו, ומדוע לא המתין עד אשר יענה לו אלא התחיל לבכות מיד? עוד קשה, אצל ברכת עשו מצינו: "ויאמר אליו הנה משמני הארץ" וגו', ומדוע לא נאמר כמו אצל יעקב (שם פסוק כז): "ויברכהו ויאמר" וגו'.

אלא – תירץ מרן מהרי"ד זי"ע – זקני ז"ל (מרן מהר"ש זי"ע) דקדק בלשון "ברכני גם אני אבי", ולא אמר "ברך גם אותי", כיון שעשו רצה להיות בבחינת אב המשפיע לבניו, כצינור המשפיע שפע טוב מלמעלה למטה, ולזה אמר: "ברכני גם אני אבי" – רוצה אני להיות בבחינת אב, שאוכל לברך את כל מי שארצה.

והנה, איתא בגמרא (סנהדרין קא:): "שלושה באו בעלילה (שלא באו לבקש לפני הקדוש ברוך הוא בתפילה, אלא באו בעלילה, שאמרו דברים של ניצחון שאין להם תשובה, רש"י). אלו הן קין, עשו ומנשה. קין דכתיב: 'גדול עווני מנשוא', אמר לפניו: רבנו של עולם כלום גדול עווני משישים ריבוא שעתידין לחטוא לפניך ואתה סולח להם. עשו דכתיב: הברכה אחת היא לך אבי

הקשר המופלא של הרה"ק מאוסטילא עם גיסו בזיוו"ר הרה"ק ה'מקור

ברוך' זי"ע מסערט ויז'ניץ

ממון, אבל כשאני וגיסי הרה"ק רבי פיניעלע מאוסטילא זי"ע אמרנו לחותננו מרן מהרי"ד, שאנו שני אברכים צעירים ונלך אנו במקומו, אמר לנו בזה הלשון: **"על כל רחוב שהולכים לקבץ מעות לצדקה מתכפר כרת אחד, נראה לכם שאתן זאת לאחרים"?**!... מיד כשאמר זאת הסכמתי לדבריו.

מעשה פלא מביא הרה"ח הישיש ר' יהודה לייב קוסטינר ז"ל בספרו 'טובות זכרונות' (עמ' רפו):

שמעתי מרבנו הק' ה'מקור ברוך' זי"ע באחת ההתוועדויות שנערכו בסוכת קודשו ברמת ויז'ניץ, שכשעלה לארץ הקודש בשנת תש"ז, הלך לבקר את גיסו מזיוו"ר הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע. במהלך הביקור שאל אותו הרה"ק מבעלזא היכן בדעתו להתיישב ולקבוע את מקום מגוריו, ורבנו השיב שלא משנה לו היכן אך בעיה"ק ירושלים ברור לו שלא גור.

סיפר על- כך רבנו מעשה שהיה עם גיסו הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא זי"ע, בעת שרצה לנסוע לבקר את אביו הרה"ק רבי מרדכי מראחמיסטריווקא זי"ע שהתגורר בארץ ישראל, בשנת תרע"ד. מספר שבועות קודם לכן, שוחח חותנם הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זי"ע בשבח ארץ ישראל, ולעת פרידה ביקש הרה"ק מבעלזא מחתנו רבי פינ'יעלע, שיפרוס בשלום אביו הק' ויאמר לו שהוא מתפלא מאוד, איך יהודי כמוהו יכול להתגורר בירושלים...

מכאן הסיק מרן ה'מקור ברוך' זי"ע, שלא היה רצון קודשו של הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע לקבוע מקום מגורים בירושלים, למרות שלא הסביר את טעמו למה ומדוע.

דיברו אל הקב"ה ועשו דבר אל אביו, ומהי ההשוואה. אלא יש לומר, שעשו טען כלפי אביו ואמר: 'הייתכן שאתה תהיה יחיד בעולמך שיהיה לך כוח זה, ורק שתברך אתה יזכה לברכה? גם אני רוצה בכך! ואם תאמר, מאת ה' הייתה זאת ולא ממך, הרי טענתי גם כלפי שמיא, איך ייתכן כדבר הזה?'. וזוהי העלילה.

לכן סיבב הקב"ה שיבכה עשו כדי שלא יזכה לברכה, שהרי הדין הוא שהמברך צריך להיות בשמחה, ואם אין שמחה אין ברכה, ולמדים זאת מפסוקים אלו: 'ויען יצחק ויאמר' ולא בירכו בברכה שביקש, אלא "הנה משמני הארץ" וגו'. אבל יעקב אבינו ע"ה, "שמדבר בלשון תחנונים", כמו שפי' רש"י עה"פ "הקול קול יעקב", הוא זכה וקיבל את הברכות כראוי.

סיים מרן מהרי"ד זי"ע ואמר לרבי ישעי' זושא: **"טוב נהג אביך שלא ביקש, כי נוהג הוא כיעקב אבינו ע"ה, ומכך יש ללמוד שאכן יעזור השי"ת לאביך שיבורך בברכת יעקב, ויזכה לפעול ישועות לבני ישראל..."**

כי אלך בגיא צלמוות

כאשר פרצה המלחמה האיומה ונודע לרבנו כי הנאצים הארורים ימ"ש אורבים לו ומחפשים אחריו כאחד ממנהיגי היהדות הבולטים, התחפש בלבוש בגדי יהודי פשוט וברח לסאמבור. אבל גם לשם הגיע השטן המשחית אחרי ימים ספורים, והייתה עת צרה גדולה בפרט ביום הקדוש (שנת ת"ש) כאשר הצר הגרמני ימ"ש הטיל על ראש האוכלוסייה היהודית גזירת מס שבקושי האמינו שיוכלו לסלק עוד באותו היום. בחסדי ה' המציאו את הכסף ולרגע סר מר המוות. למחרת נכנסו הרוסים, והגרמנים עזבו את העיר לפי המוסכם ביניהם מראש לחלק שלל, היינו לפלג את מדינת פולין הנכבשת בין שניהם.

מעתה היה רבנו תחת ממשלה קומוניסטית, כאשר מיותר לציין שאף זו פירושה חיי פחד וסכנה על כל צעד ופסיעה. כשנה וחצי היה רבנו תחת משטר זה ורבות פעל במשך זמן מעורפל זה לטובת אחינו בני ישראל, בפרט אותם שנשלחו ברכבותיהם לסיביר הרחוקה ונפשם כלתה לקבל חבילות של מצות ושאר מצרכי מזון ואוכל. בחורף תש"א אף עמד בראש אספת רבנים שהחליטה לערוך מגבית רחבה לצורך זה ולשלוח להם מצות וצימוקים

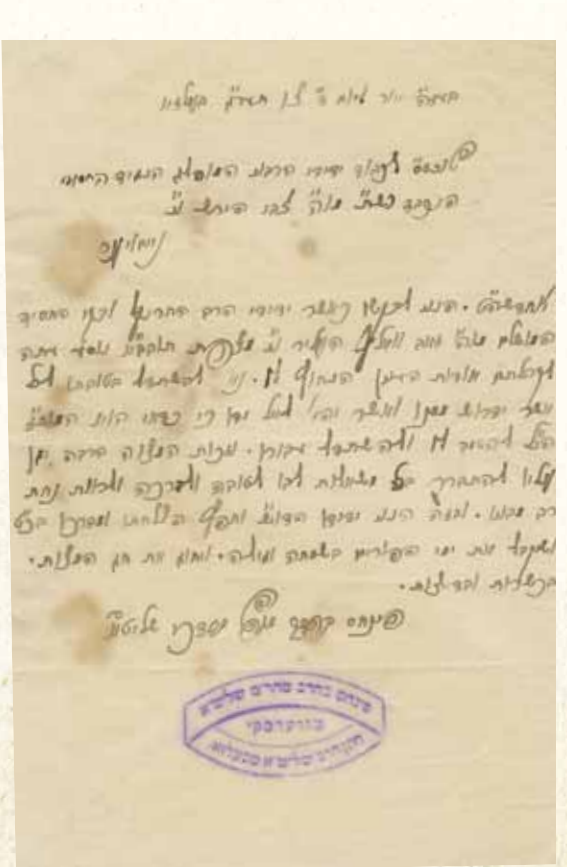
סיפר הרה"ק ה'מקור ברוך' זי"ע מסערט ויז'ניץ, שפעם אחת ציטט חותנו בזיוו"ר מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע בדברי תורתו שאמר בעת עריכת שולחנו הטהור, ממה שכתב הרמ"א בהגהותיו לשולחן ערוך. אחרי ה'טיש' הבחין הרה"ק מבעלזא שהוא (ה'מקור ברוך') עומד ומשוחח עם גיסו הרה"ק רבי פיניעלע מאוסטילא זי"ע הי"ד. ניגש אליהם ושאל במה הם עוסקים, וענו לו שהם חוזרים על ה'תורה' שאמר, והם תמהים כיון שאינם זוכרים היכן כותב כן הרמ"א.

ניגש הרה"ק מבעלזא אל ארון הספרים, הוציא שו"ע והראה להם את דברי הרמ"א במקומם, אח"כ החזיר את השו"ע לארון. לאחר שפרש מהם, ניגשו אל ארון הספרים והוציאו שוב את השו"ע. חיפשו אחר דברי הרמ"א על מנת לעיין בו שוב, משום שכל העניין נראה להם כחידוש שלא הכירוהו. להפתעתם, שוב לא מצאו את דברי הרמ"א בסימן שהראה להם חותנם הגדול. נענה אז הרה"ק מאוסטילא ואמר למרן ה'מקור ברוך': **"די שווער מיט זיינע לעכטיגע אויגן זעהט וואס אונו זעהן נישט"...** (חותננו בעיניו המאירות, רואה מה שאנו לא רואים)...

סיפר הרה"ח ר' יוסף גליק ז"ל מיסודות, כי בעת ביקורו של מרן ה'מקור ברוך' בנחל שורק, היה בין היתר אורח המושב 'יסודות': בשנים הראשונות שבאתי לכאן, ביקש ממני מרן ה'מקור ברוך' לאסוף כסף עבור המוסדות, בתחילה ניסיתי להתחמק, היות והיו כאן רק כשלושים משפחות. סיפר לי הרבי: פעם אחת הגיע רב אחד לחותני הק' בבעלזא, בשביל איזה עניין צדקה. הלך חותני הק' מבית לבית לאסוף בשבילו

(וכי אין לך ברכה יותר, רש"י). מנשה, בתחילה קרא לאלוהות הרבה ולבסוף קרא לאלהי אבותיו (בא בעלילה שלא להתפלל למקום, אלא לבסוף: אם לא תושיעני מה הועיל לי שקראתי לך יותר משאר אלהות, רש"י).

ויש להבין, מהו הצד השווה שבין עשו, קין ומנשה, הרי הם

להשתדל בטובתו. מכתב קודש מרבנו בדבר המלצה לאחד מחסידיו | בית מכירות קדם

לעשות מהם יין לארבע כוסות.

בחודש תמוז תש"א נכבשה שוב כל מדינת פולין על ידי הצוררים הגרמנים ימ"ש. עתה התחילו שוב צרות היהודים רודפות זו את זו, וצרות האחרונות משכחות את הראשונות. בחודש אלול תש"א לפ"ק כתב הרה"ח ר' מאיר לאמעט ז"ל בפקודת רבנו לאחד מפרנסי קהילת סאנוק, שישתדל להשיג אתרוג עבור רבנו ויהודי סאמבור, והוא אכן שלח על ידי נכרי בערב החג, ברכבת שמהלכה התחדש באותו היום, ויהי הדבר לפלא ורבתה השמחה בעיר.

בעת ה'אקציה' הראשונה (תפיסת היהודים ושילוחם למחנות המוות) שהייתה בכ"א מנחם אב תש"ב, כאשר אשת בנו הרה"צ רבי דוד'ל הי"ד זצ"ל התחבאה בבונקר, התחיל בנה הקטן לצעוק בקול רם והעמיד בסכנה את כל הנוכחים. כדי שהנאצים לא יגלו את כל הנוכחים, יצאה אם הילד עם הבן לדירה, כשנכנסו הנאצים ותפסו אותם, לא חיפשו יותר בבית ואותם שלחו לבעלזיץ, שם נהרגו על קידוש השם ביום כ"ג באב, הי"ד.

בשבת קודש ו' במרחשון תש"ג נערכה עוד 'אקציה' ואז התגלה הבונקר בו שהתה כל משפחתו של רבנו (חוץ מבנו הרה"צ רבי יוחנן זצ"ל ומשפחתו). הרשעים הוציאו את רבנו, הרבנית וילדיהם והניחום מחוץ לעיר בבניין סגור, כדי להוליכם משם אל משרפות בעלזיץ. מיד התחילו פעולות שתדלניות להצילם, ובמוצאי ש"ק עלה בידי השתדלנים להוציא משם רק את רבנו והרבנית, אבל בניו כלותיו נכדיו ומקורביו וכל משפחתם, נרצחו אז כולם עקד"ה, חוץ מבנם הצעיר הרה"צ רבי יצחק הי"ד שאף הוא ניצל אז בהתחבאו במחבוא אחר.

במעלות קדושים וטהורים

בסוף חודש כסלו תש"ג הכניסו הרשעים את כל היהודים בגטו שהקצו בשכונה מסוימת בעיר. **תנאי החיים בגטו היו איומים וקשים מנשוא, מחלת הטיפוס השתוללה שם בצורה נוראה והרבה יהודים חלו מזה. רבנו חי בגטו בצער וייסורים, אבל גם כאן לא הרפה מעבודתו הקדושה ומלימודו התמידי.** באחד הימים פגעה גם ברבנו מחלה מסוכנת זו והיה כפסע בינו לבין המוות, אבל בחסדי ה' התאושש ממחלתו, וביום הפורים כבר חזר לאיתנו. ייזכר לטובה הרה"ח ר' מאיר לאמעט ז"ל, שעמד כל הזמן לצידו וחוץ ממה ששימשו כל זמן היותו בסאמבור, עוד יותר מסר נפשו עליו בזמן שוכבו על ערש דווי.

בש"ק ה' בניסן היה שילוח נוסף ולקחו יותר מתשע מאות איש, ביניהם רבנו והרבנית, והשליכו אותם לכלא. בינתיים עשו השתדלות מבחוץ והוציאו לחופשי רק את רבנו, ניסיון להציל גם את הרבנית לא הצליח. ביום ט' בניסן הוציאו הרשעים ימ"ש את כל הנתפסים, קרוב לאלף איש, הוליכום להבית עלמין ושם ציוו עליהם לחפור קבר גדול, ולאחר-מכן הרגו אותם לתוך הקבר אשר חפרו לעצמם. בין הקדושים האלו הייתה גם הרבנית חנה רחל הי"ד מחברתו הטהורה של רבנו.

כחודש לאחר מכן, בש"ק י"ז באייר, היה השילוח השני והסופי של גטו סאמבור, אשר בו תפסו הרשעים ימ"ש גם את רבנו, בנו הרה"צ רבי יצחק והרה"ק רבי ראובן מבוקאווסק זצוק"ל עם מאות אנשים ושלחו אותם אל מחנה המוות בעלזיץ, שם נהרגו על קדושת שמו ית'. הי"ד לעינינו. **יום היא"צ של רבנו נקבע ליום י"ז באייר, ל"ב בעומר, היות שלא ידעו בדיוק את תאריך יום פטירתו, כי כאמור הם נשלחו מסאמבור לבעלזיץ במהלך יום השבת, אך לא ידוע מתי בדיוק הוצאו להורג ר"ל, ולכן קבע חתנו הרה"ק מסקווירא את יומא דהילולא ביי"ז אייר, שאז חל גם היא"צ של אביו הק' הרה"ק רבי מרדכי מראחמיסטריווקא זי"ע.**

מופלא לציין, שאף ברגע האחרון עמד רבנו בשלוות נפש והיה דן עם הרה"ק רבי ראובן מבוקאווסק זצוק"ל אימתי לעשות הברכה על קידוש השם, כיון שהרשעים לקחו מעליהם כל בגדיהם, וממילא רצו לעשות הברכה קודם שיקחו להם את הבגדים, ומצד שני הרי היו צריכים להמתין בתור גדול עד ההריגה, א"כ יש חשש הפסק. זה היה כל עסקו בשעה כזו...

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

- תשואות חן למערכת 'אור הצפון' דחסידי בעלזא על שסייעו רבות בהכנת המאמר בלוג"ח -

מי יעלה בהר ה'

במסירות נפש: נסיעתו הראשונה של

כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברכת משה' מלעלוב זי"ע

כנער צעיר מירושלים שבין החומות לל"ג בעומר במירון, על פי רשימותיו של הרה"ח רבי שמואל פרוש שליט"א

מירושלים למירון בימים ההם. על תחנה זו סיפר לימים רבנו: "בלוד היו אז תושבים ערבים ימ"ש. העשירים מבין הנוסעים שכרו מהערבים חדרים לישון בלילה, הם ביקשו סכומים מופקעים בעד הלילה ועוד דרשו שישלמו להם דווקא בתחילת הלילה...

"לנו (לרבנו ולראש החבורה הרה"צ ר' יוס'ל) לא היה הרבה כסף לשלם, ישנו אפוא באוהלים פשוטים, על החול תחת כיפת השמים, אך לא עברה שעה קלה וכל הגבירים ששכרו חדרים מהערבים באו לישון גם הם באוהלים הפשוטים...

מתברר שהמיטות שהציעו הערבים תמורת כסף מלא לא היו נקיות ורחשו פשפשים וזבובים, עד שבאמצע הלילה נאלצו השוכבים עליהם לקום ולעבור לישון תחת כיפת השמים יחד עם אלו שלא השיגה ידם לשכור מיטה.

על תחנה זו בלוד מוסיף ומספר הרה"ח רבי שמחה קרקובסקי שליט"א נאמן ביתם של אדמו"רי לעלוב, ששמע מפי רבנו עוד עניין נפלא:

כידוע היו לו לרבנו בשנות בחורו שני זוגות תפילין, את הראשון קנו לו כאשר נכנס לעול מצוות, את השני קיבל מוקדו הרה"ק הרדצ"ש זי"ע זמן קצר לאחר הבר מצוה, היה זה לאחר שרבנו התעלף פעם בעת תפילת שחרית, המתפללים מיהרו לשפוך עליו מים ולהעיר, כעבור כמה רגעים התעורר ב"ה הנער מעלפונו אך מיד התעוררה שאלה על כשרות התפילין שהיה עטור בהן, שמא חדרו לתוכן מים.

מיהרו ומסרו את התפילין שלו להגהה, בינתיים, עד שיחזרו התפילין מסר לו זקנו אדמו"ר הרדצ"ש את התפילין ה'שימושא רבא' שלו (תפילין רש"י, שהבתים שלהם גדולים מן הרגיל, בגודל אצבעיים על אצבעיים, שהיה מתפלל בהם רבנו הרדצ"ש מנחה כמנהג המקובלים). לאחר שחזרו התפילין של רבנו מן ההגהה, אמר לו זקנו הרדצ"ש שלא יחזיר לו את התפילין 'שימושא רבא', אלא ישאירם כבר אצלו לתמיד.

ובכן, כשנסע רבנו באותה נסיעה למירון נטל עמו כפי הנראה את שני זוגות התפילין שלו. והנה, באותה תחנה שערכו בלוד, פגשו הנוסעים בקבוצת 'חלוצים' (בני נוער שהגיעו לבנות ולהפריח את הארץ והיו רחוקים משמירת תורה ומצוות).

בני הקבוצה מירושלים ניגשו אל החלוצים וביקשו לזכות אותם בהנחת תפילין. תוך כדי כך הגיעה לאוזניו של רבנו אמירתו של אחד ה'חלוצים' כמסיח לפי תומו: 'אם היו לי תפילין הייתי מניחם בקביעות'... מיד בשומעו זאת נטל רבנו את התפילין הפרטיות שלו, שקנו לו לבר מצוה והעניקם לו במתנה גמורה, כדי שיניחם תמיד.

השגה של בחור צעיר...

מלוד לחיפה: "כריות על ספסל

הרכבת"

מלוד המשיכו ברכבת לעבר חיפה, בקטע זה של הדרך החמיר מצבו של רבנו, חומו עלה וטיפס והיה זה יהודי יקר רוח מחשובי החסידים בירושלים, ה"ה הרה"ח ר' משה לייב ערבליך ז"ל, בן אחר בן להרה"ק ר' משה לייב מסאסוב ונכד הרה"ק ר' יעקב צבי

כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברכת משה' מלעלוב זצ"ל בהדלקה במירון מוצש"ק פר' בהעלותך תשכ"ג

בשולחנותיו הטהורים בל"ג בעומר, הילולת התנא האלוקי רשב"י, מרבה היה כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברכת משה' מלעלוב זי"ע להזכיר, כמעט מדי שנה, את נסיעתו הראשונה, כנער צעיר, מירושלים שבין החומות לל"ג בעומר במירון, בשלהי שנות התע"ד.

הייתה זו נסיעה רוויית הוד קדומים, עם הווי מרומם של חסידי ארץ ישראל בימים עברו, כשהנסיעה עצמה מתבצעת בשילוב של שלושה כלי תחבורה: במסילת הרכבת, בשיט בספינה, וגם ברכיבה על חמורים ופרידות והליכה רגלית.

ברם, מה שהפך את הנסיעה לכה יקרה ומיוחדת בעיני הרה"ק ה'ברכת משה' זי"ע, שהעלה אותה על נס, היא העובדה שהייתה זו נסיעה ש'נקנית בייסורים', במסירות נפש של בחור צעיר בעל נפש ומרומם שנכספה נפשו להסתופף בהילולא דרשב"י במירון בל"ג בעומר, ועל כך באנו לספר ביריעה שלפנינו.

רבנו עצמו לא הזכיר באיזו שנה בדיוק התקיימה הנסיעה, כפי הנראה מבין הדברים היה

זה בל"ג בעומר שנת תרע"ט, כשנה לאחר הסתלקותו של זקנו הקדוש, כ"ק מרן אדמו"ר רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זי"ע.

באותה תקופה התגורר אביו של ה'ברכת משה', הרה"ק רבי שמעון נתן נטע מלעלוב זי"ע בקראקא שבפולין, לשם נקלע בצוק העיתים בימי מלחמת העולם הראשונה. בירושלים נותרה זוגתו הרבנית הצוה"ח חנה רייצא ע"ה שנסתלקה בימי המגפה במלח"ע והותירה אחריה את בניה ובנותיה היתומים, ביניהם הרבי ה'ברכת משה' זי"ע שהיה כעת בחור כבן חמש עשרה.

היריעה שלפנינו מבוססת על שיחות קודשו של רבנו ה'ברכת משה' זי"ע, כפי שנרשמו בשעתו על ידי הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א ממעתיקי השמועה בחצה"ק לעלוב, ותשוחח"ל.

ארבעים מעלות חום

חודש אייר שנת תרע"ט.

בירושלים העתיקה בין החומות כבר מתחילים להתכונן לנסיעה למירון לל"ג בעומר, ברם עבור הבחור המופלג, בנן של קדושים, משה מרדכי בידרמן, נסיעה למירון אינה נראית כלל כאפשרות. כבר כמה ימים שהוא לא חש בטוב, חומו נוסק לארבעים מעלות, לא פלא שהוא שרוי בחולשה עצומה.

ואולם, ימים ספורים לפני ל"ג בעומר מגיע לביתו של הנער יהודי נכבד ומפציר בו להצטרף ולנסוע למירון. היה זה הרה"צ ר' יוסף (יוס'ל) שמעלקא ברינדווין זצ"ל, יהודי חשוב בנש"ק ועובד ה' שהיה 'ראש חבורה' של בחורים חסידיים בירושלים עיה"ק באותן שנים ורבנו ה'ברכת משה' זי"ע היה מבני חבורתו באותן שנים.

בבית נכחה אז אחותו הגדולה של רבנו, הרבנית הצדקנית מרת אלישבע ליפשיץ ע"ה, שהייתה אז נערה אחראית על הבית ועל אחיה הצעירים. כששמעה האחות על כוונתו של אחיה הצעיר לקום ממיטת חוליו ולנסוע למירון, נדהמה וגערה בו על עצם הרעיון, "הרי יש לך חום גבוה, אסור לך לנסוע במצב כזה..."

אך הצעתו של ר' יוס'ל כבר קנתה שביתה בליבו של הנער, בשארית כוחותיו התנער ממיתו ויצא עם החום הגבוה לעבר

אדמו"רי בית לעלוב במירון בל"ג בעומר

על הנהגתם של צדיקי בית לעלוב בנסיעה למירון בל"ג בעומר, שומעים אנו מפיו של הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א, מחשובי חסידי לעלוב ומעתיקי השמועה בחצר הקודש:

"הרה"ק רבי אלעזר מענדל מלעלוב זי"ע מאז עלותו לארץ ישראל, היה נוסע בכל שנה למירון לל"ג בעומר. בנו הרה"ק רבי דוד צבי שלמה זי"ע היה נוסע שנתיים כן ושנה לא, כדי שלא תהיה זו 'חזקה'.

"נכדו רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע נסע בל"ג בעומר רק בשנים שלפני עלותו על כס אבותיו, הנסיעה האחרונה שידועים עליה בבירור הייתה בל"ג בעומר שנת תרפ"ח, בראשות אביו הרה"ק הרשנ"י זי"ע.

"בין השנים תרצ"ו לתש"ג לא ביקר רבנו ה'ברכת משה' כלל במירון – ככל הידוע לנו, משנת תש"ג ואילך התייסדה הנסיעה בחצר הקודש לעלוב לנסוע לשבת 'בהעלותך' למירון, אך בל"ג בעומר לא היה רבנו נוסע למירון והיה עורך את שולחנו הטהור בבית מדרשו."

תחנת הרכבת הישנה של ירושלים, יחד עם ידידיו וראש החבורה ר' יוס'ל, כשפניהם מועדות למירון לקחת חבל בהילולא דרשב"י.

הענקת תפילין לחלוץ בלוד

העיר לוד הייתה העצירה הראשונה במסע בן ארבעת הימים!

”מי ששמח בל”ג בעומר - סימן שיש לו שייכות עם רשב”י”

שנה אחת היה כ”ק מרן אדמו”ר ה’ברכת משה’ זי”ע שרוי בשמחה גדולה ומיוחדת בשולחן הטהור בל”ג בעומר, למחרת התבטא בקודש פנימה באוזני המשב”ק הרה”ח ר’ שמחה קרקובסקי שליט”א:

”היה אתמול ב”ה מאוד שמח - סאיז געווען נעכט’ן ב”ה זייער פריילך, ס’איז א גרויסער עניין צו זיין דעם טאג בשמחה, ווער ס’איז בשמחה דעם טאג ס’איז א סימן ער האט א שייכות מיט רבי שמעון – זהו עניין גדול להיות בשמחה בל”ג בעומר, מי ששרוי בשמחה ביום זה הרי זה סימן שיש לו שייכות עם רבי שמעון”.

ובשנה אחרת, נענה רבנו בסוף עריכת השולחן: ”ב”ה ס’איז געווען בשמחה, מגעפינט נישט ביי קיינעם דער עניין פון שמחה אזוי ווי ביי רשב”י – ב”ה שהיינו בשמחה, לא מצינו אצל אף אחד שמחה גדולה כזו כפי שיש אצל רשב”י במירון בל”ג בעומר” (רשימות הרה”ח ר’ שמואל פרוש שליט”א).

עוד מספר הרה”ח ר’ שמחה קרקובסקי שליט”א:

בל”ג בעומר שנת תשל”ב הגיע החסיד הישיש רבי משה בויס ז”ל לשולחנו הטהור של רבנו ה’ברכת משה’ והיה זה כחודש ימים לפני פטירתו של ר’ משה. למחרת שאלתי את ר’ משה מה דעתו על מה שראו עיניו בשולחן הטהור שהיה מרומם מאוד.

השיב לי ר’ משה: ”סאיז א קעסל וואס עס קאכט ביז עס גייט איבער – ראינו כאן דוד הרוחח ומבעבע עד שהוא עולה ונשפך על גדותיו”...

נסיעה זכורה לטוב למירון).

בתחילת הטיש פנה אליו הרבי בחביבות ואמר לו: ”הנסיעה הראשונה שלי למירון הייתה איתכם, הזוכרים אתם? מ’צמח’ עד טבריה עשינו את הדרך בסירה במי הכינרת, תוך כדי נסיעה שתיתי ממי הכינרת, אלו היו מים מאוד מתוקים, מצפת עד מירון הלכו רגלית, אך לי העניקו חמור לרכב עליו, אך אמרו כי מאחר שאני רוכב על חמור יש להעמיס עליי את כל החבילות של אלו שצועדים ברגל, אזי ביקשתי שיורידוני מהחמור, שכן כבר לא היה הדבר כדאי. השבת, במירון, הייתה שבת מרוממת מאוד”.

ניסים בלילה בהרי פקיעין

בשולי יריעה זו יש להזכיר נסיעה נוספת מפורסמת שערך הרבי ה’ברכת משה’ למירון כאברך צעיר, בשנת תרפ”ח, בראשות אביו הרה”ק רבי שמעון נתן נטע זי”ע. על נסיעה זו יש לייחד יריעה בפני עצמה, נסתפק בעובדה אחת שסיפר כ”ק מרן אדמו”ר זיע”א על אותה נסיעה, כדלהלן:

”לאחר שהיו בל”ג בעומר במירון המשיך הציבור בראשות כ”ק אבי זי”ע לעבר הכפר ‘פקיעין’ שבגליל, כשכל הציבור פוסע רגלית והרבי רוכב על פרידה. כשהגיע הלילה תעו בדרך ולא ידעו היכן מקום שהותם, נסעו אנה ואנה, אך קצה חוט של הדרך הסלולה לא מצאו, עד שהאיר השחר, משעלה השחר נוכחו לראות כי הדרך אותה עשו בלילה התברכה במעברים צרים שמשני צדדיהם תהום רבה פרושה למרגלותיהם, פסיעה אחת לא נכונה עשויה הייתה להביא את האדם לפי תהום ולריסוק איברים... והיה ממש ניסי ניסים שעברו הכול בשלום ללא כל פגע.

(התודה והברכה למערכת הגיליון ‘אוהל מועד’ דחסידי לעלוב על החומר יקר הערך, ותשוחח”ל)

כ”ק מרן אדמו”ר ה’ברכת משה’ מלעלוב זצ”ל בהדלקה במירון מוצש”ק פר’ בהעלותך תשכ”ג

ופ”א סיפר רבנו שמחת חומו הגבוה נתייבש מאוד, ובהגיעו לכינרת שתה כל כך הרבה מים עד כדי כך - הוסיף בדרך צחות - שנדמה היה לו שרוקן את מי הכינרת, ‘איך האב אזוי פוהל וואסער געטרונקען, איך האב געמיינט אז איך טרינק אויס די גאנצע כינרת’.

מימיה הצוננים של הכינרת הטיבו עם רבנו ובתוך זמן קצר ירד חומו. לאחר שסיימו את ההפלגה בכינרת המשיכו בנסיעה מטבריה לצפת, שם התאכסנו וישנו בבית הרה”צ ר’ שלמה בידרמן זצ”ל (בן הרה”ק רבי ירחמיאל יוסף זי”ע בנו של הרה”ק ר’ אלעזר מענדל זי”ע, שהתגורר אז בצפת ליד חותנו הרה”צ ר’ ברוך חנהל’ס נכד הבעש”ט הקדוש).

ר’ שלמה בידרמן קידם את פני האורחים במיני מזונות ודברי תרגימא והיה זה מאוד נעים ונחמד, ‘באטאמט’ כלשונו של רבנו. וסיפר רבנו בדרך אגב ששם, בצפת, התגורר אז גם הרה”ח ר’ ישראל שארף, חתנו של הרה”ק ר’ יעקב יוסף בידרמן זי”ע, בנו הגדול של אדמו”ר הרדצ”ש זי”ע.

מצפת עד מירון כבר הלכו רגלית, אך רבנו היות שלא חש בטוב קיבל חמור לרכוב עליו, ואולם כשראו שאר האנשים בני השיירה שיש לו חמור הניחו כל אחד את משאו על החמור, ועד מהרה הצטבר עליו הר של שקים וצרורות. וסיים רבנו בצחות, כי אך בקושי הצליח (החמור) להגיע בחיים למירון מרוב המשא שהעמיסו עליו...

באותה שנה חל ל”ג בעומר במוצאי שבת. במהלך השבת שלפני ההילולא חילקו במירון סעודות שבת כיד המלך לכל הקהל הגדול. מי שהכין את האוכל היו יהודי צפת, והם היו רגילים לחיות בהרחבה יותר מבני ירושלים ועל כך התבטא רבנו כי ”במנה אחת של דגים שקיבל כל אחד באותה שבת במירון, היו בירושלים מתחלקים כמה משפחות”.

בשנת תש”מ כשסיים רבנו לספר את סיפור נסיעתו הראשונה למירון, הזכיר לטובה את הרה”צ ר’ יוסף שמעלקא בריינדווין זצ”ל, שכאמור הוא זה שדאג לכך שרבנו ייסע למירון ולזכותו נוקפת כל הנסיעה ההיא, ואמר את שמו ”יוסף שמעלקא בן נפתלי זאל האבן א עלייה”.

השבת במירון הייתה מרוממת מאוד

כמעט בכל שנה בל”ג בעומר היה הרבי מעלה על נס את אותה נסיעה ראשונה, כך למשל היה בשולחנו הטהור בל”ג בעומר שנת תשל”ג.

באותי טיש נכח הרה”ח ר’ צבי זאב (הערשל) זוננשיין ז”ל (יהודי חסיד יקר מאוד ובא בימים, ידיד נעורים של אדמו”ר ה’ברכת משה’ זי”ע מירושלים עיה”ק שלמד עמו בת”ת ‘חיי עולם’ בעיר העתיקה ואף הוא השתתף באותה

מפוריסוב, שדאג לרבנו במסירות, הציע לו כרים נוחים על הספסל ברכבת כדי שיוכל לשכב שם.

ר’ משה לייב זה לא זכה לזש”ק כמה שנים אחר נישואיו, ובאותה שנה לקראת ל”ג בעומר רחש ליבו דבר טוב, לקחת קבוצה מילדי ת”ת ‘חיי עולם’ ולנסוע עמם למירון לקראת ל”ג בעומר.

לאורך הנסיעה שם ר’ משה לייב את עינו לטובה על רבנו ודאג לו ברחימאיות, ואכן באותה שנה נפקד בבן זכר במזל טוב. לימים כשהיה רבנו מספר על כך, היה תולה זאת בכך שגמל עמו חסד והתמסר לסעדו באותה נסיעה למירון.

הפלגה מ’צמח’: מים מתוקים בכינרת

מחפיה המשיכו ברכבת עד ‘צמח’ שליד טבריה, שם לקחו ספינה והפליגו במי הכינרת עד טבריה, כאשר נכנסו לספינה הציעו לרבנו מיטה בירכתי הספינה כדי שישכב, שולי הספינה נמוכים היו, וכך יכול היה רבנו לשאוב לאורך הנסיעה בידו ממי הכינרת המתוקים, ושתה מהם עד שהוטב לו.

ונתת מהודך עליו. כ”ק מרן אדמו”ר ה”ברכת משה” מלעלוב זצ”ל בהדלקה

יכול לפטור העולם

יריעה מיוחדת על יומא דהילולא של רשב"י והסגולות להיוושע בה •
דְּבָרָיו עוֹשִׂים פְּרוֹת, בְּטֵל כַּמָּה גְּזֵרוֹת, אֲדוֹנָנוּ בְּרַ יוֹחָא

איש אלקים קדוש הוא. ציון התנא האלוקי רשב"י זי"ע

"...בכל שנה ושנה ביום ההילולא דיליה עומד רבי שמעון בר יוחאי ושואג את שיטתו
 "יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין". והוא עומד ומבטל כל הגזרות..."

צדיקים רבים נצלו את ההזדמנות היקרה של יום ל"ג בעומר
 הילולא רבה של אדוננו בר יוחאי, לבטל גזרות קשות ולהשפיע
 טוב על כלל ישראל.

פעמים רבות מצינו שהמליצו טוב עפ"י דברי הרשב"י בתורת
 הנגלה אף במקומות שלא נקטו הלכה כמותו, באומרם שביומא
 דריגלא רבה (עי' יבמות קכב. וברש"י שם) בוודאי פסקינן כמותו
 בשמי מרום, ועי"ז השפיעו שפע רב בעבור קהל עדת ישורון.

יכול לפטור העולם

בראש ובראשונה ציטטו גדולי הדורות, את מה שאמר רשב"י
 (סוכה מה:): "יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום
 שנבראתי עד עתה" (עיי"ש). וכך היה אומר הרה"ק ה'חידושי
 הרי"ם" זי"ע: בכל שנה ושנה ביום ההילולא דיליה עומד רבי
 שמעון בר יוחאי ושואג את שיטתו "יכול אני לפטור את כל העולם
 מן הדין". והוא עומד ומבטל כל הגזרות.

ואומרים בשם הרה"ק רבי מאטיל סלונים זי"ע, שאף שר' שמעון
 פוטר את כל העולם כולו מן הדין, מכל מקום פוק חזי ממנהגו של
 עולם, כשיש לאי מי' דין ודברים' בבית המשפט, הרי הוא פונה
 ל'עורך דין' גדול שיסדר טענותיו לפני השופט, מכל מקום אין
 זה מספיק, אלא עדיין מוטל עליו לבוא לפני עורך דינו, לגולל
 בפניו את כל דבר המעשה שהיה, כדי שידע 'עורך הדין' מה לומר
 לפני ה'שופט'. כעין זה נמי – אצל רבי שמעון בר יוחאי, שהוא אכן
 'עורך דין' גדול ורם, אך עלינו מוטל לפרט לפניו את כל בקשתינו,
 שיפעל עבורנו כל טוב, עכ"ד (באר הפרשה).

בספר 'הילולא דרשב"י' מביא בשם הגאון בעל 'לחם שלמה'
 משמלוי, מביא רמז נפלא: כי מלך רופא נאמן ורחמן ראשי תיבות
 מר"ן, שבזכות הצדיק המונח במרון שולח השי"ת רפואה לחולי
 בני ישראל.

קבלת התפילות ביום ל"ג בעומר עפ"י שיטת רשב"י

מליצה נפלאה מצינו (מפי ספרים וסופרים' מס' אבות ח"א עמ'
 קנד) עפ"י דברי רשב"י, כה שח הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר
 זי"ע דרבי שמעון אזיל לשיטתיה דסבירא ליה בכל התורה (ראה
 שבת כט: נ. פסחים כה: סנהדרין עט: ועוד) דדבר שאינו מתכוון
 אינו כלום, והיינו מפני שלא אזלינן בתר המעשה והפעולה
 החיצונית אלא אחר הפנימיות ועומק הלב הן הן הדברים. ולכן
 יש לו הכוח לעורר זכויות על בני ישראל שבפנימיות ליבם
 רוצים הם להיות טוב, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות יז.) "גלוי
 וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה
 ושעבוד מלכויות", שהם מעכבים להוציא מחשבתנו מהכוח אל
 הפועל, וכיון דאזלינן בתר הפנימיות על כן זכאים אנו שיתקבלו
 תפילותינו לרצון.

ביאור נפלא מדוע רשב"י לכל אף לפחותים

בעניין זה שח הרה"ק בעל ה'שפע חיים' מצאנו זי"ע, אמרו חז"ל
 (עירובין ג, ב): "ת"ר, שתי שנים ומחצה נחלקו ב"ש וב"ה. הללו
 אומרים נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא והללו אומרים
 נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא. נמנו וגמרו נוח לו לאדם
 שלא נברא יותר משנברא. עכשיו שנברא יפשפש במעשיו, ואמרי
 לה ימשמש במעשיו", ע"כ.

והנה ממשנת הספה"ק 'בית אהרן' למדנו, שרבי שמעון בר

יוחאי הוא לכל, אף לפחותים. ויורמו במה שאנו אומרים בתפילת
 'עלינו לשבח' להעביר גילולים מן הארץ, - כי להעביר גילולים
 הוא ר"ת ל"ג, המורה על יום ל"ג בעומר. והיינו, שביום זה, ע"י
 כוחו של רשב"י, יש ביכולת כל אחד להעביר גילולים, היינו את
 כל הטומאות והתאוות, אפילו מן הארץ, מן פשוטי העם השקועים
 בענייני ארציות וכאמור.

עכ"פ, הרי שלך לפניך, שבכוחו של רשב"י יכול כל אחד לשוב
 בתשובה ולהתעלות בעבודת השי"ת, ומאחר שכן, שוב נוח לו
 שנברא יותר משלא נברא. וכפי המבואר בספרי קודש, שאחר
 ששב האדם על חטאיו, שוב נוח לו שנברא.

טעם הדבר שרבי שמעון הוא לכל אף לפחותים - מבואר
 בספה"ק כי הנה רבי שמעון סובר (שבת מא, ב, - ועוד) דדבר שאין
 מתכוון מותר. כלומר, כשאדם עושה פעולה האסורה עפ"י ההלכה
 ומ"מ אינו מתכוון לעשותה, לדוגמא: הוא גורר מיטה על גבי
 הקרקע החולית ביו"ט, אף שע"י הגרירה נעשה חריץ בחול, ונראה
 הדבר כאילו הינו חורש, מ"מ כיון שהוא לא התכוון לעשות חריץ
 זה כי אם לגרור את המיטה, ע"כ מותר לעשותו. וכתבו המפרשים
 (ראה 'אגלי טל' בהקדמה) בטעמו, שסובר שהולכים אחר מחשבת
 האדם. ולכן, כיון שלא כיוון במחשבתו לשם איסור, מותר.

ומאחר שכן, כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק
 (ברכות ט, א, ועוד), וכפי שאמר רשב"י בעצמו (סוכה מה, ב):
 "יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי
 עד עתה". והטעם, כיון שלשיטתו הולכים אחר המחשבה, וא"כ
 הלא כל ישראל חפצים במחשבתם לעשות רצון ה', אלא שבלבול
 הגלויות, מלחמות היצה"ר וטרדות החיים גברו עליהם להסיטם

מדרך הישר, ע"כ יוצאים כולם זכאים בדין, עכ"ד הנפלאים.

ישועה ב"בנים תאומים" בזכות מאמר של רשב"י

אלפי ישועות מסופרים בזכות הרשב"י, פטור בלא כלום אי
 אפשר ונסיים בב' ישועות נפלאות:

כה סיפר הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצ"ל ('לב ישראל' - וישב):
 הרה"ק רבי אהרן מקארלין ה'בית אהרן' זי"ע, הגיע לעיירה מסוימת
 ביום ל"ג בעומר, וערך שם את שולחנו הטהור לכבוד ההילולא
 קדישא של רשב"י. בעת הסעודה ביקש להביא את ספר "הזוהר",
 וכיבד את היושבים בשולחן לומר כל אחד קטע מספר הזוהר. בין
 המסובים ישב אחד מרבני העיר, וכשהגיע תורו לומר, הצביע ה'בית
 אהרן' על היושב אחריו שימשיך בקריאת הזוהר, ועל הרב המכובד
 דילג, כאלו לא ראה אותו. לאחר שסיימו כל היושבים בשולחן לומר
 כל אחד לפי תורו. פנה ה'בית אהרן' להרב ואמר: כולם קראו בספר
 הזוהר חוץ מכם, אולי תאמרו איזה מאמר מדברי רשב"י.

הרב שהרגיש פגוע שדילגו עליו, בחר במאמר רשב"י במסכת
 ברכות (מג:): אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: "נוח לו
 לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש, ואל יליכין פני חברו
 ברבים"... נענה הרבי נו... תסיימו את המאמר מנלן? מתמר! וסיים
 ה'בית אהרן' ואמר: תמר זכתה אח"כ ללדת תאומים, וגם אתם
 תזכו עוד השנה להיוושע ולהתברך בתאומים!...

עשרים שנה עברו מנישואי הרב ועדיין לא נושע בזרע של
 קיימא, והנה בשנה זו נפקד ונולדו לו תאומים, שני בנים. החסיד

ישועות - בכל שנה ושנה ביום ההילולא עומד רשב"י ושואג "יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין" • רפואות - מ'לך ר'ופא נ'אמן ו'רחמן ראשי תיבות מר"ן • לכל - ביאור נפלא מדוע רשב"י לכל אף לפחותים

סיפור בן זמננו:

הוא האיר את עיני היהודי - וזכה שיחזור לו מאור עיניו "נושעתי בזכות הרשב"י! הרשב"י שילם לי את החוב בחברת החשמל!"

המשיך: "אני יודע שגדלת כל חייד כאדם הרחוק מתורה ומצוות, אך אנו חונכנו על פי האמונה בה' היכול לשנות כל דבר בעולם כרצונו, ועל האמונה בצדיקים המסוגלים לבטל כל גזירה שנגזרה במרום. כל יהודי מאמין חווה על בשרו או שמע על אנשים אשר נושעו בישועות פלאיות ע"י תחינה ותפילה בקברי צדיקים. על כן הצעתי היא כי לטיול המתוכנן בחודש הבא לעובדים במחלקה, נוסיף ביקור בקבר צדיק שם נתפלל לרפואתך".

המנהל שמע זאת ותקווה החלה לנצנץ בליבו. הגיע יום הטיול והאוטובוס הגיע למירון אל ציון הרשב"י הקדוש על מנת לערוך תפילה קצרה. גם המנהל הסומא בעין אחת ירד מהאוטובוס עם כל אנשיו להתפלל בציון הקדוש. הם לא ידעו כל כך מה עושים ומה אומרים, אך כולם השתדלו להתפלל מעומק הלב שבזכות הצדיק הטמון במקום, שיושיע הבורא את מנהלם האהוב ממצבו. והנה באותה העת הגיע למקום חסיד ברסלב אשר קיבל זה עתה התראה מחברת החשמל כי עליו לשלם חוב של 1300 ₪ מיידית, ולא – נותק החשמל מביתו. אותו חסיד, שסבל ממצב כלכלי דחוק ולא ידע מאין להביא את הכסף, החליט ללכת באותו יום לקבר הרשב"י ולהתפלל לה' שיושיעו. לשם כך הוא הגיע עם דף פירוט החוב של החשמל בידו, ועשה את דרכו לציון.

לפתע הוא רואה קבוצה גדולה של אנשים עם חולצות של חברת החשמל ובראשם עומד אדם נכבד הנראה כמנהל גדול בחברה, הלא הוא מיודענו. מבלי לחשוב פעמיים, ככל הנראה, החליט החסיד לגשת ישר אליו ולעיני כולם אמר לו: "אדוני היקר, תראה, יש לי חוב בחברת החשמל של 1300 ₪ ואין לי איך לשלמו. אנא, אולי תוכל לעזור לי?". המנהל היה המום לרגע, שהרי הוא אינו בא ממקום שאנשים מקבצים נדבות והדבר גרם לו כעס וזעם.

את המעשה הנפלא שלפנינו הזה סיפר הרה"ג רבי משה דרעי שליט"א, ששמע אותו מכלי ראשון מפי בעל המעשה, והוא מובא בספר 'ברכת דוד':

המעשה אירע עם מנהל בכיר בחברת החשמל. יום אחד חש המנהל הנ"ל כי ראייתו נחלשת בעין ימין וכי מיום ליום הוא אינו מצליח לראות בה היטב. בדיקות ראייה שגרתיות הראו כי לא מדובר בחולשה רגילה אלא בדבר מסובך יותר. לאחר בדיקות מעמיקות בבית הרפואה בישרו לו הרופאים בצער רב: "מחלה חשוכת מרפא תקפה את עיניך הימנית ובתוך זמן קצר לא תוכל לראות בה יותר לעולם. אין רפואה למחלה. תצטרך להמשיך לחיות עם עין שמאל ולהתפלל שהמחלה לא תעבור אף אליה".

הלם וזעזוע אחזו בכל גופו. וכי יהפוך להיות עיוור בעין אחת לכל חייו? למרבה הצער, אכן תוך ימים בודדים הפסיקה עינו הימנית לתפקד והוא ראה רק דרך העין השמאלית. שבור ורצוף החל לרוץ לכל טובי הרופאים והמומחים בארץ ובעולם והציע להם כל הון שבעולם ובלבד שימצאו מזור למחלתו. לצערו הרב, כולם השיבו פה אחד כי אין רפואה לחולי זה. המנהל לא ידע נפשו מרוב עצב: ביום בהיר אחד איבד את ראייתו בעין אחת ואף כל כספו הרב לא יעזור לו כעת.

השמועה הכתה לה גלים בקרב עובדי חברת החשמל שהיו תחת ניהולו, והכול הצטערו בצערו המר. אחד העובדים בחברה, שהייתה תחת ניהולו, היה איש חרדי בעל אמונה ודבקות בה', וכאשר שמע על הבשורה המרה, החליט כי יש באפשרותו לעזור לו בעניין. הוא ניגש אל המנהל ואמר לו: "ראה, אדוני המנהל, לדעתי יש דבר גדול אותו לא ניסית, ובכוחו לעזור לך ואף להושיעך מצרתך".

המנהל הרים את עיניו אליו בתמיהה רבה, והיא

המפורסם רבי חיים מענדל קוסטמרצקי זצ"ל סיפר, שהוא הכיר את התאומים, וכל מה שסובב ה'בית אהרן' כוונתו הייתה, להמשיך ישועה על הרב, להיושע בזרע של קיימא. סיפור נוסף מזמננו סיפר הגה"צ המקובל רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א ששמעו מפי בעל המעשה (גיליון 'טיב הקהילה' בהר תשפ"ב):

סיפור איש נאמן, תמים וישר דרך, שלאחר שחש תקופה

ושם נברא מעין לו וחרוב למאכלו. מערת הרשב"י בפקיעין

והנה אתא ובא יום הבהיר ל"ג בעומר" הגדול, קם אפוא האיש במאמצים גדולים ויצא בנסיעה הארוכה מירונה, ובהגיעו אל הציון הקדוש התרפק עצמו על האבנים הקדושות שעה ארוכה, כשהוא ממרר בבכיות רבות על ישועת רפואתו, ובכה והתפלל שם בדמעות שלישי!

והנה מה מאוד נדהם והשתומם, כשהגיע לאחר שבוע לעריכת בדיקת 'סי-טי' נוספת, בטרם ייקבע לו תור לניתוח דחוף, והנה התגלה פתאום שנעלם ממנו כל הגידול וכל גרורותיו בשלמות! ולא נותר ממנו שום זכר!

הפרופסור הגדול שקיבל את תשובות הצילום לידיו עמד משתאה כאינו מאמין, תוך שהוא בודק ומשווה שוב ושוב את הצילום האחרון עם הצילומים הרבים שקדמו לו, שם נראה בעליל שגידול 'סרטן' אלים צמח והתגדל בקרבו, והנה בפתע פתאום נעלם כולו כלא היה!

הוא חקר ודרש את הפציינט, כיצד הוא מרגיש? ומה עם הכאבים והייסורים והמיחושים הרבים שתכפוהו? – אך האיש ענה בשלוות לב, שהכול נעלם כלא היה, וברוך השם הוא מרגיש מצוין!

בלית ברירה נאלץ הרופא הגדול לשחררו לביתו, כשהוא חוזר ומזהיר אותו שתיכף ומיד כשיתחיל להרגיש איוה מיחוש שאינו טוב, יזדרז להגיע אל המרפאה...

האיש כמובן לא הגיע יותר, ולא דרכו עוד רגליו על מפתן המרפאה, ומאז ועד היום מתהלך כבריא אולם!

– ומדי שנה בשנה ביומא דהילולא רבא ל"ג בעומר נוסע הוא בשמחה גדולה לאתרא קדישא, להודות ולהלל להשם יתברך על הנס הגדול ולהעתיר על להבא, בציון הקדוש של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זכותו יגן עלינו, אמן.

היכל המעשה

סיפור לשבת

מאת: שמעון סיקוצקי

היא מאירת עינינו

הראייה. אישה בגיל העמידה שעד לפני כמה שנים הייתה בריאה ורגילה, הולכת ומאבדת את חוש הראייה מיום ליום, לפתע אינה מזהה את בני המשפחה, חפצים, אותיות. זוועה. ההידרדרות המשמעותית הזו גורמת להם להגביר את המאמצים שבעצם מעולם לא פסקו. ימים ולילות מתרוצץ ר' חיים שלמה עם זוגתו בבתי החולים הגדולים של אמריקה, מבוססון ועד וושינגטון. "אולי אפשר להציל?" הוא מתחנן לפני הרופאים, "אולי אפשר לעכב את התקדמות המחלה, שאשתי לא תהפוך לעיוורת?!"...

אלא שהבדיקות בבית החולים מספרות סיפור אחר. "המחלה הגיעה לעצב הראייה, העצב המקשר בין העיניים לבין המוח הולך ונעלם, המחלה פשוט אוכלת אותו, זה בלתי נמנע, קצרה ידינו" מסבירים לו הרופאים בעצב, תרתי משמע.

המצב הולך ומחמיר מיום ליום, עד סוף החורף היא כבר איבדה כמעט את כל הראייה. אחד הרופאים הגדולים גילה שבזווית של אחת מעיניה נותרה לה פיסת ראייה קלושה, בעזרת זכוכית מגדלת עוצמתית שהותאמה, בתוספת פנס חזק, היא הייתה יכולה לראות קצת, לקרוא כמה אותיות.

בשלהי החורף, ביום בהיר נשמעו דפיקות בדלת בית משפחת גרויסוואלד בויליאמסבורג, "אנחנו משירותי הרווחה של ארצות הברית" הציגו האנשים שבפתח את עצמם באופן רשמי. מה קרה? נדהם ר' חיים שלמה והתשובה שבפיהם ריסקה את ליבו לרסיסים. מתברר שרשויות הרווחה כבר עודכנו כי בבית המשפחה נמצא אדם שאיבד את ראייתו ולפי החוק צריכים להתאים ולהכין את הבית כך שאדם עיוור ל"ע יוכל להתנייד ולחיות בו בבטחה. למרות המצב הנורא ר' חיים שלמה וזוגתו הם יהודים מאמינים בני מאמינים, אינם מאבדים תקווה בישועת ה' כהרף עין למרות הכול. ר' חיים שלמה קשור בעבותות אל כ"ק מרן האדמו"ר מסקולען שליט"א (היה זה עוד בטרם עלה על כס ההנהגה) שמעודדו ומחזקו ללא הרף.

כיון שהתקרב ל"ג בעומר של שנת תשע"ז גמלה בליבו של ר' חיים שלמה החלטה, הוא נוסע למירון להילולא דרשב"י ביחד עם זוגתו. כן, הוא יודע שמדובר במבצע מורכב, יקר, מסובך, אבל הוא לא מוותר, הוא מוכרח להשתטח על ציונו של התנא האלוקי ביום הילולתו, ביום ובמקום המסוגל לישועות מדורי דורות, שכה הרבה סיפורי פלא נכרכו בו. הרבי מסקולען שליט"א ששומע על החלטתו סומך את שתי ידי וואף נותן לו הוראה מדויקת: "ביום ל"ג בעומר אחר הצהריים, בעת רצון זו תעלה יחד עם זוגתך למירון, אינכם

מירון, ל"ג בעומר אחר הצהריים, שנת תשע"ז.

על בימת הכליזמר ניצבים שני נגני קלרינטים שציליהם מסתלסלים ומתפתלים כשופר תימני, בהרמוניה מירונאית שמחה ומרגשת שאין כמותה בכל העולם. למרגלות במת המנגנים מתנשאים הריקודים בחיות מחודשת, כאילו רק לפני רגע החלה ההילולא. "בר יוחאי, בר יוחאי" נישאים הרוקדים בדבקות, בקולות ניחרים, טפח מעל מרצפות רחבת הציון.

בתוך ההמולה השמחה והרועשת, נחלי השתייה המתוקה וכוסות הח"י רוטל החד פעמיות שנמעכות תחת הנעליים, נצפה לו מחזה צובט לב בפינות עזרת הנשים: אל תוך המערה מובלת אישה בגיל העמידה, רתוקה לכיסא גלגלים, שתי נשים צדקניות תומכות בה משני צדדיה, מגישים לידיה ספר ענק ממדים, עב כרס ובלתי מזוהה, יחד עם חפץ שנראה כמו זכוכית מגדלת ופנס גדול, והיא מתחילה לקרוא מתוכו...

כמעט עשר שנים קודם... ויליאמסבורג, שנת תשס"ח.

הרב חיים שלמה גרויסוואלד (שם בדוי) מתהלך חסר מנוח, ליבו לא רגוע. כבר תקופה שזוגתו מתלוננת על מיחושים מטרידים, לא מוכרים. רופא המשפחה בשומעו את תיאוריה ניצת בליבו חשד, הוא שלח אותה לערוך בדיקות מסוימות, כשהיא עדיין אינה מתארת לעצמה מה עומד על כף המאזניים.

אך הבדיקות למרבה הצער מתגלות כחיוביות, החשד התאמת. תוך כמה ימים הם הוזמנו לבית החולים, עדיין לא מבינים בדיוק למה, ומה כל הבהלה סביבם.

בחדר קטן, בגווני לבן ירוק, הם המתינו לרופא הבכיר שימסור להם את האבחנה הרפואית. דקות ספורות לאחר שהחל הרופא לדבר, השמים נפלו עליהם.

היא כעת רק בשלביה הראשונים של מחלה נוראה שלא נקוב בשמה הלועזי, אך ההתקדמות היא בלתי נמנעת, המחלה ל"ע צפויה להתפשט עם השנים ולעשות שמות בגופה, להרוס ולאבד את תפקודי כל האיברים והגידים, עד מוות רח"ל.

הם חזרו הביתה מעולפים למחצה, כשוך ההלם הראשוני החלו לפעול, פנו לכל מיני עסקנים ומומחים, כיתתו רגליהם לבכירי הרופאים והמרכזים הרפואיים, ניסו שיטות טיפול שונות, אלא שלמרבה הצער כבר נגזרה גזירה, התרחיש הרפואי החל להתממש.

כפי שצפו הרופאים, תוך כמה שנים הגב' גרויסוואלד מתחילה לאבד תפקודים בסיסיים ל"ע, אינה יכולה להתנייד, היא כבר מרותקת לכיסא גלגלים.

ואז מגיע חורף תשע"ז אותו הם לא ישכחו לעולם. במהלך אותו חורף החלה החולה לאבד את

מתפללים בציון הרשב"י

להסביר איך זה ייתכן, אבל היא צודקת, חוש הראייה התעורר מחדש"...
"תקשיבו" אומר להם הרופא בהתרגשות, "אני רושם לכם הפנייה לפרופסור צינטר, רופא עיניים מומחה עולמי, הוא מוכרח לבדוק את האישה ולראות את הנס הרפואי הזה במו עיניו, כי דבר כזה לא ראיתי מעולם..."
"אני רושם לכם הפנייה בעצמי" אומר להם הרופא בעודו משרבט את חתימתו, "כי אם תפנו אליו לבד תצטרכו לחכות לפחות שנה ואני רוצה שהוא יראה אותה בהקדם..."

כמה ימים אחר כך הם כבר היו בקליניקה המפוארת של ד"ר צינטר, באחד מבתי החולים הנחשבים בניו יורק. פרופסור צינטר הוא דמות מוכרת, יהודי שהתרחק מהדת, אפיקורס מוחלט, מגדיר עצמו כ'אתאיסט', לא מאמין במאומה.
הפרופסור עורך בעצמו בדיקה מקיפה ובסיומה הוא פונה אל בני הזוג: "תראו, אין לי מושג מה ראיתי כאן, מעולם לא נתקלתי בדבר כזה, למיטב ידיעתי עצב ראייה שנפגע לא יכול לשקם את עצמו בחזרה, זה בלתי הפיך, אבל כאן במקרה הזה אני מוכרח להודות שיש ניסים, קרה כאן משהו שאני לא מכיר, שלא נפגשתי עמו מעולם. הראייה חזרה.

"תגידו לי אצל איזה רופא הייתם?"
ר' חיים שלמה מכחכח בגרונו בהתרגשות, דמעות מציפות את עיניו. "היינו אצל 'פרופסור רשב" בארץ ישראל..."
"זה נוגד את תפיסת העולם שלי, את כל מה שחשבתי עד היום" הודה הפרופסור בגילוי לב, "בפעם הראשונה בחיי אני נאלץ להודות שהעולם אינו הפקר, יש בורא עולם שהוא 'הכול יכול', אפילו להחיות עצב ראייה שניזוק ונמחה".
בו במקום התיישב הפרופסור ושיגר הודעה לרופא הקודם, זה שהפנה אותם אליו, שתוכנה פחות או יותר במילים אלו:
"אינני יודע להסביר את מה שקרה לאישה הזו, בדרכי הרפואה לא קרה דבר כזה מעולם!"...

"אמור נא פרופסור" לא יכול היה ר' חיים שלמה להחשות, "הנה אתה רואה שקרה הנס, ב'ה' הראייה חזרה לזוגתי בניגוד למה שחשבתם, אז אולי תוכלו לעשות משהו כדי להחזיר לה גם את כושר ההליכה שאבד לה?"
"במשרד הזה" השיב הפרופסור, "אין שום דרך לעזור לכם, אנחנו לא יודעים לטפל במחלה הזו, תחזרו אל אותו 'פרופסור רשב"י', רק הוא יוכל לעזור לכם!"...

מקור: מפי הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, גיליון 'באר הפרשה' אמור ל"ג בעומר תשפ"ב.

צריכים להיכנס דווקא לתוך הציון, גם אם תעמדו בהר זה גם טוב, גם שם יכולים לפעול".

וכך מוצא עצמו ר' חיים שלמה עולה למטוס בשדה התעופה של ניו יורק כששתי נשים מסורות מתלוות אליו ולזוגתו, כשהן מתנדבות לשאת ולהוביל את האישה המיוסרת לכל מקום אליו תזדקק.

בל"ג בעומר אחר הצהריים הוא מטפס במעלה הר מירון, מתקרב אל הציון הקדוש יחד עם כיסא הגלגלים של זוגתו, הדרך לא עוברת עליהם בקלות, מחסומים, שומרים, אך מראה של האישה המיוסרת כנראה פותח את כל המחסומים.
"הרבי אמר שאפשר להתפלל בהר" הוא אומר לזוגתו, אך משמים נפתחים בפניהם השערים, יהודים טובים מפלסים להם דרך לתוככי המערה.

עוד לפני הנסיעה הכין ר' חיים שלמה לזוגתו ספר תהלים מיוחד, שהודפס על גבי דפי פוליו ענקיים, באותיות גדולות, כל אות בגודל 5 סנטימטר. לא היו לו תקוות שהיא תצליח לקרוא את כל התהלים, הלוואי שתצליח לקרוא עמוד אחד, גם זה נחשב במצבה להצלחה גדולה.

ר' חיים שלמה משאיר את זוגתו בעזרת הנשים ומפלט לעצמו דרך לעזרת הגברים, נדחף בין מעגלי הרוקדים אל תוך המערה הקדושה קמורת התקורות, הכי קרוב לציונו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי.

שעתיים וחצי הוא עומד שם, מושחל בתוך פקעת אינסופית של יהודים שקוע באמירת תהלים, אחרי שעתיים וחצי הוא מרגיש זמזום רוטט בכיסו, הוא שולף את מכשיר הפלאפון, בקושי מצליח לקרב אותו לאוזניו.

על הקו נשמעת זוגתו, "סיימתי עכשיו את כל ספר התהלים, אני כבר מוכנה לצאת".
אולי בגלל הרעש וההמולה שמסביב, הוא מקבל את דבריה בטבעיות, מסכם עמה היכן ייפגשו בעוד כמה דקות. רק לאחר כמה רגעים הוא קולט את מה ששמע "הייתכן? איך היא גמרה את כל ספר התהלים? זה לא יכול להיות, בטוח לא הבנתי נכון"...

אחרי שהתרחקו קמעא ממוקד ההמולה הוא פנה שוב לזוגתו, לוודא שלא טעה בהבנת הדברים: "האומנם, הצלחת לסיים את כל ספר התהלים? איך זה ייתכן? אנחנו הרי יודעים מה המצב".

"גם אני אינני יודעת איך" משיבה האישה בהתרגשות לא מוסתרת, "פשוט קראתי בקלות דף אחר דף כאחד האדם".

הם חוזרים לאמריקה בלב פועם ופונים ללא שהיות לבדיקות ראייה דחופות, הרופא שבדק אותה רק לפני כמה שבועות שומע את סיפורם ומפנה את האישה על אתר לבדיקת עיניים מעמיקה, נוטל פנס מיוחד ומביט באמצעותו לתוך אישונה.

"נכון, היא רואה!" פורצת מפיו שאגה נלהבת כעבור כמה רגעים, "אני לא יודע

פסיפס

דמויות • שיחות • עבר

שמעון טיקוצקי

תחת אחד השיחים

פנינים משיחתם של אבות

המקום: בית החולים מעייני הישועה, בני ברק

התאריך: אייר תשע"ז

המשאלה האחרונה: לספור ספירת העומר

ברשימה מאלפת על ימיו האחרונים של הגה"צ רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל ר"י קרית מלך וחברון גאולה, בעל 'זאת ליעקב' שנסתלק לישיבה של מעלה בח"י אייר – ל"ג בעומר תשע"ז, מספר תלמידו חביבו כבנו הרה"ג רבי בנימין גפן שליט"א את הסיפור המרטיט הבא:

"ביום רביעי בלילה (האחרון לחיי רבינו) התקשר אלי אחד מתלמידיו הקרובים אשר שהה לצידו באותה שעה ואמר לי בדאגה כי רבינו מבקש ממנו דבר מה ומרמז לו בכל כוחו כי חפץ הוא במשהו מסוים, אך הוא אינו מבין מה חפצו, ומאחר שלא היה באפשרותו לדבר לא ידע במה יוכל לסייע לו.

מבכה התלמיד ואומר: 'שאלתיו אולי ברצונו לשתות, אולי כואב משהו, אולי התנוחה לא נוחה, אולי קר אולי חם', ניסיתי כל מה שעלה בדעתי ועל הכל סימן לי בראשו 'לא'. ואני בשמעי זאת נחמץ ליבי לשמוע גודלם ותוקפם של ייסורי רבינו אשר אינו יכול להביע את רצונו ותשוקתו ואנו חפצים בכל לב לסייע בידו אך איננו יודעים במה.

זה המשיך למחרת בבוקר כאשר כבר היה הרבה יותר בהכרה, הגיע לשהות לצידו אחד מתלמידיו ושוב סימן לו רבינו בידיו עיגול באויר והתלמיד אינו יודע מה ברצונו לומר רק בהמשך היום עלה בדעתנו שינסה לסמן באצבעו אותיות ע"ג נייר ואנו נתאמץ להבין מה רצונו.

במשך שעה שלימה! ניסה לכתוב על הדף את המילה אך אנו לא הבנו את כוונתו, אך הוא לא התייאש ושוב רשם ושוב לא הבנו והוא ממשיך ורשם שוב את המילה לא נראים על פניו שום סימני חוסר אונים או צער, ברוגע ובשלווה נפש עצומה רשם שוב ושוב את המילה ואנו שוב ושוב לא מבינים.

עד שהגיעה למקום אמי הרבנית הצדקנית תליט"א והיא שהכירה יותר את סגנון כתיבתו הבינה מה הוא רשם, כאשר ראינו ולא שום דבר אחר, היא אמרה שהוא רשם 'ספי' ואנו ניסינו להשלים שמא כוונתו ל'ספירת העומר', כאשר שאלה אותו האם כוונתו שנוציא אותו בספירת העומר סימן עם ראשו במרץ רב 'כן כן'...

"וראו על פניו כזו אנחת רוחה שהבינו את רצונו, רצונו שמלווה אותו מאתמול בלילה כאשר התעורר מההרדמה, הרצון שאיתו נדרם הרצון שאיתו התעורר לפני מספר שעות ומאז הוא מנסה שיבינו את בקשתו ויעשו חפצו, ומאז כמובן ספרנו אתו מידי לילה ספירת העומר" (ספר הזיכרון שיר ושבחה)

הילולא דצדיקיא

שבת קודש, ט"ו באייר:

הגאון רבי נתנאל ב"ר נפתלי וייל. בעל 'קרבן נתנאל'. תקכ"ט.

הרה"ק רבי שמואל ב"ר אברהם ישעי' מקאדוב. תק"פ. הרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל ב"ר אבי עזרא זעליג ממוגלניצא. תר"ט.

יום ראשון, ט"ז באייר:

הגאון רבי אליהו ב"ר נפתלי הירץ קלאצקין מלובלין. חבר הבר"ץ בירושלים. תרצ"ב.

הגאון רבי אריה מרדכי ב"ר יעקב אהרן רבינוביץ, אב"ד בני ברק. בעל 'קרני ראם'. תשט"ז.

הגאון רבי דוד ב"ר שמעון הקשר. ר"מ בישיבת 'קול תורה'. תשנ"ז.

הגאון רבי יחיאל מיכל ב"ר אברהם יצחק פיינשטיין. בעל "חידושי הגרי"מ". תשס"ג.

הרה"ק רבי צבי הירש ב"ר ניסן חיים מקרעטשניף - ירושלים. תשס"ו.

יום שני, י"ז באייר:

הגאון רבי יחזקאל ב"ר יהודא הלוי לנדא. בעל "נודע ביהודה". תקנ"ג.

הרה"ק רבי משה חיים אפרים ב"ר יחיאל מסדילקוב. בעל "דגל מחנה אפרים". תק"ס.

הרה"ק רבי איתמר ב"ר ישראל מקאנסקוואליא. בעל "משמרת איתמר". תקצ"א.

הגה"צ רבי ברוך ב"ר מרדכי לייב מנדלבוים, גאב"ד טורוב. בעל 'נודע בשערים'. תרס"ה.

הרה"ק רבי אלטר שלמה חיים ב"ר יוסף מקודנוב. תרע"ז.

הרה"ק רבי מרדכי ב"ר יוחנן מראחמיסטריווקא. תר"פ.

הרה"ק רבי שרגא פייבוש ב"ר אלימלך מיאברוב. תש"ג.

הרה"ק רבי פנחס ב"ר מרדכי טווערסקי מאוסטילא הי"ד. תש"ג.

הרה"צ רבי שמואל ב"ר יוסף גוטפרב, מחשובי המלמדים בת"ת 'עץ חיים'. תש"ס.

הגאון רבי יעקב ניסן ב"ר אברהם דוד רוזנטל. אב"ד חיפה ור"י הגר"א. תש"ע.

יום שלישי, י"ח באייר, ל"ג בעומר:

התנא האלוקי רבן שמעון בר יוחאי. ג"א תתפ"א.

הא דאמרי אינשי

פתגמים ואמרות מאוצר הדורות

מירון

"מרון (בלי יו"ד) ראשי תיבות מ'לך ר'זפא נ'אמן ו'רחמן"...

הגה"ק רבי שלמה זלמן ערנרייך משאמלוויא זי"ע

"אגרות לחם שלמה"

עדה המצבה הזאת

מצבות מספרות

כך התגלתה מצבת הצדיק

המצבה העתיקה המחודשת | אהלי צדיקים

ביום ח"י אייר, ל"ג בעומר תרמ"ט, נתבקש לישיבה של מעלה הרה"ק רבי אורי מרוהאטין זי"ע, מצדיקי בית סטרעטין בגליציה שנודע והתפרסם בחייו כאיש אלוקים קדוש ופועל ישועות בקרב הארץ. מני אז, מדי שנה בהגיע ל"ג בעומר, יומא דהילולא של רבינו, היו מתכנסים המוני חסידים ואנשי מעשה ובראשם הגאונים הצדיקים נכדי רבינו להשתטח על ציון קדשו בעיר רוהאטין, והיו שרים ומזמרים 'בר יוחאי' בהתעוררות רבה, בניגון סטרעטין מיוחד, היה זה מעמד רווי הוד והתעלות. למרבה הצער בשנות השואה חרב בית העלמין היהודי ברוהטין, הנאצים ימ"ש עקרו את המצבות ממקומן והשלטון הסובייטי שבא בעקבותיהם ריצף בהן את מדרכות העיר. ברוהטין מתגורר אדם זקן שזכר את קהילת רוהטין בתפארתה, אדם זה קיבל עצמו למשימה להשיב את המצבות לבית הקברות היהודי.

לאחר השקעה גדולה בחיפוש אחר המצבות הצליח האיש להשיב כ-100 מצבות ושברי מצבות למקומן הטבעי – לבית החיים היהודי. כעבור כמה שנים ביקר במקום הרב ישראל מאיר גבאי שליט"א והחל לעבור על המצבות ולסדר אותם במקומם, לפתע נאחו בהתרגשות עמוקה, בין המצבות התגלתה מצבה שבורה עליה נחרטו המילים 'כבוד אדומו"ר הרב הצדיק' ותאריך הפטירה ח"י אייר ל"ג בעומר תרמ"ט. התברר מיד שזו מצבתו המקורית של איש האלוקים הרה"ק רבי אורי מרוהטין זי"ע והיא הוצבה באוהל שהוקם מחדש.

זוכר הנשכחות

פניני הסטוריה יהודית

דורון ודרשה

הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זי"ע

ביום ט"ז אייר התרצ"ו לפ"ק נחוגה בעיר 'בעקעש-טשאבא' שבהונגריה חגיגת הבר מצוה של הבחור החשוב מתתיהו דושינסקיא, בנו של הרה"ג רבי משה אריה דושינסקיא בן הגה"צ רבי מתתיהו אחיו הגדול של הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זי"ע גאב"ד ירושלים עיה"ק. לכבוד הבר מצוה קיבל הבחור מאת דודו זקנו המהרי"ץ זצוק"ל שכבר כיהן בירושלים עיה"ק, הן 'דורון' והן 'דרשה', את ה'דרשה' ערך וכתב המהרי"ץ באגרת בכתב ידו שנפרשה על פני כשמונה עמודים, ה'דורון' היה זוג פרשיות תפילין מהודרות שנכתבו לבקשתו של המהרי"ץ על ידי הסופר המומחה ר' שלמה קליין זצ"ל ונשלחו מארץ הקודש להונגריה.

